

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 14.3.2000
KOM(2000) 143 endelig

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN

om gennemførelse af de
overordnede økonomiske retningslinjer for 1999

INDHOLDSFORTEGNELSE

RESUMÉ.....	3
0. INDLEDNING	8
1. DEN ØKONOMISKE SITUATION I EU	8
2. EN VÆKST- OG STABILITETSORIENTERET MAKROØKONOMISK POLITIK	10
2.1 Det makroøkonomiske policy-mix i euroområdet	10
2.2 Det makroøkonomiske policy-mix i medlemsstaterne uden for euroområdet	11
3. SUNDE OG EFFEKTIVE OFFENTLIGE FINANSER	13
3.1 Budgetmålene for 1999 opfyldt på trods af faldende vækst.....	13
3.2 Budgettet for 2000 og fremover.....	14
3.3 Kvaliteten og bæredygtigheden i de offentlige finanser.....	15
4. PASSENDE LØNUDVIKLING	18
5. MERE EFFEKTIVE PRODUKTMARKEDER (VARE- OG TJENESTEMARKEDERNE)	19
5.1 Det indre marked - de etablerede retlige rammer skal gennemføres ordentligt.....	20
5.2 Konkurrencepolitik - modernisering af lovgivningen og fremskridt på statsstøtteområdet.....	21
5.3 Offentlige tjenester - fremskridt inden for telekommunikations- og elsektoren.....	21
5.4 Distribution - yderligere liberalisering nødvendig	22
5.5 Offentlig administration - øget effektivitet og forhindring af illoyal konkurrence.....	23
5.6 Andre reformer - mindskelse af den administrative byrde ved etablering af nye virksomheder	23
5.7 Innovation - reformer nødvendige for at forbedre de teknologiske resultater	24
6. MERE INTEGREREDE OG DYBERE KAPITALMARKEDER	25
7. MERE VELFUNDERENDE ARBEJDSMARKEDER	27
7.1 Den generelle udvikling	27
7.2 Aktive arbejdsmarkedsprogrammer - store fremskridt.....	28
7.3 Skattetrykket på arbejdskraft - mange reformer med henblik på at reducere skatterne på arbejdskraft	29
7.4 Dagpengesystemer - kun få generelle fremskridt til trods for gode resultater i nogle lande.....	29
7.5 Arbejdstilrettelæggelse og fleksibilitet - nogle, men utilstrækkelige fremskridt	30
BOKSE.....	31

RESUMÉ

De overordnede økonomiske retningslinjer for 1999 var de første, der blev vedtaget efter indførelsen af euroen. Der blev anbefalet en afbalanceret strategi med vægt på tre gensidigt forstærkende hovedpunkter, nemlig sikring af en bæredygtig vækst, højere levestandard, høj beskæftigelse og social integration.

Denne rapport giver en grundig vurdering af gennemførelsen af de henstillinger, der fremgår af de overordnede økonomiske retningslinjer for 1999. Den er et led i den konstante multilaterale overvågning af medlemsstaternes og EU's økonomiske politik i overensstemmelse med traktatens artikel 99, stk. 3. Endvidere vil vurderingen af resultaterne i henhold til 1999-retningslinjerne være et vigtigt udgangspunkt for udarbejdelsen af de kommende overordnede økonomiske retningslinjer. Faktisk vil rapporten sammen med vurderingen af den makroøkonomiske situation i Kommissionens økonomiske prognoser i foråret 2000 og de nye politiske udviklinger og udfordringer, der fremgår af de seneste rapporter som led i de forskellige samordningsprocesser, samt Kommissionens bidrag til topmødet i Lissabon ("Dagsorden for en økonomisk og social fornyelse af Europa) og meddelelsen "Strategiske målsætninger 2000-2005" danne udgangspunkt for udarbejdelsen af de overordnede økonomiske retningslinjer for 2000. Blandt de hovedudfordringer, der fremgår af oplægget til topmødet i Lissabon, er overgangen til en rummelig vidensbaseret økonomi samtidig med, at fuld beskæftigelse fortsat er hovedmålsætningen for den økonomiske og sociale politik.

Rapporten er baseret på hovedresultaterne og konklusionerne af overvågning og peer review i forbindelse med de forskellige samordningsprocesser på EU-niveau og giver en samlet vurdering. Den er vedlagt et arbejdsdokument fra Kommissionen, der indeholder en detaljeret gennemgang af gennemførelsen af de landespecifikke henstillinger.

Følgende fremstår som hovedbudskabet i rapporten.

En forbedret makroøkonomisk situation

Den udefra kommende opbremsning, der satte en stopper for det stabile opsving i 1997-1998, blev afløst af et hurtigt opsving i løbet af 1999. Dette opsving har nu nået alle medlemsstaterne, og det har nået modningspunktet i de lande, hvor opsvinget først indfandt sig. I de kommende år forventes det, at væksten i produktionen vil fortsætte og ligge over det potentielle niveau. Jobskabelsen har fortsat været hurtigt stigende takket være en mere jobskabende vækst. Arbejdsløsheden er derfor faldet støt i de seneste to år, og den kan i den nærmeste fremtid nå et niveau, der ikke er set siden begyndelsen af 1990'erne. Der var i hele 1999 en lav inflation. Selv om inflationsprognoserne fortsat er gunstige, ser de dog lidt mindre lovende ud som følge af de kraftigt stigende oliepriser og euroens fald.

¹ Rapporten bygger på oplysninger og resultater i de forskellige dokumenter og rapporter, der er udarbejdet i forbindelse med de forskellige samordningsprocesser, bl.a.: de ajourførte stabilitets- og konvergensprogrammer og vurderingen heraf i Kommissionens og Rådets udtalelser, nationale handlingsplaner for beskæftigelse og den fælles beskæftigelsesrapport 1999, medlemsstaternes statusrapport om vare-, tjeneste- og kapitalmarkederne, Kommissionens anden rapport om "Økonomisk reform: Rapport om Fællesskabets produkt- og kapitalmarkeder, 1999" og "Årsrapporten om strukturreformer, 2000" fra Udvalget for Økonomisk Politik.

Et sundt makroøkonomisk policy-mix

I de overordnede økonomiske retningslinjer for 1999 understreges behovet for et makroøkonomisk policy-mix i euroområdet, der er fremmende for vækst og beskæftigelse, og som sideløbende med de fortsatte strukturreformer gør væksten holdbar, dvs. ikke-inflationær. Kombinationen af gode vækstudsigter, faldende beskæftigelse og lav inflation påvirker den makroøkonomiske politik i hele euroområdet positivt. Et hensigtsmæssigt makroøkonomisk policy-mix gjorde det muligt at begrænse opbremsningens omfang og varighed og bidrog til det nuværende opsving. I en situation med lav og faldende inflation gjorde en passende slækkelse af pengepolitikken det muligt at støtte den indenlandske efterspørgsel og den økonomiske aktivitet. Samtidig fastholdt og i nogle tilfælde strammede medlemsstaternes regeringer budgetdisciplinen på trods af den økonomiske afmatning. Lønudviklingen forblev moderat. På trods af Den Europæiske Centralbanks beslutninger de seneste måneder om at hæve den officielle rentesats er den monetære situation fortsat vækstoffremmende. De forebyggende skridt, der er taget for at undgå et eventuelt nyt inflationspres som følge af det stigende aktivitetsniveau i euroområdet, øger chancen for et varigt, bæredygtigt og ikke-inflationært opsving. For at få økonomien ind på et spor, der på en gang giver mulighed for en varig høj vækst og beskæftigelse, samtidig med at prisstabiliteten bevares, vil det i fremtiden være nødvendigt at sikre en stram budgetdisciplin, at opfordre arbejdsmarkedets parter til fortsat at vise løntilbageholdenhed i lønforhandlingerne og iværksætte de nødvendige strukturreformer.

På vej mod mere effektive offentlige finanser - kriteriet bæredygtighed er endelig blevet indarbejdet

De offentlige finansers kvalitet og bæredygtighed er et område, som i takt med den gradvise opnåelse af sunde budgetstillinger får stadig større betydning. Der skal nu tages fat på sammensætningen af de offentlige finanser og den konkurrenceforvridning, der følger af beskatning og langsigtet bæredygtighed.

- De fleste medlemsstater har påbegyndt en reform af *skattesystemet*. Nogle medlemsstater har nedsat skatten på arbejde, andre har flyttet skattebyrden til energi- og miljøskatter og nogle skattereformer har gjort risikovillig kapital mere attraktiv. På momsområdet blev der i 1999 indgået en aftale om muligheden for at sænke momsen på arbejdskraftintensive tjenesteydelser. Ofte er omfanget og følgerne af disse tilpasninger imidlertid ikke tilstrækkelige. Da den samlede skattebyrde, navnlig skatten på arbejde, i mange medlemsstater fortsat er høj, er det nødvendigt med mere ambitiøse foranstaltninger, samtidig med at der sikres en yderligere budgetkonsolidering. Selv om der er behov for en koordinering på visse områder, navnlig hvad angår skat på visse former for kapitalindkomst, ser dette ikke ud til at være nært forestående.
- Pensionsordningernes langsigtede *bæredygtighed* kræver betydelige reformer i de fleste medlemsstater. De omstruktureringer, der nu er ved at blive gennemført, er et første skridt i den rigtige retning, men det er nødvendigt med yderligere skridt for at løse de problemer, der følger af befolkningens aldring. En større bevidsthed om disse problemer er klart et vigtigt skridt fremad. Mange medlemsstater har planer om reformer, men de har generelt en tendens til at udskyde gennemførelsen.

Godt integrerede produktmarkeder, men stadig mulighed for fremskridt

Takket være strukturreformerne i de forløbne ti år er EU's produktmarkeder forholdsvis godt integreret, og konkurrencedygtigheden har været stigende. Prisspredningen i EU er imidlertid fortsat stor, blandt andet i sammenligning med USA, og priskonvergensprocessen har aftaget noget

i fart i forhold til begyndelsen af 1990'erne. Der er derfor fortsat mulighed for forbedringer, bl.a. inden for visse tjenestesektorer, byggeri og offentlige indkøb.

- Medlemsstaternes gennemførelse af lovgivningen om *det indre marked* er i det forgangne år blevet bedre. Nogle medlemsstater har imidlertid store forsinkelser, og på nogle områder (veterinærkontrol og transport) er der kun gjort få fremskridt. Selv om der er gjort fremskridt inden for *offentlige indkøb*, er der ikke desto mindre fortsat problemer, hvilket fremgår af en række forhold som manglende gennemførelse af direktiver, antallet af begrundede udtalelser og de lave kontraktbeløb i udbuddene i De Europæiske Fællesskabers Tidende.
- Den nationale *konkurrencepolitik* er blevet strammet op og bragt i overensstemmelse med fællesskabsreglerne i mange medlemsstater. I de fleste medlemsstater har de nationale konkurrencemyndigheder nu beføjelse til at anvende traktatens artikel 81 og 82, der vedrører aftaler mellem virksomheder og misbrug af en dominerende stilling. I flere andre lande er der gjort fremskridt i den retning. Der skal nu lægges mere vægt på en større åbenhed og en bedre kontrol med og anvendelse af lovgivningen.
- *Statsstøtten* har været faldende i de seneste år og er blevet mere generel og mindre specifik. Statsstøtteniveauet er imidlertid fortsat for højt og bør nedbringes.
- *De lovgivningsmæssige rammer* er blevet forbedret inden for en række industrier, hvilket har ført til en mere intens konkurrence og et bedre forhold mellem pris og kvalitet. Det mest slående eksempel herpå er måske telesektoren (selv om der fortsat er problemer, da den oprindelige operatør ofte indtager en dominerende stilling, og myndighederne ikke er tillagt tilstrækkelige beføjelser eller udviser tilstrækkelig åbenhed). Der kunne gøres hurtigere fremskridt i en række sektorer, bl.a. inden for jernbanesektoren, vanddistribution og posttjenester, hvor udviklingen har været langsom, samt i gas- og elektricitetssektorerne.
- En mere effektiv *distributionssektor* er af afgørende betydning for produktmarkedene, således at forbrugere får adgang til et større produktudvalg til lavere priser. Reglerne for fysisk planlægning, restriktioner for åbningstider og særlige restriktioner for store detailsalgssteder har fortsat konkurrencebegrænsende følger i denne sektor. Selv om nogle medlemsstater forsøger at overvinde disse problemer, ville det være en fordel for de fleste at sikre yderligere liberalisering på dette område.
- Mange medlemsstater har iværksat programmer og foranstaltninger for at forbedre de *lovgivningsmæssige rammer for virksomhederne* (hindringer for start af virksomheder, som f.eks. vanskelige administrative procedurer, utilstrækkelige finansieringsmuligheder og begrænset information) og lette skattebyrden for små og mellemstore virksomheder. De lovgivningsmæssige rammer er imidlertid fortsat erhvervsfjendske i mange medlemsstater og må ændres yderligere.

Innovation – en hovedkilde til et dynamisk erhvervsliv

Taget under ét halter EU bagefter USA, hvad angår *innovation*. Selv om alle medlemsstater fører en politik, der tager sigte på at fremme F&U og innovation, er der fortsat store forskelle fra medlemsstat til medlemsstat.

- Det viser, at der er behov for, at EU styrker og forbedrer sin indsats på F&U-området og styrker produktion og spredning på IT- og teleområdet.

- De fleste medlemsstater ville ligeledes drage fordel af en bedre *uddannelse* for at kunne udnytte jobpotentialer i informationssamfundet, der stadig hæmmes af en stor mangel på uddannet arbejdskraft. Der ville ligeledes kunne drages fordel af en mere *hensigtsmæssig finansiering* af F&U og innovation, et *hensigtsmæssigt regelsæt* for informations- og telesektoren samt øget *konkurrence* på disse markeder.
- En række medlemsstater har taget skridt til at fremme innovation ved at styrke *forbindelsen mellem forskningscentre og virksomheder*, men et egentligt "Europæisk forskningsområde" til fremme af de videnskabelige og teknologiske aktiviteter i EU, der fuldt ud udnytter medlemsstaternes store potentiale, mangler fortsat.
- Et mere erhvervsvenligt *patentsystem* ville fremme F&U og innovation. Det ville derfor være nyttigt med en reform af det europæiske patentsystem.

Kapitalmarkeder - endnu ikke fuld harmonisering, men euroen hjælper

Indførelsen af euroen har haft betydelige følger for alle de europæiske kapitalmarkeder og har bidraget til dybere, bredere og mere likvide markeder. Der er imidlertid fortsat en række hindringer, der skal fjernes, før kapitalmarkederne fuldt ud er harmoniseret.

- En række medlemsstaters fjernelse af nogle af de *kvantitative begrænsninger* for institutionelle investorer investeringer bidrager til at skabe dybere kapitalmarkeder. Kommissionen har offentliggjort en meddelelse om bidragsbaserede pensionsordninger og er ved at udarbejde et udkast til direktiv om forsigtighedstilsyn med pensionsfonde.
- Nogle medlemsstater har i deres lovgivning indført en *sondring mellem professionelle investorer og private investorer*. Denne sondring bør være generel. Kommissionen er ved at udarbejde en meddelelse i den henseende.
- Alle medlemsstaterne har i forskellig grad forsøgt at løse problemet med *risikovillig kapital*. Ikke desto mindre er der ikke tilstrækkelig risikovillig kapital til rådighed. Kommissionen har i den henseende udarbejdet en meddelelse, der indeholder konkrete forslag til en hurtigere gennemførelse af handlingsplanen vedrørende risikovillig kapital.

Betydelige fremskridt i den aktive arbejdsmarkedspolitik, men moderate fremskridt med arbejdsmarkedsreformerne

Selv om arbejdsløsheden i de seneste år har været faldende, er den fortsat på et uacceptabelt højt niveau, og den gennemsnitlige erhvervsfrekvens er lav i EU. Som det fremgår af den fælles rapport om beskæftigelsessituationen 1999, er der nu en klar vilje til at bekæmpe ungdomsarbejdsløsheden og langtidsarbejdsløsheden i overensstemmelse med retningslinjerne for beskæftigelsen. Nogle medlemsstater er imidlertid nået længere end andre. Selv om der er iværksat nogle reformer, har forsøgene på at forbedre arbejdsmarkedernes funktion generelt været begrænsede, især når man sammenligner med reformerne på produkt- og kapitalmarkederne.

- Mange medlemsstater har gjort store fremskridt med at anvende en præventiv fremgangsmåde til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløshed og langtidsarbejdsløshed baseret på *aktive arbejdsmarkedsprogrammer*. Nogle medlemsstater har ligeledes gjort store fremskridt med at kombinere den førte politik med en vurdering af varigheden af og kriterierne for tildeling af ydelser. Andre medlemsstater skal imidlertid fortsat gøre store fremskridt for at overholde

de mellemlange frister for gennemførelse af de præventive foranstaltninger i retningslinjerne for beskæftigelsen. Alle medlemsstater bør sikre, at disse foranstaltninger bliver effektive, blandt andet ved at koncentrere sig om de personer, der har sværest ved at blive integreret på arbejdsmarkedet.

- De fleste medlemsstater har eller vil gennemføre reformer for at nedbringe *indkomstkatten og de sociale sikringsbidrag* på arbejdskraften, og disse nedsættelser har generelt været rettet mod den nederste del af lønskalaen. Disse bestræbelser har været i gang siden midten af 1990'erne, og de har ført til et begrænset fald i den direkte skat på arbejde. Denne nedsættelse af den direkte skat på arbejde er væsentligst blevet finansieret ved at flytte byrden til indirekte skatter, som f.eks. moms eller energi- og miljøskatter. Disse ændringer er velkomne og bør fortsættes.
- Enkelte lande har påbegyndt en systematisk reform af *dagpengeordningerne* og har iværksat grundlæggende reformer, blandt andet hvad angår kriterierne for tildeling af sådanne ydelser. Bortset fra disse medlemsstater - hvor reformerne har bidraget til et betydeligt fald i den strukturelle arbejdsløshed - har reformerne af dagpengeordningerne hidtil ofte været begrænsede og usammenhængende. Der skal gøres en større indsats på dette område.
- Der er gjort visse fremskridt med at modernisere *arbejdstilrettelæggelsen*. En række medlemsstater har truffet foranstaltninger for at fremme deltidsarbejde. Der kan konstateres begrænsede fremskridt i nogle medlemsstater hvad angår fleksibel arbejdstid og arbejdstid udregnet på årsbasis. Det er vigtigt at gøre fremskridt på dette område, blandt andet for at fremme ligestillingen. Endvidere har nogle medlemsstater bestræbt sig på at fremme kvinders erhvervsfrekvens, blandt andet ved at forbedre børnepasningsmulighederne, men der skal fortsat gøres store fremskridt. Der er gjort meget lidt for at løse de problemer, der følger af en stiv lovgivning, som ikke fremmer fastansættelse af nyt personale. Det forhold, at nogle medlemsstater ikke er i stand til at justere lønomkostningerne efter de store regionale produktivitetsforskelle, viser en generel mangel på fleksibilitet på arbejdsmarkedet. Arbejdsmarkedets parter har med få undtagelser ikke været aktive nok, når det drejer sig om at modernisere arbejdstilrettelæggelsen.

Konklusion

Den generelle gennemførelse af de overordnede økonomiske retningslinjer for 1999 er opmuntrende. Næsten alle medlemsstater har opfyldt deres budgetmål i 1999 eller opnået bedre resultater, og der er udsigt til en yderligere bedring i budgetstillingen i de kommende år. Sunde og bæredygtige offentlige finanser, herunder reform af skatte- og pensionsordningerne, er endelig blevet højt prioriteret. Hvad angår de økonomiske reformer af produktmarkederne er de mest synlige fremskridt sket hvad angår gennemførelsen af lovgivningen om det indre marked og liberaliseringen af tele- og elektricitetsmarkederne. Der er gjort nogle fremskridt med at begrænse statsstøtten, men disse fremskridt er endnu utilstrækkelige. Ud over skattereform er en nemmere adgang til deltidsarbejde og en præventiv tilgang til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløshed og langtidsarbejdsløshed de områder, hvor der er gjort de største fremskridt på arbejdsmarkedet. Omvendt er der kun gjort en lille indsats for at gennemføre og håndhæve reglerne om offentlige indkøb, liberalisere jernbanerne, vand-, gas- og postsektorerne, deregulere detailhandelen, fremme F&U og innovation, udvikle markederne for risikovillig kapital, reformere dagpengeordningerne og modernisere arbejdstilrettelæggelsen. Forholdene er forskellige i medlemsstatene. Generelt ser det ud til, at de medlemsstater, der har fulgt en samlet strategi i overensstemmelse med de overordnede økonomiske retningslinjer, har opnået de bedste økonomiske resultater.

0. INDLEDNING

De overordnede økonomiske retningslinjer for 1999 var de første, der blev vedtaget efter indførelsen af euroen. Der blev anbefalet en samlet strategi med vægt på at sikre en stærk og bæredygtig vækst og beskæftigelse. Henstillingerne i strategien kan sammenfattes i tre hovedpunkter: en sund makroøkonomisk politik, foranstaltninger til forbedring af arbejdsmarkedernes funktion og økonomiske reformer for at sikre effektive og fleksible produkt-, tjeneste- og kapitalmarkeder. De overordnede økonomiske retningslinjer for 1999 var de første, hvor de generelle retningslinjer for samtlige medlemsstater blev suppleret med landespecifikke retningslinjer, der fastsatte de økonomiske prioriteter for hver medlemsstat under hensyntagen til de særlige forhold.

For at denne strategi kan virke, er det af afgørende betydning at sikre en effektiv gennemførelse via en passende og regelmæssig opfølgning. Denne rapport har et dobbelt formål. For det første giver den mulighed for at vurdere, i hvilken grad medlemsstaterne anvender den fælles strategi. For det andet indeholder den de nødvendige oplysninger og analyser for udarbejdelse og vedtagelse af de nye retningslinjer. Endvidere vil rapporten sammen med vurderingen af den makroøkonomiske situation i Kommissionens økonomiske prognoser i foråret 2000 og de nye politiske udviklinger og udfordringer, der fremgår af de seneste rapporter som led i de forskellige samordningsprocesser, samt Kommissionens bidrag til topmødet i Lissabon ("Dagsorden for en økonomisk og social fornyelse af Europa") og meddelelsen "Strategiske målsætninger 2000-2005" danne udgangspunkt for udarbejdelsen af de overordnede økonomiske retningslinjer for 2000. Blandt de hovedudfordringer, der fremgår af oplægget til topmødet i Lissabon, er overgangen til en rummelig vidensbaseret økonomi, samtidig med at fuld beskæftigelse fortsat er hovedmålsætningen for den økonomiske og sociale politik.

Rapporten er baseret på hovedresultaterne og konklusionerne af disse forskellige processer og giver en samlet vurdering. Det skal med det samme bemærkes, at rapporten skal opfattes som en statusrapport som led i en løbende overvågningsproces.

Den er stort set bygget op som de overordnede økonomiske retningslinjer for 1999. Afsnit 1 giver et præcist overblik over den økonomiske situation i EU. I afsnit 2 gennemgås det makroøkonomiske policy-mix. I afsnit 3 gennemgås de fremskridt, der er gjort for at sikre sunde og effektive offentlige finanser, og afsnit 4 behandler lønudviklingen. Endelig indeholder afsnit 5-7 hovedresultaterne af vurderingen af de fremskridt, der er gjort med strukturreformerne på henholdsvis produkt-, kapital- og arbejdsmarkederne.

1. DEN ØKONOMISKE SITUATION I EU

• En mindre midlertidig opbremsning afløst af en stærkt forbedret vækst

De overordnede økonomiske retningslinjer for 1999 blev vedtaget på et tidspunkt, hvor der var et klart fald i væksten som følge af finanskrisen i 1997-1998. I første halvår af 1999 faldt væksten i BNP i faste priser i EU til kun 1,5% fra 3% i første halvår af 1998. Eksporten faldt mærkbart, og den svage udenlandske efterspørgsel kombineret med de mindre gunstige vækstprognoser førte til en betydelig nedjustering af lagerbeholdningerne. Der var ligeledes et fald i anlægsinvesteringerne, men faldet var mindre end oprindelig frygtet. Siden forsommeren 1999 har der i EU været et gradvist bredt opsving i den økonomiske aktivitet. Der var en mærkbar produktionsstigning i andet

halvår. Som følge deraf vurderes det, at BNP i faste priser er steget med 2,2% i 1999 (se figur 1 og tabel 1).

Den indenlandske efterspørgsel var drivkraften i den økonomiske vækst i 1999. Den viste sig at være endnu mere dynamisk end antaget. Det private forbrug var fortsat stort, da der både var tale om en stærk vækst i beskæftigelsen, en øget låneoptagelse på grund af det lave renteniveau, lav inflation og optimistiske aktiemarkeder. De igangværende reformer af arbejdsmarkedet sammen med den fortsatte stigning i bruttoindkomsten pr. indbygger fik forbrugernes tillid til at stige til historiske højder. Investeringerne, der var forbavsende vedholdende, viste delvis god rentabilitet. Kapitaludgifterne var i stigende grad understøttet af bedre efterspørgselsprognoser og den tiltagende tillid i erhvervslivet. Da følgerne af krisen på de nye vækstmarkeder aftog, og den amerikanske økonomi fortsat ekspanderede kraftigt, gik eksporten kraftigt op i andet halvår. Det betød, at eksporten for hele 1999 aftog noget mindre end forventet i prognoserne fra foråret sidste år.

Væksten i medlemsstaterne var fortsat uensartet i 1999. Forskellene skyldes væsentligst tre faktorer: forskellig følsomhed i forhold til krisen på de nye vækstmarkeder, forsinket virkning af justeringen op til tredje fase af ØMU'en og forskellige potentielle vækstrater. Væksten var fortsat stærk i Irland og Luxembourg og særdeles kraftig i Spanien, Nederlandene, Portugal og Finland og i mindre omfang i Sverige. Opsvinget var stadig svagt i Tyskland og Italien, men i løbet af 1999 var der klare fremskridt at spore.

På kort sigt ser det ud til, at opsvinget vil fortsætte. Den eksterne del af økonomien vil fortsat drage nytte af det globale opsving, der er tiltagende, samt den forbedrede konkurrenceevne som følge af euroens fald. Den indenlandske efterspørgsel forventes fortsat at være grundlaget for en solid vækst. Det private forbrug vil blive understøttet af stor forbrugertillid, fortsatte forbedringer på arbejdsmarkedet samt en støt stigning i realindkomsten pr. indbygger. Bedre efterspørgselsprognoser, stigende tillid i erhvervslivet og høj rentabilitet er gunstige faktorer for investeringerne. Endvidere forventes det, at forskellen i medlemsstaternes vækst vil blive indsnævret i takt med, at de forskellige følger af krisen på de nye vækstmarkeder aftager, og de forsinkede følger af forskellige justeringer af det makroøkonomiske policy-mix i opløbet til tredje fase af ØMU'en ligeledes aftager.

● **Beskæftigelsen er blevet mere påvirkelig, og arbejdsløsheden er faldende**

Beskæftigelsessituationen i EU er i de seneste år blevet stadig mere opmuntrende, da væksten er blevet mere jobskabende. Selv om væksten i BNP midlertidigt faldt til omkring 2%, tyder alt på, at nettojobskabelsen ikke desto mindre har været omkring 1,25%. Det tyder på, at arbejdsgiverne har betragtet nedgangen som midlertidig. Det viser imidlertid også - ud over de rent konjunkturmæssige påvirkninger - de positive følger af flere års løntilbageholdenhed og strukturreformer for at fremme både beskæftigelsesegnetheden og tilpasningsevnen og styrke det effektive arbejdsudbud. Denne udvikling er ligeledes lovende for fremtiden, når jobskabelsen vil kunne drage fordel af en styrket vækst og et fortsat skift mod den mere arbejdskraftintensive tjenestesektor. Den forbedrede beskæftigelsessituation har i stadig højere grad givet sig udslag i en faldende arbejdsløshed. Denne nåede historiske højder i 1997 i mange medlemsstater, men den faldt gradvist til 9,2% i 1999 i hele EU under et (se figur 2).

Beskæftigelsessituationen forbedrede sig i særlig grad i de hurtigt voksende økonomier i Irland og Luxembourg, mens forbedringen var begrænset i Tyskland og Italien i 1999. Jobskabelsen var ligeledes stærk i Finland og Spanien. I sidstnævnte land fortsatte det hurtige fald i arbejdsløsheden, mens Luxembourg fortsat har den laveste arbejdsløshed i EU.

● **Intet inflationspres**

I 1999 var der fortsat i EU's økonomi tale om en høj grad af prisstabilitet. Inflationen (målt ved det harmoniserede forbrugerprisindeks, HICP) nåede i begyndelsen af 1999 et lavpunkt på 1%. Inflationen er siden steget til 1,8% i januar 2000 på grund af den kraftige stigning i priserne på energi og råvarer, navnlig råolie, samt svækkelsen af euroen. Energien lagde direkte 0,9 procentpoint på inflationstallet for januar. På den anden side har den indenlandske efterspørgsel og udbudsbetingelserne ført til en lavere underliggende inflation i EU's økonomi. Lønstigningerne var fortsat moderate, og dereguleringen og den stigende konkurrence på visse offentlige forsyningsmarkeder (navnlig telekommunikation og elektricitet) pressede priserne nedad. Det betød, at basisinflationen (dvs. eksklusive energi- og fødevarerpriser) faldt til et rekordniveau på 1% i 1999 (se figur 3 og tabel 2).

Et andet karakteristisk træk i 1999 var, at inflationsforskellene mellem medlemsstaterne blev større. I begyndelsen af 1999 faldt inflationen hurtigt til et meget lavt niveau i en række medlemsstater (Tyskland, Frankrig, Østrig), mens det steg i andre (Spanien, Irland, Nederlandene, Portugal). Forskellen i inflationen er siden gradvist blevet indsnævret. Inflationsforskellene viser i høj grad de strukturelle forskelle og de kortfristede konjunkturmæssige forskelle i euroområdet. I lande som Spanien og Irland var prisstigningerne et tegn på risiko for overophedning, og det krævede en justering i form af en efterspørgseldæmpning gennem finanspolitikken.

Efter endnu en stigning i oliepriserne og en svækkelse af euroens eksterne værdi i de seneste måneder er inflationsudsigterne blevet noget mere usikre og mindre gunstige. Det kan ikke udelukkes, at den samlede inflation midlertidigt vil overstige 2% i euroområdet i begyndelsen af 2000. Den fremtidige udvikling vil i høj grad være afhængig af, i hvilket omfang euroens fald væltes over på import- og forbrugerpriserne og den fremtidige lønudvikling.

2. EN VÆKST- OG STABILITETSORIENTERET MAKROØKONOMISK POLITIK

2.1 Det makroøkonomiske policy-mix i euroområdet

I de overordnede økonomiske retningslinjer for 1999 blev der anbefalet *policy-mix, som fremmer vækst, beskæftigelse og prisstabilitet gennem en pengepolitik, der tager sigte på at sikre prisstabilitet i overensstemmelse med traktaten, en varig indsats for at bringe budgettet tæt på balance eller i overskud på mellemlang sigt, en lønudvikling, der sikrer prisstabilitet og jobskabelse, og en forpligtelse til at gennemføre økonomiske reformer.*

1999 var med den succesrige indførelse af euroen det første år, hvor det var muligt konkret at vurdere den makroøkonomiske styring i et område med fælles valuta. Resultaterne var positive.

De monetære vilkår i euroområdet var generelt vækstfremmende i 1999 i en situation med økonomisk opbremsning og fortsat prisstabilitet. Da Den Europæiske Centralbank vurderede, at risikoen for inflation var ringe, satte den i april 1999 basisrenten ned med 50 basispoint til 2,5% og lod satserne være uændrede indtil november 1999. Faldet i pengemarkedsrenten som reaktion på Den Europæiske Centralbanks skridt blev fulgt af et betydeligt fald i euroens nominelle effektive

kurs. Den implicitte pengepolitiske lettelse blev i et vist omfang opvejet af en betydelig stigning i obligationsafkastet i euroområdet, der, selv om der ikke var noget internt inflationspres, blev trukket opad på grund af udviklingen i USA (se figur 4 og 5).

Med lysere vækstudsigter i euroområdet, udsigten til en bedre kapacitetsudnyttelse og en stramning af arbejdsmarkedene mente Den Europæiske Centralbank, at risikoen for inflation var blevet større, og banken hævede renten med 25 basispoint i begyndelsen af februar.

Pengepolitikken blev lettet af medlemsstaternes beslutning om at fastholde budgetmålene for 1999, selv om den gennemsnitlige vækst var lavere, end det var forventet på det tidspunkt, da planerne blev udarbejdet. Næsten alle medlemsstater i euroområdet nåede eller overgik faktisk de fastsatte mål. En række faktorer bidrog til denne positive udvikling, blandt andet et yderligere fald i gældsbyrden (se afsnit 3). Det betød, at den generelle offentlige lånoptagelse i hele euroområdet faldt til omkring 1,25% af BNP i 1999. I samme år kan man ligeledes konstatere en mærkbar forbedring af budgetsalden korrigeret for konjunkturmæssige udsving på 0,75% af BNP i euroområdet. Den primære balance korrigeret for konjunkturmæssige udsving viste en moderat forbedring på 0,25 procentpoint og sluttede på 3,5% af BNP. Resultaterne for 1999 viser ligeledes, at flere medlemsstater end forventet opnåede en underliggende budgetstilling, der er sund og i overensstemmelse med stabilitets- og vækstpakten.

Lønudviklingen i euroområdet var i 1999 fortsat i overensstemmelse med prisstabilitetsmålsætningen. Lønforhøjelserne var gennemsnitlig moderate med en nominal lønstigning pr. arbejdstager på ca. 2,25%. Under hensyntagen til produktivitetsstigningen betyder det en stigning i enhedslønomsætningerne på ca. 1,25%, hvilket ikke gav anledning til inflationsbekymring. Endvidere steg reallønnen stort set parallelt med produktiviteten, således at afkastet af investeringer blev på et niveau, der er fremmende for investeringer, vækst og jobskabelse, efterhånden som efterspørgslen styrkes yderligere (se afsnit 4).

Alt i alt førte en fornuftig pengepolitik, en fortsat stabil budgetpolitik og en passende lønudvikling til et hensigtsmæssigt policy-mix i betragtning af den økonomiske situation. Hvad angår den makroøkonomiske styring har økonomien i euroområdet således bestået sin første prøve. Endvidere har den fortsatte indsats for at fremme økonomiens vitalitet og evne til at reagere gennem strukturelle reformer på EU-niveau støttet de økonomiske aktørers tillid og derved fremmet den økonomiske aktivitet (se afsnit 5-7).

2.2 Det makroøkonomiske policy-mix i medlemsstaterne uden for euroområdet

I de overordnede økonomiske retningslinjer for 1999 blev det anført, at de medlemsstater, der ikke deltager i euroområdet, fortsat har ansvaret for den monetære politik og valutakursen, samt at de fortsat skal føre en stabilitetsorienteret makroøkonomisk politik. I de to medlemsstater, der deltager i ERM II, er det vigtigt, at penge- og finanspolitikken tager sigte på at opfylde valutakursforpligtelserne. I de to medlemsstater, der direkte forfølger et inflationsmål, er det vigtigt, at penge- og finanspolitikken klart tager sigte på at opfylde dette mål og samtidig på at undgå en alt for stor valutakursvolatilitet.

Danmark er forholdsvis langt fremme i den økonomiske cyklus, og der er opstået et vist inflationspres i takt med stramningen på arbejdsmarkedet. Den Danske Nationalbank ønsker at holde kronen inden for det snævre udsvingsbånd i ERM II, og kronekursen har været meget stabil og ligget en smule over centralkursen siden denne mekanismes ikrafttrædelse, da centralbanken

har lagt sine officielle rentesatser tæt op ad eurosatserne (se figur 6). For at skabe grundlag for en varig vækst og samtidig føre en fastkurspolitik blev der i 1999 som en opfølging på pinsepakken fra 1999 gennemført nogle finanspolitiske foranstaltninger for at dæmpe den indenlandske efterspørgsel. Selv om disse foranstaltninger midlertidigt har dæmpet væksten, skulle de bidrage til at stoppe den faldende konkurrenceevne, navnlig i forhold til landene i euroområdet. Endvidere har disse diskretionære foranstaltninger yderligere forbedret de offentlige finanser, der nu udviser et overskud og uden problemer opfylder kravene i stabilitets- og vækstpakten.

Grækenland er i 1999 nået længere i indhentningsprocessen og har derved gjort yderligere fremskridt hvad angår den nominelle konvergens. Inflationsforskellen i forhold til euroområdet er faldet betragteligt, og de officielle rentesatser faldt gradvist frem til udgangen af året, samtidig med at drakmen holdt sig over centralkursen i ERM II inden for udsvingsbåndet på 15%. For at fjerne produktionsgab har den førte finanspolitik gjort det muligt at nedbringe underskuddet yderligere, hvilket ligeledes har forbedret den underliggende situation. I lyset af de fremskridt, der allerede blev opnået i 1998, besluttede Rådet (økonomi og finans) efter henstilling fra Kommissionen i november 1999 at ophæve beslutningen om et uforholdsmæssigt stort underskud. I januar blev drakmens centralkurs i forhold til euroen opskrevet med 3,5%, hvilket skulle hjælpe myndighederne i deres bestræbelser på at sikre en udvikling for økonomien med varig vækst og prisstabilitet.

Sverige oplevede et stærkt og bredspektret opsving i 1999, idet økonomien ser ud til at være inde i en god cirkel på et godt grundlag. Inflationen (målt i forhold til det harmoniserede forbrugerprisindeks, HICP) er en af de laveste i EU, der er overskud på betalingsbalancens løbende poster, og de offentlige finanser er i en meget bedre situation end for blot få år siden. Det har gjort det muligt at føre en mindre stram budgetpolitik i 1999. Overskuddet opfylder fortsat kravene i stabilitets- og vækstpakten, og skattelettelserne er velkomne i betragtning af den høje skattebyrde i Sverige. Der skal ikke desto mindre udvises forsigtighed, hvis der føres en procyklisk budgetpolitik, da produktionsgab indsnævres og forventes at blive positivt i de kommende år. Det er så meget mere nødvendigt, som den nye lovgivning, der trådte i kraft i 1999, bekræfter, at den svenske centralbank fastholder prisstabilitet som en målsætning. Centralbanken har et klart inflationsmål på 2% med en tolerance på ± 1 procentpoint. Inflationen er stadig lav, men den er på vej op, og den korte rente er allerede blevet sat op i de seneste måneder.

Det Forenede Kongeriges økonomi har været forholdsvis lidt ramt af kriserne på de nye vækstmarkeder, og væksten har taget fart i løbet af 1999. Efter store forbedringer i de senere år er budgetpolitikken blevet mere stabil, dog således at der fortsat gøres fremskridt, hvorved der i 1999 var et budgetoverskud på næsten 1% af BNP. Denne positive udvikling viser regeringens ønske om at føre en budgetpolitik, der gør det muligt at bevare makroøkonomisk stabilitet. Inflationen er fortsat under kontrol og faldt endda til under gennemsnittet i euroområdet i anden halvdel af året målt i forhold til det harmoniserede forbrugerprisindeks. Der er imidlertid fortsat risiko for stigende inflation, da økonomien arbejder på næsten fuld kapacitet. I september 1999 satte det monetære udvalg i Bank of England en stopper for den faldende officielle rente. Denne og de efterfølgende beslutninger skal sikre en fortsat opfyldelse af inflationsmålet på 2,5% (målt ved forbrugerprisindekset eksklusive renter på realkreditlån).

3. SUNDE OG EFFEKTIVE OFFENTLIGE FINANSER

I 1999 blev EU's budgetpolitik for første gang ført inden for rammerne af stabilitets- og vækstpakten. I de overordnede økonomiske retningslinjer for 1999 henses det til medlemsstaterne at (i) opnå budgetstillinger tæt på balance eller i overskud senest ved udgangen af 2002 i overensstemmelse med stabilitets- og konvergensprogrammerne, (ii) opfylde deres budgetmål for 1999 til fulde og (iii) samtidig forbedre de offentlige financers kvalitet og bæredygtighed (se boks 1 for de landespecifikke henstillinger). Nedenfor gennemgås først udviklingen i 1999 og derefter de kortsigtede prognoser og mellemsigtede programmer, således som de fremgår af de seneste ajourføringer af stabilitets- og konvergensprogrammerne.

3.1 Budgetmålene for 1999 opfyldt på trods af faldende vækst

Da medlemsstaternes regeringer udarbejdede deres budget for 1999 i anden halvdel af 1998, var omfanget af den økonomiske afmatning, der på det tidspunkt var på vej i mange EU-lande, endnu ikke klar. Det samme gælder for den første række af stabilitets- og konvergensprogrammer, idet de typisk var baseret på budgettet (se tabel 3 og 5). I omkring halvdelen af medlemsstaterne var væksten i BNP lavere end fastsat i programmerne. Faldet var særlig mærkbart i Tyskland, Italien og Østrig, mens væksten i Belgien, Grækenland og Spanien stort set svarede til de oprindelige prognoser. I andre lande var væksten derimod højere end forventet, f.eks. i Frankrig, Irland, Nederlandene, Sverige og Det Forenede Kongerige.

På trods af de forskellige vækstresultater blev budgetmålene for 1999 alligevel stort set opfyldt eller endda overgået. Syv ud af de femten medlemsstater kunne registrere et budgetoverskud. Gruppen af lande med overskud omfatter de nordiske lande, Irland, Luxembourg, Nederlandene og Det Forenede Kongerige. Fire lande havde et underskud på mellem 1 og 1,5% af BNP, mens underskuddet i Frankrig, Italien, Østrig og Portugal stadig var tæt på eller over 2% af BNP (se tabel 3). De offentlige gældskvoter blev ligeledes nedbragt hurtigere end forventet.

I nogle medlemsstater, hvor væksten var stærkere end forventet, blev de oprindelige budgetmål ligeledes overgået. De mest bemærkelsesværdige resultater blev opnået i Nederlandene, Sverige og Det Forenede Kongerige. De budgetmæssige resultater er måske endnu mere bemærkelsesværdige i de lande, der oplevede en klar opbremsning. Det gælder særlig for Tyskland, hvor budgetsaldoen lå mærkbart over målet. I Italien, hvor målet for underskuddet var blevet justeret i opadgående retning i løbet af året på grund af den faldende vækst, viste det registrerede underskud en mindre forbedring i forhold til det oprindelige mål på 2% af BNP. Kun Irland og Østrig var ikke i stand til at overholde budgetmålene for 1999.

Der er en række faktorer, der kan forklare, at budgetresultaterne for 1999 blev bedre end forventet, selv om det kan være vanskeligt at gøre dem målbare. Hovedfaktorerne var: budgetresultaterne for 1998 var bedre end forventet, hvilket forbedrede udgangspunktet; de fortsatte bestræbelser på at sikre en stram udgiftsstyring; et uventet stort skatteprovenu, der endvidere blev styrket af en vækst drevet af den indenlandske efterspørgsel og endelig medlemsstaternes tendens til i deres budgetmål at indarbejde sikkerhedsreserver, hvilket synes især at have været tilfældet for rentebetalinger. Alt i alt faldt budgetunderskuddet i 1999 i hele EU til 0,75% af BNP, og den underliggende situation blev ligeledes forbedret (se tabd 4).

² Overgangen fra det europæiske nationalregnskabssystem ENS 79 til ENS 95 spillede ligeledes en rolle (budgetmålene blev udarbejdet på ENS 79-basis, mens resultaterne er baseret på ENS 95). Dette skift havde få følger for budgetsaldoen 1999 set i gennemsnit, men var mærkbart i Portugal og Sverige.

De fleste forbedringer i budgetsaldoen i 1999 skyldes en stigning i forholdet indtægter/BNP. De samlede udgifter i forhold til BNP faldt en smule, men det skyldtes udelukkende et fald i rentebyrden, der opvejede stigningen i de primære udgifter. Faldet i de offentlige investeringer i forhold til BNP blev stoppet. I EU taget under ét forbedredes dette forhold således en smule til 2,3%, men det ligger fortsat under de niveauer, der sås i begyndelsen af 1990'erne (se figur 7). I de fleste lande var investeringskvoten stabil, men den steg mærkbart i Irland og Italien. Endvidere har mange medlemsstater gjort en indsats for at øge investeringerne i menneskelig kapital.

Stigningen i forholdet mellem skatteprovenu og primære udgifter er formodentlig et mindre positivt aspekt ved den samlede budgetjustering i 1999, idet det er almindeligt anerkendt, at en budgetsanering af høj kvalitet først og fremmest skal være baseret på udgiftstilbageholdenhed, der gør det muligt efterfølgende at lette skattebyrden. Det skal imidlertid bemærkes, at de igangværende skattereformer i medlemsstaterne generelt tager sigte på at nedbringe skatteprocenterne og samtidig udvide skattegrundlaget. Mens de økonomiske aktører tilpasser sig denne situation, kan det på kort sigt føre til et svingende skatteprovenu. Da opkrævningen af skatter er blevet mere effektiv, hvilket i nogle tilfælde er en betingelse for at nedsætte skatteprocenten, vil det også føre til et højere skatteprovenu. På udgiftssiden må det ud over den noget højere investeringskvote konstateres, at de automatiske stabilisatorer ligeledes bidrog til stigende udgifter. På basis af de forelagte mellemfristede budgetter forventes det, at både forholdet mellem indtægter/BNP og primære udgifter/BNP toppede i 1999.

3.2 Budgettet for 2000 og fremover

Hvis man ser på de kortsigtede prognoser for de offentlige finanser i 2000, er der i de fleste medlemsstaters nuværende planer ingen større konsolideringsindsats. Hvis man tager udgangspunkt i de budgetmål, der på nuværende tidspunkt er fastsat for 2000, vil budgetsaldoen fortsat blive noget forbedret på grund af den konjunkturmæssige situation og lavere renteudgifter. Hvis medlemsstaterne kun lige når de nominelle mål, må det forventes, at primærbalancerne korrigeret for konjunkturmæssige udsving vil blive forværret en smule. Målene er således ikke særlig ambitiøse, men det skal bemærkes, at de fleste budgetter er baseret på forsigtige økonomiske forudsætninger. På grund af de lyse økonomiske udsigter for 2000 er der derfor gode muligheder for, at budgetmålene for i år igen kan forbedres.

Siden september har alle undtagen én medlemsstat fremsendt ajourførte stabilitets- og konvergensprogrammer. Kun Østrig har endnu ikke fremsendt en ajourføring på grund af en forsinkelse i forbindelse med dannelsen af en ny regering og et af den grund manglende budget for 2000. Den nye østrigske regering forventes at fremsende sit ajourførte stabilitetsprogram inden udgangen af marts.

De ajourførte programmer holder sig til eller strammer de mellemsigtede mål i de oprindelige programmer og bruger ofte endnu et år ved programmets udløb for yderligere at nedbringe underskuddet (se tabel 5). Disse ajourføringer viser, at fjorten medlemsstater senest ved udgangen af 2002 opfylder eller forventes at opfylde kravet om at have nået en minimumsstilling, der giver de automatiske stabilisatorer mulighed for at slå igennem uden at true underskudsgrænsen på 3% af BNP. I 2002 eller 2003 forventer otte medlemsstater at få overskud på budgettet, og yderligere fem medlemsstater forventer et underskud på kun 0,5% af BNP.

Disse ajourføringer er normalt baseret på forsigtige forudsætninger om vækst og rente. I overensstemmelse med de overordnede økonomiske retningslinjer for 1999 forventes medlemsstaterne at fremskynde tilpasningsprocessen og nedbringe de stadig høje gældskvoter, hvis de forbedrede økonomiske udsigter skulle gå i opfyldelse. Det havde været ønskeligt med en mere ambitiøs strategi for de medlemsstater, der var blevet opfordret til at skabe en yderligere sikkerhedsmargin, eller de medlemsstater, hvor den offentlige gæld stadig giver anledning til bekymring. Der skal i den forbindelse endvidere tages højde for den konjunkturmæssige situation. I lande, hvor den økonomiske vækst fortsat er stærk, og hvor det økonomiske opsving er langt fremme, ville en stærkere og fremskyndet tilpasning kunne dæmpe risikoen for en overophedning.

Den planlagte budgetmæssige tilpasning i ajourføringerne ser generelt positiv ud, idet forholdet mellem de samlede indtægter og de samlede udgifter stabiliseres og gradvist falder på mellemlang sigt, men samtidig er på et historisk højt niveau. Hvad angår udgifterne forventes det, at de offentlige investeringer stort set forbliver uændrede. Endvidere har mange medlemsstater eksplicit eller implicit vedtaget en budgetstrategi, der er baseret på kontrol med de primære udgifter for at give mulighed for at lette skattebyrden.

Forholdet mellem den offentlige gæld og BNP forventes fortsat at falde til et mere holdbart niveau. Alle de medlemsstater, der på nuværende tidspunkt har fremsendt ajourføringer, regner med et fald i forholdet gæld/BNP i forhold til sidste års programmer. Faktisk vil de fleste medlemsstater i 2001 have nået en gældskvote, der ligger under grænsen på 60% af BNP. De lande, der fortsat har stor gæld, Belgien, Grækenland og Italien, fortsætter bestræbelserne på at lette gældsbyrden og vil nå ned på 100% i forhold til BNP i 2002/2003 (se tab 6).

3.3 Kvaliteten og bæredygtigheden i de offentlige finanser

• Pensionsreform

Eftersom ændringer i pensions- og sundhedssystemet har meget langsigtede følgevirkninger, er det vigtigt, at reformer, der iværksættes, er velgennemtænkte og har bred opbakning i samfundet. Det ville derfor være upassende alene at vurdere gennemførelsen af de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik ud fra de foranstaltninger, der er iværksat igennem et år, uden at tage hensyn til reformforslag og dialogen med arbejdsmarkedets parter.

Der er meget stor forskel på de offentlige pensionssystemer i medlemsstaterne, og landene står på forskellige stadier i reformprocessen. Alligevel står det klart, at spørgsmålet om den langsigtede bæredygtighed i budgettet, især med hensyn til de offentlige pensionssystemer, står højt på den politiske dagsorden i næsten alle medlemsstaterne (se boks 2). Generelt kan der spores en række fælles tendenser i de igangværende reformer: a) der tages skridt til at bremse førtidspensionering og øge erhvervsfrekvensen blandt de ældre, b) der søges etableret en bedre balance mellem bidrag og udgifter, c) der sker en omlægning i retning af mere bidragsfinansierede offentlige pensioner, og d) der søges etableret en bedre balance i pensionssystemerne via en styrkelse af de bidragsfinansierede pensionsordninger under søjle 2 og 3.

Der er vedtaget konkrete foranstaltninger, eller tidligere reformer er trådt i kraft i en række lande, bl.a. Danmark, Irland, Nederlandene, Finland, Sverige og Det Forenede Kongerige. I Tyskland er der opnået enighed om at nedsætte bidragene fra arbejdsgiverne og arbejdstagerne, hvilket vil blive finansieret via højere energifgifter.

År 2000 kan blive en vigtig milepæl i reformen af de offentlige pensioner i Europa med muligheden for gennemgribende reformer i Belgien, Tyskland, Grækenland, Spanien, Frankrig og Portugal. Yderligere reform af det offentlige pensionssystem er også en mulighed, endog en ønskelig mulighed, i Italien og Østrig. Det er afgørende, at disse reformer sikrer bæredygtighed i de offentlige pensionssystemer på lang sigt og som led i en sammenhængende løsning og tager hensyn til behovet for i højere grad at gøre dem beskæftigelsesfremmende og til at sikre en rimelig fordeling inden for og mellem generationerne.

I en række medlemsstater er reformer af de offentlige pensioner blevet sat i bero af tiltrædende regeringer efter valg. I de senere år er dette sket i Tyskland og Frankrig. Selv om det er vigtigt, at regeringer sikrer sig bred opbakning i samfundet til pensionsreformer, er det afgørende, at svære beslutninger ikke gentagne gange udskydes. Der er et kortvarigt vindue af mulighed for at gøre noget ved situationen, inden baby-boom-generationen går på pension omkring år 2010.

Generelt er de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik med hensyn til bæredygtighed blevet overholdt, selv om mange medlemsstater befinder sig i en høringsproces. Overholdelsen heraf i år 2000 bør dog bedømmes på, i hvor høj grad forslag og høringer er omsat i konkret handling.

I 1999 blev der nedsat en arbejdsgruppe under Udvalget for Økonomisk Politik (EPC), som skulle opstille sammenlignelige skøn over de langsigtede budgetvirkninger af befolkningens aldring. Dette arbejde ventes afsluttet i 2000. Det er af afgørende betydning at råde over sammenhængende og sammenlignelige skøn, hvis den politik, der føres på EU-plan, skal forbedres. Desuden har der hidtil været lagt særlig vægt på offentlige pensioner. Det er nødvendigt med mere undersøgelsesarbejde om, hvilken virkning befolkningens aldring har på de offentlige sundhedsudgifter og skatteprovenu. Arbejdet i EPC vil udgøre et vægtigt bidrag til arbejdet i den højststående arbejdsgruppe, det portugisiske formandskab har nedsat, og som skal vurdere den langsigtede bæredygtighed af de sociale sikringsordninger, især pensionerne.

- **Skattereform**

Lettelse af det samlede skattetryk

De fleste medlemsstater har iværksat eller agter at iværksætte skattereformer, der influerer på socialsikringsbidragene, de personlige indkomstskatter, selskabsskatterne og i meget mindre omfang den indirekte beskatning (se boks 3). Disse reformer synes hidtil på grund af deres dækning og ambitionsniveau i mange tilfælde at have haft begrænset virkning for de statslige indtægter. Igennem perioden 2000-2003 ventes skattetrykket (målt ved de samlede offentlige indtægters andel af BNP) dog at falde i de fleste medlemsstater, især Danmark, Tyskland, Frankrig, Irland, Luxembourg, Nederlandene, Finland og Sverige.

Reduktion af skattebeløbet på arbejdskraften for lavtlønnede og skatteomlægning

Et flertal af medlemsstaterne (Belgien, Tyskland, Grækenland, Spanien, Frankrig, Italien, Nederlandene, Finland og Det Forenede Kongerige) har iværksat foranstaltninger til nedbringelse af de indirekte lønomkostninger. De er rettet mod de lavtlønnede (Belgien, Frankrig, Italien, Nederlandene og Det Forenede Kongerige) samt mod at øge incitamenterne til indgåelse af nye og varige arbejdskontrakter (Grækenland, Spanien og Italien). Desuden er en række medlemsstater ved at omlægge de personlige indkomstskatter med det formål at lette det samlede skattetryk på arbejdsindkomster. I Tyskland, Spanien, Irland, Nederlandene, Finland og Sverige er der generelle nedsættelser af marginal- og standardskattesatserne i støbeskeen eller allerede i kraft. I andre medlemsstater (Danmark, Grækenland, Italien, Østrig og Det Forenede Kongerige) er der indledt målrettede reformer omfattende skattnedsættelser i bunden af indkomstpyramiden og forhøjelser

af den skattefrie bundgrænse med det formål at sikre, at det kan betale sig at tage arbejde. I Det Forenede Kongerige (inden for det såkaldte "welfare to work programme") er den garanterede mindsteløn ("Working Families Tax Credit") ligeledes blevet forhøjet.

Reformerne af de personlige indkomstskatter synes kun at medføre beskedne reduktioner i det direkte skattetryk på arbejdskraften³. Nedsættelsen af de indirekte lønomkostninger er kun påbegyndt i behersket omfang (se tabel 7)⁴. Samlet giver nedbringelsen af socialsikringsbidragene kun en ubetydelig indvirkning på de indirekte lønomkostninge⁵. Dette er ikke overraskende, idet de fleste af denne type foranstaltninger er målrettede (nye job i den lave ende af lønskalaen) og formentlig kun berører en lille brøkdel af beskatningsgrundlaget.

Reformerne af de indirekte skatter er ret begrænsede. Det er kun i Danmark, Tyskland, Frankrig, Finland og Det Forenede Kongerige, at energi- og miljøafgifterne er blevet sat op. I nogle tilfælde er formålet at flytte skattetrykket væk fra arbejdskraften. I Tyskland og Det Forenede Kongerige er det meningen, at det forhøjede afgiftsprovenu skal finansiere nedskæringer i de indirekte lønomkostninger. I Frankrig skal økoafgifter medvirke til at finansiere budgetvirkningen af nedsættelsen af arbejdstiden. Derudover agter ni medlemsstater (Belgien, Grækenland, Spanien, Frankrig, Italien, Luxembourg, Nederlandene, Portugal og Det Forenede Kongerige, dog kun for Isle of Man) at bringe en reduceret momssats i anvendelse på arbejdskraftintensive dele af servicesektoren med det formål at øge efterspørgslen efter arbejdskraft inden for disse aktiviteter.

Effektivisering af skattesystemerne

Selv om indsatsen for at gøre skattesystemerne mere beskæftigelsesfremmende synes at være en vigtig målsætning i skattepolitikken i medlemsstaterne, er en effektivisering af dem i nogle tilfælde også en målsætning i skattepolitikken. I nogle lande har reformen af de personlige indkomstskatter bestået i en generel nedsættelse af marginalsattesatserne. Målrettede skattenedsættelser reducerer desuden fordrejende effekter såsom arbejdsløshedsfælder. Skatteunddragelser og skattesvig tyder dog på, at der er behov for en yderligere indsats for at effektivisere skatteforvaltningen og skattehåndhævelsen. Desuden kan skattenedsættelser i bunden af lønskalaen og forhøjelser af den skattefrie bundgrænse skabe manglende kontinuitet i marginalsattesatserne og øge progressiviteten i de personlige skatter i den lavere halvdel af lønskalaen.

Reformerne af kapital- og selskabsskatterne synes ikke at blive gennemført som en reaktion mod potentiel skattekonkurrence. De sigter mod at forbedre kapitalmarkedernes funktion (Danmark, Tyskland, Frankrig og Italien) og skabe incitamenter for venturekapital og immateriel kapital (Grækenland, Spanien, Frankrig, Irland og Italien). I Tyskland og Finland har reformerne et mere generelt sigte. Selskabsskatterne vil blive nedsat i førstnævnte land, hvorimod selskabsskatterne i Finland vil blive forhøjet med 1 procentpoint.

Når der er tale om den samlede kapitalindkomst, synes det nugældende niveau og udviklingen i de effektive kapitalskattesatser at støtte synspunktet om, at reformer af selskabsskatterne og andre kapitalskatter ikke medfører fundamentale ændringer i skattetrykket på kapital. Det synes snarere,

³ Dette direkte skattetryk på arbejdskraften omfatter socialsikringsbidrag plus lønsumsskatter og skatter på arbejdsstyrken samt den del af de personlige indkomstskatter, der hidrører fra arbejdsindkomsten. Det udtrykkes sædvanligvis i procent af bruttolønnen.

⁴ Tabel 7 viser også de såkaldte effektive skattesatser på arbejdskraften. Selv om de begrebsmæssigt set praktisk taget svarer til de implicitte skattesatser, der offentliggøres af Eurostat, er der metodologiske forskelle. De er hovedsagelig baseret på makroøkonomiske data, men kan dog alligevel ajourføres i takt med Kommissionens økonomiske prognoser og derved muliggøre en vurdering på basis af de seneste disponible oplysninger.

⁵ Disse beregnes som forholdet mellem socialsikringsbidragene, lønsumsskatterne og skatterne på arbejdsstyrken og bruttolønnen.

⁶ Den effektive beskatning af kapital omfatter personlige skatter af kapitalindkomst og fast ejendom samt selskabsskatter udtrykt i procent af driftoverskuddet.

som om reformer af de personlige indkomstskatter, som også er en skat på kapitalindkomst, nedsætter skattetrykket på både arbejdskraften og kapitalindkomsten. Der ventes en nedsættelse i den effektive kapitalskattesats i perioden 2000-2001.

Harmonisering af moms og andre indirekte skatter

Indirekte beskatning er det område, hvor EU hidtil har gjort størst fremskridt. Der er dog behov for yderligere fremskridt for at sikre, at det indre marked fungerer efter hensigten. Hvad de lovbestemte og effektive momssatser angår, er der stadig store forskelle mellem medlemsstaterne for ikke at tale om forskellene i fritagelserne og særbehandlingen af varer og tjenesteydelser. Desuden medfører teknologien, at forbrugsafgifterne skifter karakter. E-handel vil kunne få stor betydning for skatte- og afgiftssystemerne i EU, eftersom en tredjedel af de statslige indtægter hidrører fra de indirekte skatter. Elektroniske transaktioner gør det endelige forbrug yderst mobilt og indebærer en potentiel risiko for momsunddragelse. De vil også radikalt kunne ændre grundbegrebene inden for skatteforvaltning og håndhævelse. Disse udfordringer forudsætter, at der igangsættes en fomyet og yderligere harmoniseringsindsats inden for moms og andre indirekte skatter⁷.

Videreførelse af skattekoordineringen og forhindring af skadelig skattekonkurrence

Skattekonkurrence har mange positive effekter: den er et middel til at give borgerne fordele, til at lægge et nedadgående pres på de offentlige udgifter og til at sikre, at der i skattepolitikken tages hensyn til EU's samlede konkurrenceevne. Samtidig udgør undermineringen af dele af det nationale beskatningsgrundlag via en uhæmmet skattekonkurrence om mobile aktiviteter dog en trussel mod medlemsstaternes skatteprovenu, som kan føre til, at balancen i skattetrykket flyttes over på mindre mobile komponenter i beskatningsgrundlaget, nemlig arbejdskraften. En skattekonkurrence af denne skadelige art underminerer også selve grundlaget for det indre marked, nemlig lige betingelser at operere under i form af en fair konkurrence mellem virksomhederne.

Pakken af foranstaltninger til bekæmpelse af skadelig skattekonkurrence, herunder adfærds-kodeksen for erhvervsbeskatningen, er baseret på det princip, at en samordning (snarere end en harmonisering) af visse dele af politikken for de direkte skatter er nødvendig. Den giver mulighed for at udvikle koordinerede løsninger på problemer, som medlemsstaterne er ude af stand til at løse hver for sig. I denne sammenhæng er det i takt med fremskridtene med adfærdskodeksen påkrævet med en yderligere koordineringsindsats mellem medlemsstaterne, især hvad angår beskatningen af visse mobile kategorier af kapitalindkomst.

4. PASSENDE LØNUDVIKLING

I de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik fra 1999 blev det fastslået, at *a) de nominelle lønstigninger skal være forenelige med prisstabilitet, b) reallønstigningerne i relation til arbejdsproduktivitetsstigningerne bør tage højde for om nødvendigt at øge og senere fastholde rentabiliteten i investeringerne, c) lønftalerne skal tage hensyn til forskellene i produktiviteten afhængigt af kvalifikationer, regioner og sektorer, og d) konvergens i de nominelle lønninger bør undgås, og forskellene i arbejdskraftomkostningerne mellem medlemsstaterne bør fortsat afspejle forskellene i arbejdsproduktiviteten.*

⁷ Efter at Kommissionen i november 1998 fremlagde et forslag til direktiv om visse retlige aspekter af elektronisk handel i det indre marked, nåede Rådet til enighed om en fælles holdning i december 1999.

⁸ Selv om de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik for 1999 fastslog, at Rådet afventede udfaldet af de løbende drøftelser om beskatningen af renteindtægter på opsparing i forbindelse af konklusionerne fra Det Europæiske Råd i Wien i december 1998, er man endnu ikke nået til enighed om dette spørgsmål.

Lønningerne pr. beskæftiget, dvs. inklusive arbejdsgivernes socialsikringsbidrag, steg med tæt ved 3% i EU i 1999, hvilket ligger på linje med den tendens, der har kunnet observeres gennem de seneste år⁹. Stigningen i de nominelle enhedslønomkostninger øgedes til omkring 2%, hvilket til dels skyldtes det konjunkturbetingede fald i arbejdsproduktiviteten (se tabel 8). Denne situation er stadig fuldt forenelig med prisstabilitet, men kan bære inflationsrisici i sig, hvis andre faktorer lægger et yderligere pres på priserne. Enhedslønomkostningerne steg med tæt ved eller over 3% i nogle af de medlemsstater, der er langt fremme i konjunkturføreløbet, f.eks. Danmark og Irland. I Portugal steg enhedslønomkostningerne med 4% og lå til stadighed over 4% i Det Forenede Kongerige. Sådanne stigningstakter vil i det lange løb bringe prisstabiliteten og konkurrenceevnen i fare.

Reallønsstigningerne (de nominelle lønninger korregeret med BNP-deflatoren), som var steget i et tempo, der lå et godt stykke under væksten i arbejdsproduktiviteten siden midten af 1980'erne, hvilket havde banet vej for en bemærkelsesværdig forbedring i rentabiliteten i investeringerne, øgedes noget i 1999 og lå en smule over produktivetsgevinsterne. Dette medførte en midlertidig opbremsning i stigningen i rentabiliteten i EU som helhed. De reale enhedslønomkostninger steg kraftigt i især Sverige og Det Forenede Kongerige. Selv om begge lande faktisk har haft en rentabilitet, der har ligget over EU-gennemsnittet, vil yderligere markant forhøjede lønftaler, som ikke modsvares af en tilsvarende fremgang i arbejdsproduktiviteten, kunne indebære risiko for at underminere konkurrenceevnen.

Nogle lande har taget eller agter at tage skridt til at sikre, at forskellene i lønomkostningerne i højere grad afspejler produktivitsforskellene mellem forskellige kvalifikationer, færdighedsniveauer og geografiske områder. En målrettet nedbringelse af de indirekte lønomkostninger blev gennemført i Spanien, Frankrig og Italien i 1999, og yderligere reduktioner er undervejs i Belgien. I Grækenland frembyder regionale beskæftigelsespakter i princippet en mulighed for dispensation fra branchelønoverenskomster i områder med stor ledighed, og i Italien giver "den sociale udviklings- og beskæftigelsespakt" mulighed for via områdeaftaler at fravige de nationale lønoverenskomster.

Især inden for euroområdet er det vigtigt, at lønudviklingen i deltagerlandene er afstemt efter produktiviteten. Selv om udviklingen i 1999 generelt ikke signalerer problemer i denne henseende, steg enhedslønomkostningerne i Portugal klart hurtigere end i euroområdet som helhed, hvilket, hvis det får lov til at fortsætte uhindret, kunne svække den portugisiske priskonkurrenceevne. Derimod skal mindstelønsniveauet i Irland overvåges nøje, så det hindres, at arbejdstagere med lav produktivitet bliver presset ud af arbejdsmarkedet.

5. MERE EFFEKTIVE PRODUKTMARKEDER (VARE- OG TJENESTEMARKEDERNE)

I de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik fra 1999 blev det fastslået, at: *a) det indre marked og konkurrencepolitikken bør anvendes strengt og overvåges nøje, b) medlemsstaterne skal udvise selvdisciplin med hensyn til statsstøtte, og Kommissionen skal føre kontrol med den, c) de reguleringsmæssige reformer bør videreføres og optrappes inden for telekommunikation, transport og energi, d) der bør gøres yderligere fremskridt med at forbedre kvaliteten af de retlige og reguleringsmæssige rammer, især for SMV og med henblik på start af nye virksomheder, e) momsen bør revideres yderligere og forenkles, f) der bør gøres yderligere fremskridt med at forhindre skadelig skattekonkurrence, og g) medlemsstaterne bør også lægge større vægt på miljødimensionen i den økonomiske politik* (se boks 4 for de landespecifikke henstillinger).

⁹ Lønningerne pr. beskæftiget steg med 2,4% i 1998. Dette tal afspejler dog virkningen af den italienske skattereform, som nedsatte arbejdsgivernes socialsikringsbidrag. Uden denne engangsvirkning ville lønningerne for EU som helhed været steget i nogenlunde samme takt som i 1999.

Produktmarkedene i EU er forholdsvis velintegrerede, og konkurrencen på markedene er voksende. De indenlandske produktmarkeders eksponering for international konkurrence som målt ved graden af åbenhed i handelen, de udenlandske direkte investeringers omfang og antallet af grænseoverskridende fusioner og virksomhedsovertagelser varierer stadig mellem medlemsstaterne (se tabel 9). Eksempelvis er lande som Belgien, Irland, Luxembourg, Nederlandene og Det Forenede Kongerige forholdsvis mere eksponeret for pres fra den eksterne konkurrence end andre medlemsstater. I sidstnævnte lande er de iværksatte reguleringsmæssige reformer derfor så meget desto vigtigere for at skærpe konkurrencen på produktmarkedene og håndtere det fremtidige konkurrencepres.

På trods af de store fremskridt i den europæiske integration og de intense handelsforbindelser er prisspredningen i EU stadig høj, især i sammenligning med USA¹⁰. Desuden er konvergensens i priserne aftaget i de senere år i sammenligning med begyndelsen af 1990'erne. Der er fortsat omfattende forskelle i prisniveauet mellem medlemsstaterne (se boks 5).

Der findes fortsat store muligheder for at forbedre det indre markedes funktion, specielt inden for visse dele af servicesektoren, bygge- og anlægssektoren og offentlige indkøb. En række sektorer, der ikke er omfattet af det indre marked, ville også have fordel af en hårdere konkurrence. For at få bugt med disse problemer og overvinde en række strukturbetingede forhindringer har medlemsstaterne i de senere år gennemført omfattende reformer på produktmarkedene.

5.1 Det indre marked - de etablerede retlige rammer skal gennemføres ordentligt

Gennemførelsesgraden for *lovgivningen vedrørende det indre marked* er steget yderligere. De retlige rammer for det indre marked er nu i det store og hele på plads i næsten alle medlemsstaterne. Som det fremgår af den seneste resultattavle, har ti ud af de femten medlemsstater et gennemførelsesunderskud på under 4% (se tabel 10). Der kræves nu en tilsvarende indsats af de resterende fem medlemsstater (Grækenland, Frankrig, Irland, Luxembourg og Portugal), hvis gennemførelsesunderskud fortsat ligger på over 4%. Der er sket forholdsvis langsomme fremskridt inden for den veterinære kontrol og på transportområdet.

Efterhånden som gennemførelsesprocenten stiger, må opmærksomheden i stigende grad rettes mod at sikre en korrekt gennemførelse af direktiverne om det indre marked. På dette punkt er antallet af begrundede udtalelser en nyttig målestok, fordi de indikerer, at der er sket en overtrædelse af fællesskabsretten. Fire lande (Belgien, Grækenland, Frankrig og Italien) tegner sig tilsammen for over halvdelen af de begrundede udtalelser, der blev udstedt i perioden fra september 1998 til august 1999.

På grund af dets store økonomiske betydning er *offentlige indkøb* et nøgleområde inden for det indre marked, hvor de retlige rammer skal gennemføres og håndhæves ordentligt. Antallet af offentliggjorte offentlige indkøbsaftaler har en værdi på lidt under 2% af BNP, mens værdien af samtlige offentlige indkøb (inklusive forsvarsministeriernes indkøb) udgør 14% af EU's BNP. En række indikatorer (endnu ikke gennemførte direktiver, antallet af begrundede udtalelser, den lave værdi af de udbud, der offentliggøres i De Europæiske Fællesskabers Tidende) tyder på, at der fortsat findes en del problemer på dette område i en række medlemsstater (Tyskland, Italien, Nederlandene og Østrig)¹¹. Den nye metode inden for *teknisk standardisering*, nemlig lovharmoniseringen af væsentlige produktkrav, er gradvis vokset i betydning som et middel til at fjerne de resterende tekniske handelshindringer inden for EU.

¹⁰ Sammenligninger mellem prisspredningen i EU og i USA skal dog foretages med varsomhed.

¹¹ Se også Kommissionens anden rapport under Cardiff-processen med titlen "Økonomiske reformer: Rapport om EU's produkt- og kapitalmarkeders funktion", KOM(2000) af 26.1.2000.

5.2 Konkurrencepolitik - modernisering af lovgivningen og fremskridt på statsstøtteområdet

Konkurrencepolitikken spiller en vigtig rolle, når det drejer sig om at sikre og forbedre varemarkedernes smidighed og effektivitet, og de fleste medlemsstater har udfoldet betydelige bestræbelser for at modernisere deres konkurrencelovgivning og mindske statsstøtten. I Det Forenede Kongerige vil den nye konkurrencelov, der styrker konkurrencemyndighedernes beføjelser og uafhængighed, træde i kraft den 1. marts 2000, og i seks andre medlemsstater (Belgien, Tyskland, Spanien, Frankrig, Nederlandene og Østrig) blev konkurrencelovgivningen strammet eller forenklet i 1999. En række medlemsstater har dog stadig ingen fuldt uafhængig konkurrencemyndighed.

I ni medlemsstater har de nationale konkurrencemyndigheder nu beføjelser til at håndhæve EU-traktatens artikel 81 og 82, der vedrører virksomhedsaftaler og misbrug af dominans. Dette er endnu ikke tilfældet i Danmark, Irland, Luxembourg, Østrig, Finland og Sverige. I Sverige er regeringen dog ved at undersøge muligheden for at give landets konkurrencemyndighed beføjelse til at håndhæve artikel 81 og 82, og den har fremlagt et lovforslag om forenkling af fusionskontrollen. Det forventes, at der vil blive truffet foranstaltninger på dette område inden april 2000. I Østrig vedtog man i juli 1999 den nye kartellov, der udvider kartelforbuddets anvendelsesområde. Endelig forventes det, at det danske folketing i år vedtager en ny lov, der giver Konkurrencerådet beføjelser til at kontrollere fusioner og pålægge virksomhederne bøder for overtrædelser.

Den forholdsvis høje *statsstøtte* viser, at der er behov for en fortsat stærk kontrol og streng anvendelse af Fællesskabets regler. Der har dog fundet en positiv udvikling sted i de senere år. Især ser det ud til, at den vigende tendens, der har kunnet spores siden begyndelsen af 90'erne, fortsætter. Statsstøtten (undtagen støtte til landbruget), udtrykt i procent af BNP, er stadig forholdsvis stor i Tyskland, Italien og Portugal.

Det er statsstøttens sammensætning, og ikke blot dens samlede størrelse, der er afgørende for, hvorledes den påvirker konkurrenceforholdene inden for det indre marked. Ad hoc-støtte og sektorbestemt støtte bør reduceres, og i denne forbindelse er det også opmuntrende, at ad hoc-støttens andel i den samlede støtte er faldende i næsten alle medlemsstater undtagen Frankrig, hvor den stadig tegner sig for næsten en fjerdedel af landets samlede støtte, dvs. den største andel i EU. Der er konstateret et betydeligt fald i Tyskland, hvor ad hoc-støtten er blevet halveret. Den sektorbestemte støtte er stadig forholdsvis høj i Belgien (jernbaner), Tyskland (kulindustri og jernbaner, men dog reelt faldende), Grækenland (jernbaner og flyselskaber, hvor der nu er skåret kraftigt ned), Spanien (jernbaner, kulindustri, skibsbygning), Frankrig (jernbaner og finansielle tjenester) og Irland (finansielle tjenester). I Italien er der sket den positive udvikling, at den sektorbestemte støttes andel er faldet. Med hensyn til statsstøttens struktur er regionalstøttens andel steget på bekostning af andre horisontale mål. Horisontal støtte er klart dominerende i lande som Danmark, Nederlandene, Østrig og Finland.

5.3 Offentlige tjenester - fremskridt inden for telekommunikations- og elsektoren

En række nøgletjenesters effektivitet er af afgørende betydning for at sikre et gunstigt erhvervsklima og øge de økonomiske vækstmuligheder. Det er vigtigt at fortsætte bestræbelserne på at skærpe konkurrencen og forbedre reglerne inden for sektorer som offentlige tjenester, distribution og finansielle tjenester. Inden for de offentlige tjenester er liberaliseringen i gang, men i et tempo, der varierer fra den ene sektor til den anden og fra den ene medlemsstat til den anden. Der er sket hurtige fremskridt inden for telekommunikation, og indførelsen af konkurrence skrider også godt frem inden

for elsektoren. Til gengæld foregår liberaliseringen langsommere inden for gassektoren, jernbanerne, vandforsyning og postvæsen.

I løbet af de seneste ti år er der indført konkurrence inden for *telekommunikationssektoren* i alle medlemsstater. Der er kommet nye virksomheder på markedet, hvilket har formindsket de eksisterende virksomheders markedsandel og dermed skabt et betydeligt prisfald i de fleste medlemsstater. Eksempelvis er der ifølge femte rapport om gennemførelsen af telekommunikationspakken sket et prisfald på gennemsnitlig 27 og 38% på henholdsvis nationale og internationale fjernsamtaler i EU i perioden 1997-1999 (jf. tabel 11). Prisfaldet var meget stort for nationale samtaler i Irland (54%), Østrig (41%) og Sverige (39%) og for internationale samtaler i Nederlandene (89%), Tyskland (67%) og Luxembourg (63%). På trods af denne udvikling indtager de eksisterende operatører stadig en dominerende stilling i de fleste medlemsstater, især inden for lokalnetterne. I nogle medlemsstater (Belgien, Spanien og Frankrig) giver det anledning til bekymring, at den regulerende myndighed ikke har tilstrækkelige beføjelser, eller at der mangler gennemsigtighed.

Indførelsen af konkurrence på *el- og gasmarkederne* er også skredet godt frem. Fællesskabets eldirektiv om gradvis indførelse af konkurrence på de nationale markeder er blevet gennemført i alle medlemsstater (jf. boks 6). De fleste medlemsstater har sat sig ambitiøse liberaliseringsmål med hensyn til de markedsandele og -segmenter, der skal udsættes for konkurrence, og der er allerede meldt om prisfald i nogle lande. Fristen for gennemførelse af gasdirektivet er august 2000. Grækenland og Portugal, hvor udnyttelse af naturgas er et nyt fænomen, er undtaget for liberaliseringen af denne sektor i 10 år. Der er truffet vigtige foranstaltninger for at åbne gasmarkedet i Det Forenede Kongerige (hvor alle forbrugere nu frit kan vælge leverandør) og Spanien (hvor 46% af markedet blev åbnet i 1998). I år vil Østrig åbne sine markeder fuldstændigt, medens Irland påtænker at gennemføre en lovgivning om åbning af 75% af gasmarkedet. Nederlandene og Belgien vil åbne for henholdsvis 45% og 47%.

Med hensyn til *jernbaner, vandforsyning og postvæsen* er liberaliseringen gået langsommere. Der er dog truffet en række foranstaltninger for at øge konkurrencen. Inden for jernbanerne har der været en tendens til at adskille vedligeholdelse af infrastrukturen fra selve jernbanedriften, og det omfang, hvori dette er sket, varierer fra oprettelse af interne afdelinger til etablering af juridisk selvstændige virksomheder. Der er taget skridt i denne retning i Belgien, Danmark, Tyskland, Spanien, Frankrig, Italien, Nederlandene, Østrig, Portugal, Finland, Sverige og Det Forenede Kongerige. Alle medlemsstater har nu formelt adskilt regnskaberne for infrastruktur og jernbanedrift som fastsat i direktiv 91/440. Inden for postsektoren er der udstedt et fællesskabsdirektiv om indførelse af konkurrence i denne sektor. Det er dog endnu ikke gennemført i flere medlemsstater.

Konkurrence om levering af tjenester stimulerer udviklingen på dette område. Med hensyn til infrastrukturen opstår der nye udfordringer, såsom behovet for at forbedre tilsynet med jernbanerne, således at der kan skabes tilstrækkelige investeringsincitament og rimelig effektivitet, samtidig med at forbrugernes interesser beskyttes. Dette spørgsmål har været særlig aktuelt i Det Forenede Kongerige. Balancen mellem beskyttelsen af producenternes og forbrugernes interesser er af væsentlig betydning for alle netværksindustrier (jf. boks 7).

5.4 Distribution - yderligere liberalisering nødvendig

Forbedring af effektiviteten inden for *distributionssektoren* er af væsentlig betydning for, at varemarkederne kan fungere tilfredsstillende. En effektiv distributionssektor kunne udvide det produktsortiment, der tilbydes forbrugere, og føre til lavere priser. Den større prisgennemsigtighed, der er forbundet med indførelsen af euroen, kunne stimulere udviklingen i arbitragetransaktioner, og i

denne forbindelse vil distributionsvirksomhederne komme til at spille en afgørende rolle for, at priserne konvergerer på et lavere niveau.

Arealplanlægning (i Nederlandene og Sverige), begrænsninger i butikkernes åbningstider (Belgien, Danmark, Tyskland og Østrig) og særlige restriktioner for store detailforretninger (Spanien og Portugal) begrænser fortsat konkurrencen inden for denne sektor. I nogle af disse lande (Danmark, Tyskland og Sverige) undersøges følgerne af disse reguleringer. I Italien blev der i 1998 påbegyndt en betydelig liberalisering af detailhandelen, som medførte afskaffelse af restriktionerne for butikkernes åbningstider og en forenkling af etableringsprocedurerne. Detailhandelen er en særdeles koncentreret sektor i flere medlemsstater, især i Finland og Sverige, og dette kan bidrage til de relativt højere priser i disse lande. I Frankrig vil regeringen, der er bekymret over risikoen for misbrug af dominans i forholdet mellem producenter og detailhandlere, fremsætte et lovforslag om regulering af dette forhold i 2000.

5.5 Offentlig administration - øget effektivitet og forhindring af illoyal konkurrence

En moderne offentlig administration er af væsentlig betydning for, at en økonomi kan fungere tilfredsstillende. Dette gælder især i EU på grund af den relativt store offentlige sektor i de fleste medlemsstater. Man må derfor se positivt på foranstaltninger til forbedring af effektiviteten i den offentlige administration, som f.eks. anvendelse af nye forvaltnings- og kommunikationsmetoder (e-handel, internet), især i de medlemsstater, f.eks. de skandinaviske lande, hvor den offentlige sektors andel ligger over EU-gennemsnittet. I denne forbindelse har Finland udfoldet særlige bestræbelser på at fremme brugen af markedsorienterede procedurer for levering af offentlige tjenester. Generelt, og især i disse lande, er det vigtigt at undgå, at den offentlige sektor påfører private virksomheder illoyal konkurrence.

Nogle medlemsstater (især Belgien, Irland, Nederlandene, Finland, Sverige og Det Forenede Kongerige) har valgt at fremme offentlige/private partnerskaber for at indføre de ledelsesformer, den ekspertise og den effektive risikostyring, man kender fra den private sektor, i den offentlige sektor. Disse initiativer kan bidrage til at øge effektiviteten inden for den offentlige sektor ved indførelse af markedsmekanismer i leveringen af de offentlige tjenester. Man bør dog sikre sig, at der undgås ugenomsigtighed i forholdet mellem den offentlige og den private sektor, der kunne fordreje konkurrencen og være tegn på statsstøtte til den private partner.

5.6 Andre reformer - mindskelse af den administrative byrde ved etablering af nye virksomheder

I de senere år har regeringerne i stadig stigende omfang været opmærksomme på hindringer for etablering af nye virksomheder, som f.eks. komplicerede administrationsprocedurer, utilstrækkelige finansieringsmuligheder og informationsbegrænsninger. Administrationsprocedurerne var sædlig tunge i Tyskland, Grækenland, Spanien og Italien og lettere i de skandinaviske lande, Luxembourg og Det Forenede Kongerige.

Mange medlemsstater har nu iværksat programmer og foranstaltninger til forbedring af reglementet for erhvervslivet. Disse foranstaltninger omfatter indførelse af én besluttende myndighed for små virksomheder (Spanien, Frankrig, Italien, Portugal og Det Forenede Kongerige), en administrativ forenkling, som gør det hurtigere at etablere virksomheder (Belgien, Frankrig, Irland, Nederlandene, Portugal, Finland og Sverige) og nedsættelse af omkostningerne ved registrering af en virksomhed (Frankrig og Østrig). Desuden har nogle medlemsstater lettet skattebyrderne for SMV (Tyskland, Grækenland, Østrig, Portugal og Det Forenede Kongerige). Grækenland, Spanien og Italien kunne udfolde yderligere bestræbelser for at forbedre erhvervs klimaet.

5.7 Innovation - reformer nødvendige for at forbedre de teknologiske resultater

Innovation er en af drivkræfterne bag konkurrenceevnen og beskæftigelsen. Europa halter bagefter USA, når det gælder innovationskapacitet, og forskellen er tilsyneladende øget siden midten af 1990'erne. I 1998 tegnede F&U-udgifterne sig for 1,8% af BNP i EU mod 2,8% i USA. F&U-udgifterne er vidt forskellige i medlemsstaterne: de varierer fra 0,5% af BNP i Grækenland til 3,9% i Sverige (jf. tabel 12). På den ene side finder man Portugal, Spanien og Italien med F&U-udgifter på omkring eller under 1%, og på den anden side ligger Tyskland, Frankrig, Nederlandene og Finland med udgifter på mellem 2 og 3%. Østrig har sat sig det mål at øge F&U-udgifterne til 2,5% af BNP inden 2005 (fra 1,6% af BNP i 1998). Desuden lider EU's forskningsarbejde under at være fragmentarisk og opsplittet. Der er store forskelle i regler, administrative procedurer og referencesystemer for forskningen, og der kan næppe siges at være et reelt "indre marked" for videnskabelig know how og teknologi.

Europa halter også bagefter USA, når det gælder udvikling og udbredelse af informations- og kommunikationsteknologi (ICT), hvor der er store forskelle mellem medlemsstaterne. To lande, Tyskland og Det Forenede Kongerige, tegner sig for næsten halvdelen af hele EU's produktion af ICT-produkter. Når det gælder udbredelsen af ICT er de skandinaviske lande førende, og Benelux, Tyskland, Frankrig og Det Forenede Kongerige indtager en mellemposition, medens ICT er mindst udbredt i Sydeuropa.

Denne sammenligning med USA tyder på, at EU må forøge og forbedre sine F&U-aktiviteter og fremme udviklingen og udbredelsen af ICT. Mange medlemsstater er begyndt at gennemføre reformer i dette øjemed. I Irland, hvor de offentlige F&U-udgifter er specielt lave, er der afsat yderligere midler på budgettet for 2000-2006. Med hensyn til innovation er der taget initiativer til fremme af samarbejdet mellem forskningsinstitutter og erhvervslivet (Danmark, Tyskland, Grækenland, Frankrig, Nederlandene, Portugal, Finland og Sverige), da Europas største handicap er vanskelighederne ved at omsætte den videnskabelige forskning til kommercielle resultater. Andre foranstaltninger består i finansiering af F&U-projekter (Irland) og skattelettelser for at øge F&U-udgifterne (Spanien, Østrig og Det Forenede Kongerige).

ICT-udbredelsens betydning er blevet anerkendt af både EU og flere medlemsstater. Spørgsmålet blev taget op ved vurderingen af de nationale handlingsplaner for beskæftigelsen. I retningslinjerne for beskæftigelsen for 2000 har medlemsstaterne aftalt at give skoler adgang til Internet og andre PC-faciliteter inden udgangen af 2002. Desuden har flere medlemsstater (Belgien, Tyskland, Frankrig, Portugal og Det Forenede Kongerige) truffet foranstaltninger for at fremme brugen af Internet og PC'er.

Men for at mindske opsplitningen af EU's forskningsarbejde må der etableres et egentligt "europæisk forskningsområde". Herved ville man kunne forbedre de videnskabelige og teknologiske aktiviteter i EU og samtidig udnytte det betydelige potentiale, der allerede findes i medlemsstaterne.

Endelig er den alvorlige mangel på kvalifikationer en yderligere hindring for den fulde udnyttelse af informationssamfundet og dermed vækstens og beskæftigelsens innovationsmuligheder i EU. Selv om mangelen på kvalificerede eksperter anses for betydelig, ændrer informationssamfundet også kvalifikationskravene uden for ICT-sektoren. Dette forudsætter en bedre uddannelse af de menneskelige ressourcer og især et grundlæggende ICT-kendskab på tværs af økonomien.

6. MERE INTEGREREDE OG DYBERE KAPITALMARKEDER

I de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik for 1999 opfordredes medlemsstaterne til at: *i) samordne deres bestræbelser på at mindske forskellene mellem de nationale retsforskrifter og skattesystemer, samtidig med at overensstemmelsen med de nationale tilsyns- og skattemæssige krav bevares, ii) sikre, at supplerende værtslandskrav om nødvendigt kun gælder for finansielle tjenesteydelser, der udbydes til privatkunder og ikke til erhvervsdrivende, iii) sikre, at gældende nationale regler om den "almindelige økonomiske interesse", der tager sigte på at beskytte forbrugerne og fremme grænseoverskridende handel, anvendes gennemsigtigt og proportionalt samt iv) fremme risikovillig kapital og innovation i Unionen* (se boks 8 vedrørende de landespecifikke henstillinger).

I de overordnede retningslinjer for 1999 understregedes behovet for at fjerne forskellene i de nationale retsforskrifter og skattesystemer, som fortsat fragmenterer EU's kapitalmarkeder, samt for at udvikle dybere og mere velfungerende markeder for risikovillig kapital. Opmærksomheden skulle især rettes mod reglerne for institutionelle investorer, gennemførelsen af en politik, hvor der skelnes mellem erhvervs- og privatkunder, når der indføres supplerende værtslandskrav, en forøgelse af gennemsigtheden i forbindelse med anvendelsen af nationale regler om den "almindelige økonomiske interesse", der tager sigte på at beskytte forbrugere, samt en lettere adgang for SMV til risikovillig kapital og for alle virksomheder til finansiering af F&U.

Indførelsen af euroen har haft store virkninger på tværs af de europæiske finansmarkeder og har bidraget til, at der er skabt dybe, brede og likvide markeder. Som anført i de overordnede retningslinjer for 1999 er der imidlertid fortsat hindringer for gennemførelsen af fuldt integrerede finansmarkeder. Der er sket fremskridt i 1999 både på grundlag af initiativer truffet på EU-plan og som resultat af reformer indført af medlemsstaterne.

På EU-plan skrider gennemførelsen af handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser frem på grundlag af arbejdet i Den Politiske Gruppe for Finansielle Tjenesteydelser og i fem grupper bestående af markedsekspertter. Der blev i november 1999 udsendt en rapport om udviklingen i arbejdet. Inden for disse rammer er der truffet foranstaltninger svarende til henstillingerne i de overordnede retningslinjer for 1999: Kommissionen har udsendt en meddelelse om pensionsordninger og er i øjeblikket ved at udarbejde et udkast til direktiv om tilsyn med pensionsfonde. Et udkast til meddelelse om forskellen mellem "sofistikerede" investorer og privatinvestorer er under udarbejdelse i nært samarbejde med FESCO². Kommissionen er med støtte fra en gruppe markedsekspertter ved at udarbejde en meddelelse om kodificering af klare og forståelige oplysninger til private købere af finansielle produkter og tjenesteydelser. Endelig har Kommissionen udsendt en meddelelse, hvori der fremsættes konkrete forslag til, hvorledes der kan gøres fremskridt med hensyn til gennemførelsen af handlingsplanen for risikovillig kapital baseret på en undersøgelse af udviklingen på markederne for risikovillig kapital og af de foranstaltninger, der allerede er truffet.

På medlemsstatsniveau er spørgsmålet om risikovillig kapital blevet taget op af alle medlemsstater, og der er truffet forskellige foranstaltninger, som har bidraget til væksten i disse markeder.

Til trods for disse bestræbelser er det europæiske marked for risikovillig kapital imidlertid stadig langt mindre end i USA og utilstrækkeligt orienteret mod nye og innovative virksomheder. Der er truffet foranstaltninger af særlig interesse i Danmark, Frankrig, Irland, Italien, Nederlandene, Finland og Det Forenede Kongerige hovedsagelig i form af finansielle bistandsprogrammer til fordel for innovative SMV, skattelempelesordninger, medarbejderaktieordninger, lempelse af

¹² The Forum of European Securities Commissions.

kvantitative investeringsrestriktioner for pensionsfonde og forsikringsselskaber. Foranstaltninger vedrørende ydelse af finansiel støtte skal selvfølgelig overholde statsstøttereglerne, således at det sikres, at de ikke fordrer konkurrencen. Andre initiativer såsom reformen af lovgivningen om insolvens og konkurs er blevet tillagt stor betydning af mange medlemsstater, men er indtil nu kun gennemført af nogle få.

Bortset fra spørgsmålet om risikovillig kapital er informationerne om andre reformer, som medlemsstaterne har indført for at øge integreringen og effektiviteten af deres kapitalmarkeder, mindre systematiske, og det er vanskeligt at foretage en samlet vurdering. Nogle medlemsstater har gennemført reformer for at reducere specifikke kvantitative begrænsninger i investeringsregler for pensionsfonde (f.eks. Belgien), forsikringsselskaber (i Sverige) eller investeringsfonde (Spanien og Frankrig). I Luxembourg er der indført en lov, som tillader oprettelse af pensionsfonde, og de igangværende reformer af pensionssystemerne i Tyskland og Sverige vil påvirke uddybningen og udvidelsen af de finansielle markeder. Begrebet "kvalificeret investor" er indført i fransk lovgivning, mens en fritagelse fra investeringsfremmereglerne i Det Forenede Kongerige vil sætte virksomhederne i stand til at kommunikere direkte med sofistikerede investorer. I et stort antal medlemsstater vil gennemsigtheden blive øget gennem lovændringer, som indføres eller overvejes med det formål at forbedre den måde, virksomhederne ledes på.

I flere medlemsstater er der iværksat en revision af de tilsynsmæssige rammer i sektoren for finansielle tjenesteydelser med det formål at etablere en enkelt myndighed, som skal føre tilsyn med alle finansielle institutter (som i Irland) eller forbedre tilsynet med finansielle koncerner (som i Danmark).

Frigørelsen af staten fra den finansielle sektor er fortsat i Grækenland, Frankrig og Italien og er ved at blive indledt i Irland. Banksektoren gennemgår som helhed en større omstrukturings- og konsolideringsproces. Dette har været særlig mærkbart i Belgien, Nederlandene og Spanien og har givet anledning til nye betænkeligheder med hensyn til konkurrencen og tilsynet med de nye enheder.

Endelig er der også sket en betydningsfuld udvikling blandt markedsinstitutionerne med skabelsen af forbindelser og alliancer mellem nationale fondsbørser og oprettelsen af aktiemarkeder for nye og voksende virksomheder i flere medlemsstater. Disse nye markeder, som tilbyder vækstvirksomheder en ny finansieringskilde, er vokset stærkt, og i slutningen af 1999 var der opført ca. 750 virksomheder på Euro.NM-nettet (bestående af de nye markeder i Paris, Frankfurt, Amsterdam, Bruxelles og Milano), EASDAQ og AIM.

7. MERE VELFUNDERENDE ARBEJDSMARKEDER

I de overordnede retningslinjer for 1999 henstilledes det, at den integrerede strategi bestående af fire søjler i beskæftigelsesretningslinjerne burde gennemføres fuldt ud, snarest muligt og på gennemsigtig vis. Der pegedes især på i) politikker, som både påvirkede efterspørgslen efter og udbuddet af arbejdskraft gennem anvendelse af den præventive fremgangsmåde, der slås til lyd for i beskæftigelsesretningslinjerne, og ii) en nyvurdering og eventuelt en tilpasning af skatte- og dagpenge-systemerne, så det sikres, at de aktivt tjener til støtte for beskæftigelsesevnen og jobskabelsen, og der var en opfordring til arbejdsmarkedets parter om at modernisere arbejdstilrettelæggelsen og undgå, at enhver form for generel forkortelse af arbejdstiden øger enhedsarbejdsomkostningerne, samtidig med at der tages hensyn til de fremtidige behov i form af et øget udbud af arbejdskraft (se boks 9 vedrørende de landespecifikke henstillinger).

7.1 Den generelle udvikling

I EU som helhed forbedredes arbejdsmarkedssituationen i 1999, efterhånden som økonomien kom på fode igen. Den sæsonkorrigerede arbejdsløshed faldt til 8,8% i januar 2000, det laveste niveau siden juni 1992, og væksten i beskæftigelsen forventes at forblive stærk i de næste to år. Jobindholdet i væksten i 1990'erne ser ud til at være historisk højt, idet BNP-væksten i ekspansionsfasen i indeværende tiår kan sammenlignes med det, der blev nået i 1980'erne, men med en beskæftigelse, der nu vokser hurtigere. Som følge heraf ser væksten i arbejdskraftens produktivitet ud til at være taget af.

Det må understreges, at billedet blandt og endog inden for de forskellige medlemsstater er meget forskelligartet (se figur 8 og 9). Nogle lande - Danmark, Luxembourg og Nederlandene - er kommet op på siden af eller har endog overhalet USA med hensyn til at opnå en stærk vækst i beskæftigelsen og lav arbejdsløshed. I Danmark, Spanien, Irland, Nederlandene, Finland og Det Forenede Kongerige tyder det særdeles stærke fald i arbejdsløsheden i de seneste år i høj grad på et fald i strukturarbejdsløsheden på baggrund af den forholdsvis moderate lønudvikling på dette punkt i konjunkturforløbet. Mens den forbedrede beskæftigelsessituation til dels skyldes de gunstige makroøkonomiske omstændigheder, har den førte politik i nogle medlemsstater således spillet en vigtig rolle - særlig de strukturelle reformer af arbejdsmarkedene, herunder en forskydning fra dagpengeafhængighed over mod en præventiv fremgangsmåde baseret på aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger. Fordelene ved omfattende reformer er mest tydelige i forbindelse med Danmark, Nederlandene og Det Forenede Kongerige.

Der er imidlertid også fortsat stor grund til bekymring. Den lave beskæftigelsesgrad begrænser EU's vækspotentiale og underminerer de offentlige financers holdbarhed på længere sigt. Efterhånden som konjunkturarbejdsløsheden er faldet, er lønpresset imidlertid begyndt at vise sig i en række medlemsstater, selv om det som helhed fortsat er moderat. Strukturarbejdsløsheden er stadig uacceptabelt høj, navnlig i de store lande i euroområdet. Den er endvidere stærkt koncentreret - i ringere stillede samfundsgrupper, blandt kvinder, unge og lavtuddannede. Der er meget store regionale forskelle i arbejdsløsheden inden for flere medlemsstater, navnlig i Belgien, Spanien, Italien og Tyskland. Endelig er omkring halvdelen af den samlede arbejdsløshed stadig langtidsarbejdsløshed, hvilket er symptomatisk for problemets strukturelle karakter (se figur 10). Andelen ligger på 50% i gennemsnit i euroområdet og langt højere i flere medlemsstater, som har

særlige strukturproblemer på arbejdsmarkedet. Der skal fortsat gøres en stor indsats, særlig i Belgien, Tyskland, Grækenland, Spanien og Italien¹³.

I det hele taget er der kun sket små fremskridt i politikken til forbedring af arbejdsmarkedernes funktion sammenlignet med strukturreformerne på vare- og kapitalmarkederne og konsolideringen af de offentlige finanser. Det er derfor vigtigt at understrege den vigtige rolle, som strukturreformer og aktive foranstaltninger kan spille med hensyn til at øge beskæftigelsesgraden og nedbringe strukturarbejdsløsheden. Et betydeligt fremskridt på dette område kunne yde et vigtigt bidrag til at øge EU's vækstpotentiale på lang sigt samt fremme den sociale integration.

7.2 Aktive arbejdsmarkedsprogrammer - store fremskridt

Medlemsstaterne har som dokumenteret i den fælles beskæftigelsesrapport for 1999¹⁴ gjort store fremskridt med hensyn til at gennemføre en præventiv fremgangsmåde til bekæmpelse af ungdoms- og langtidsledigheden på basis af aktive arbejdsmarkedsprogrammer i overensstemmelse med beskæftigelsesretningslinjerne. Ved at forbedre færdigheder og beskæftigelsesevne samt ved at holde folk i kontakt med arbejdsmarkedet kan en sådan politik yde et vigtigt bidrag til at reducere strukturarbejdsløsheden. Den kan selvfølgelig også medføre fortrængning og omkostninger til administration, og programmene må fokusere på dem, der har vanskeligst ved at blive integreret på arbejdsmarkedet. I Sverige, hvor aktive arbejdsmarkedsprogrammer har været en vigtig bestanddel af den økonomiske politik i årtier, voksede anvendelsesområdet for aktive arbejdsmarkedsprogrammer hurtigt, efterhånden som arbejdsløsheden steg i begyndelsen af 1990'erne. På det seneste er de blevet reduceret til kun at omfatte 3% af arbejdsstyrken, og sammensætningen er blevet ændret til fordel for arbejdsmarkedsuddannelse, en omlægning, der tager sigte på at forbedre effektiviteten af disse programmer. I Frankrig, hvor ordningen "Nye tjenesteydelser - arbejdspladser for unge mennesker" havde skabt 200 000 arbejdspladser pr. juni 1999, kan der være risiko for dødvægtomkostninger og stor fortrængning, navnlig efterhånden som væksten kommer i gang.

Nogle medlemsstater har også taget store skridt hen imod en kombination af aktive politikker med en vurdering af varigheden af og kriterierne for tildeling af dagpenge samt hen imod en forøgelse af effektiviteten af de aktive foranstaltninger ved at målrette programmerne mod individuelle behov. De seneste reformer i Spanien og Det Forenede Kongerige rummer eksempler på denne omlægning fra passive til aktive foranstaltninger. I Danmark og Nederlandene er aktiveringsforanstaltningerne tydeligt målrettet i henhold til en vurdering af individuelle behov. I Finland er kvaliteten af arbejdsformidlingen blevet forbedret i lighed med resultaterne med hensyn til aktivering af unge arbejdsløse og langtidsledige.

Andre lande skal imidlertid stadig gøre store fremskridt, hvis de skal opfylde de kvantificerede mellemfristede mål for aktive foranstaltninger, der er anført i beskæftigelsesretningslinjerne. I Belgien, Grækenland og Italien er der bekymring med hensyn til forsinkelser med gennemførelsen af præventive foranstaltninger vedrørende ungdoms- og langtidsarbejdsløsheden, mens det kniber med konkrete fremskridt i Tyskland. I Portugal er der stadig behov for et hensigtsmæssigt dagpengesystem til støtte for aktive foranstaltninger.

¹³ For Irland foreligger der kun tal for langtidsarbejdsløsheden frem til 1997. En række nationale overslag viser imidlertid, at langtidsarbejdsløsheden i procent af den samlede arbejdsløshed faldt betydeligt i 1998.

¹⁴ Den fælles beskæftigelsesrapport for 1999 indeholder en detaljeret vurdering af gennemførelsen af beskæftigelsesretningslinjerne. Dens resultater førte til, at der blev udstedt landespecifikke henstillinger, som blev vedtaget af Rådet i slutningen af 1999. Nærværende rapport supplerer denne vurdering og sætter fokus på de henstillinger, der blev fremsat i de overordnede retningslinjer for 1999.

7.3 Skattetrykket på arbejdskraft - mange reformer med henblik på at reducere skatterne på arbejdskraft

Et flertal af medlemsstaterne har reduceret indkomstskatterne og socialsikringsbidragene for arbejdskraft, og reduktionerne er ofte rettet mod den nedre ende af lønskalaen. Disse bestræbelser har været i gang siden midten af 1990'erne og har resulteret i et beskedent fald i det direkte skattetryk på arbejdskraft (vist i tabel 7 som den effektive skat på arbejdskraft). En række medlemsstater har vedtaget eller bebudet supplerende reduktioner på dette område. Der er for nylig truffet eller bebudet foranstaltninger til reduktion af skattetrykket på arbejdskraft i Tyskland, Irland, Italien, Østrig, Finland og Sverige, og desuden er der foretaget en række reduktioner i den nedre ende af lønskalaen i Belgien, Danmark, Grækenland, Spanien, Frankrig, Italien, Nederlandene og Det Forenede Kongerige. I mange medlemsstater hindrer skatte-/dagspengesystemerne udbuddet af kvindelig arbejdskraft. I flere medlemsstater hæmmer skattesystemene kvindernes deltagelse i arbejdsmarkedet ved f.eks. at lægge høje marginalsatter på indtægt nr. 2.

Denne generelle reduktion i det direkte skattetryk på arbejdskraft er hovedsagelig blevet finansieret ved at flytte trykket over på indirekte skatter såsom moms eller energi- og miljøafgifter. I overensstemmelse med de yderligere skattereformer, der allerede er bebudet, forventes endog skattebøgen på arbejdskraft at falde i de kommende år.

7.4 Dagpengesystemer - kun få generelle fremskridt til trods for gode resultater i nogle lande

Høj arbejdsløshed i kombination med langvarige ydelser, slappe regler for tildeling af dagpenge og en løs administration af dagpengesystemerne har en tendens til at underminere tilskyndelsen til at søge arbejde eller deltage i aktive arbejdsmarkedsprogrammer (se tabel 13). I nogle medlemsstater er der således risiko for, at folk gøres afhængige af dagpengeordninger i længere perioder end nødvendigt. Hertil kommer, at andre støtteordninger - førtidspensionering eller invalideordninger - ofte anvendes i stedet for arbejdsløshedsydelse med tilsvarende om ikke værre resultater med hensyn til at svække tilknytningen til arbejdsmarkedet og reducere det effektive udbud af arbejdskraft. En stor andel af befolkningen er afhængig af langtidsydelse i en række medlemsstater, herunder nogle af landene med meget lave officielle arbejdsløshedstal såsom Danmark og Nederlandene.

Nogle få lande har indledt en systematisk revision af deres dagpengesystemer og er begyndt at gennemføre større reformer. Reformerne har det til fælles, at der skal tages fat på de kombinerede tilskyndelsesvirkninger af skatte- og dagpengesystemet, der skal ske en stramning af kriterierne for tildeling af dagpenge og af kravene om at stå til rådighed for arbejdsmarkedet, samtidig med at modtagelsen af ydelser knyttes tættere sammen med aktive arbejdsmarkedsprogrammer med henblik på at forbedre beskæftigelsesniveauet, og der skal indføres beskæftigelsesbetingede ydelser og skattefradrag. Arbejdsmarkedsreformerne i Det Forenede Kongerige er gået vidt på disse områder, og Nederlandene planlægger også at indføre skattefradrag for arbejdstagere med lave indkomster, om end det er alt for tidligt at foretage en fuldstændig evaluering af disse ordninger. Danmark kan fremhæves som et positivt eksempel, hvor der er sket en betydelig stramning af rådighedskriterierne for tildeling af arbejdsløshedsdagpenge og social bistand i kombination med bedre uddannelse og videreuddannelsesmuligheder.

Bortset fra disse få lande - hvor reformbestræbelserne har givet et resultat ved at bidrage til store reduktioner i strukturarbejdsløsheden - har reformerne inden for dagpengeområdet hidtil ofte været meget beskedne og spredte. Der er endnu ikke sket nogen væsentlige reformer i Tyskland eller i Belgien (hvor arbejdsløshedsforsikringen stadig er af ubegrænset varighed for visse typer arbejdstagere, om end regeringen er ved at revidere dette). Der overvejes reformer i Italien, men dette tegner til at blive politisk og finansielt vanskeligt. Siden de foranstaltninger, der blev truffet til at komme ud af den sidste recession, har bestræbelserne på at reformere dagpengene i Finland været beskedne.

7.5 Arbejdstilrettelæggelse og fleksibilitet - nogle, men utilstrækkelige fremskridt

Der er sket visse fremskridt med hensyn til modernisering af arbejdstilrettelæggelsen. En række medlemsstater har truffet foranstaltninger til at fremme deltidsarbejde, mens der kun er gjort begrænsede fremskridt i nogle medlemsstater med hensyn til fleksible og årsbaserede arbejdstidsordninger. Fremskridtene på disse områder er også vigtige set ud fra spørgsmålet om ligestilling. Nogle medlemsstater har desuden bestræbt sig på at gøre det lettere for kvinder at deltage i arbejdsmarkedet, f.eks. ved at forbedre børnepasningsmulighederne, om end der er brug for yderligere fremskridt. Der er gjort meget lidt for at tage fat på problemerne med den stramme lovgivning om tryghed i ansættelsen og de alt for store afskedigelsesomkostninger i nogle medlemsstater, som har en tendens til at modvirke ansættelse af nyt fast personale. Arbejdsomkostningenes manglende tilpasning til de store regionale produktivitetsforskelle i visse medlemsstater, særlig Belgien, Tyskland, Spanien og Italien, tyder på en generel mangel på fleksibilitet på arbejdsmarkedet. Der er ikke meget der tyder på, at arbejdsmarkedets parter - som ønsket i de overordnede retningslinjer for 1999 og i beskæftigelsesretningslinjerne - har taget initiativer til på alle hensigtsmæssige niveauer at forhandle om aftaler om modernisering af tilrettelæggelsen af arbejdet.

Der er ikke sket nogen væsentlige reformer i lovgivningen om tryghed i ansættelsen i Belgien, Tyskland eller Italien, og i Frankrig er den snarere blevet strammet en smule. I Spanien tegner de midlertidige kontrakter sig stadig for en høj andel, og der er behov for yderligere reduktioner i afskedigelsesomkostningerne. I Portugal er der også en vis bekymring over andelen af midlertidige kontrakter samt de manglende fremskridt med hensyn til fleksibilitet og afskedigelsesomkostninger. I Grækenland er der vedtaget en ny lovgivning om deltidsarbejde, flekstid og arbejdstidens længde, men den er endnu ikke gennemført fuldt ud. I Østrig er der ikke sket nogen større modernisering af arbejdstilrettelæggelsen.

BOKSE

Boks 1: Landespecifikke henstillinger om budgetpolitikken for 1999

Belgien: (1) Opfylde målet om et samlet underskud på 1,3% af BNP i 1999. (2) Sikre, at den årlige stigning i faste priser i de primære udgifter holdes inden for den grænse på 1,5%, der er fastsat i stabilitetsprogrammet. (3) Holde overskuddet på primærbalance på 6% af BNP i de kommende år. (4) Fordænge "samarbejdsaftalen" mellem forbundsregeringen, regionerne og fællesskaberne.

Danmark: (1) Forsøge at bevare et stort overskud på statsfinanserne i 1999 på linje med det planlagte overskud på 2,5% af BNP. (2) På mellemlang sigt fortsætte bestræbelserne på at reducere fordrejningerne i skattesystemet (påbegyndt i "pinsepakken").

Tyskland: (1) Overholde målet om et offentligt underskud på 2% af BNP i 1999. (2) Gøre hurtigere fremskridt hen imod opfyldelse af det mellemfristede mål for underskuddet, hvis det økonomiske opsving i 2000 er stærkere end forventet. (3) Skattereformen, der medfører en nedsættelse af skatteprocenterne og en samtidig udvidelse af beskatningsgrundlaget, bør også føre til en reel forenkling af skatteloven.

Grækenland: (1) Opfylde målet om et offentligt underskud i 1999 på 1,9% af BNP. (2) Budgettet for 2000 bør sigte mod en yderligere nedbringelse af underskuddet hjulpet frem af en reduktion i forholdet mellem de løbende udgifter på primærbalancen og BNP. (3) Gøre skattesystemet mere effektivt ved at bekæmpe skatteunddragelse og skattesvig. (4) Gennemføre reformer i den offentlige sektor.

Spanien: (1) Opfylde målet for det offentlige underskud på 1,6% af BNP. (2) I budgettet for 2000 fastholde målet om et underskud på 1% af BNP; stramme finanspolitikken, hvis der viser sig tegn på overophedning. (3) Styrke kontrollen med de offentlige udgifter; nøje overvåge og fuldt ud overholde den gældende interne stabilitetspagt mellem regionerne og staten.

Frankrig: (1) Opfylde målet om et offentligt underskud på 2,3% af BNP. (2) Styre de offentlige udgifter i 1999 og i de efterfølgende år. (3) Udnytte den forventede fremgang i den økonomiske aktivitet i 2000 og årene derefter til at gøre fremskridt for at opfylde den mellemfristede målsætning for underskuddet, som denne opstilles i det gunstige scenario i stabilitetsprogrammet.

Irland: (1) Holde økonomien under kontrol gennem budgetpolitikken, hvis der viser sig tegn på, at løninflationen begynder at tage til. (2) Begrænse væksten i det offentlige forbrug fra de anslåede 5% i 1998 til 2% i 2001.

Italien: (1) Undgå enhver større afvigelse fra målet for overskuddet på primærbalancen og begrænse enhver svækkelse af overskuddet på primærbalancen, så det ikke overskrider, hvad der skyldes de automatiske stabilisatorer; overholde målet på 2% af BNP for det samlede underskud, hvilket vil blive lettet af besparelser på rentebetalingerne. (2) Forsøge at genopbygge overskuddet på primærbalancen på 5,5% af BNP med budgettet for 2000. (3) Underkaste de løbende offentlige primærudgifter en stram kontrol i 1999 og i de efterfølgende år. (4) Nyvurdere reformen af pensionssystemet.

Luxembourg: (1) Nøje overvåge de offentlige udgifter. (2) Videreføre de nødvendige langsigtede reformer, navnlig inden for det sociale sikringssystem.

Nederlandene: (1) Overholde målet om et offentligt underskud på 1,3% af BNP. (2) Som en minimumsmålsætning opfylde den meget begrænsede planlagte nedbringelse af underskuddet til 1,1% af BNP i 2002, der er fastsat i det meget forsigtige scenario i stabilitetsprogrammet.

Østrig: (1) Opfylde målet om et underskud på statsfinanserne på 2% af BNP i 1999 gennem en stram styring af de offentlige udgifter. (2) Nå bedre resultater med budgetmålene end dem, der er fastsat i stabilitetsprogrammet, og sikre, at den offentlige gældskvote fastholdes på en nedadgående kurs. (3) Gennemføre store besparelser på udgiftssiden.

Portugal: (1) Sikre at målet for underskuddet på de offentlige finanser på 2,0% opfyldes. (2) Være særlig opmærksom på de løbende udgifter på primærbalancen, især sundhedsudgifterne og de offentlige lønudgifter. (3) Hurtigt gennemføre de strukturreformer, der har en direkte indvirkning på budgettet, således som det fremgår af stabilitetsprogrammet. (4) Indføre private/offentlige partnerskaber inden for sundhedsplejen og revurdere kriterierne for at få tildelt pensioner.

Finland: (1) Yderligere forøge overskuddet på de offentlige finanser, så det bliver muligt at løse problemet med den hastigt aldrende befolkning og lette det pres, som det vil lægge på de sociale udgifter. (2) Give første prioritet til nedbringelsen af underskuddet på statens budget. (3) Basere en yderligere budgetkonsolidering på

en reduktion af de offentlige udgifter. (4) Strengt overholde stabilitetsprogrammets årlige lofter over de offentlige udgifter for årene 2000-2002.

Sverige: (1) Holde sig til den bebudede politik, fordi den forventes at opfylde regeringens budgetmål om et stigende overskud på de offentlige finanser. (2) Sikre, at der fortsat fastholdes en streng udgiftsstyring, som budgetudsigterne i vid udstrækning er baseret på. (3) Finde måder, hvorpå skattetrykket kan lettes yderligere.

Det Forenede Kongerige: (1) Nøje følge udgiftsplanerne, så regeringens finanspolitik kan overholdes, og den mellemfristede målsætning om offentlige finanser, der stort set er i ligevægt i 1999/2000, kan opfyldes. (2) Straks tage korrigerende skridt, hvis der er tegn på en forværring i statsfinanserne, som ikke skyldes konjunkturudviklingen.

	Boks 2: Den seneste udvikling inden for offentlige pensioner
B	På basis af omfattende reformer, der blev gennemført i 1997 for ansatte i den private sektor, gør den nye regering sammen med arbejdsmarkedets parter sig nu overvejelser om yderligere reformer, som skal omfatte offentligt ansatte og selvstændige erhvervsdrivende. Det overvejes bl.a. også at fremme private bidragsfinansierede pensioner.
DK	Omstillingen fra et grundlæggende ikke-bidragsfinansieret system til et system med en meget højere grad af bidragsfinansiering har været undervejs i en årrække. I 1999 blev et midlertidigt bidrag til ATP (arbejdsmarkedets tillægspension) på 1% af gennemsnitslønnen gjort permanent, og førtidspensioneringsreglerne blev strammet op.
D	Pensionsreformer stod meget højt på den politiske dagsorden. Der blev opnået enighed om en skattepakke, hvorved øgede indtægter fra energiafgifter delvis opvejer en nedsættelse af bidragssatsen til pensioner for arbejdstagere og arbejdsgivere. Der blev også opnået enighed om ændringer, som skal gennemføres i 2000/2001, og som knytter stigninger i de offentlige pensioner til inflationen snarere end til udviklingen i nettoindkomsterne. Omfattende ændringer, som der blev opnået enighed om i 1998 og skulle være trådt i kraft i 1999, blev imidlertid suspenderet i to år af den nye regering i afventning af en række omfattende reformer, som ventes bebudet i 2000.
EL	En reformstrategi i to faser blev fremlagt i 1998. Første fase var primært organisatorisk og omfattede f.eks., at der blev indført et socialsikringsnummer. Anden fase forudsætter en større omlægning af de offentlige pensioner og vil kunne omfatte en ensartet pensionsalder i de forskellige pensionsordninger, en justering af bidrags- og ydelsessatserne til et mere bæredygtigt niveau og indførelse af en lovpligtig erhvervstilknyttet pensionsordning. Der mangler endnu tilkendegivelser om indholdet af anden fase.
E	Der blev indført omfattende reformer i 1997 (baseret på Pacto de Toledo fra 1995), hvorved de offentlige pensioner blev bragt ind i et mere bæredygtigt leje. Yderligere reformer er berammet til 2000. Disse skal omfatte foranstaltninger, der sigter mod at forhøje den faktiske pensionsalder og modvirke førtidspensionering og tager problemet med særpensionsordninger op (f.eks. pensionsordninger for selvstændige erhvervsdrivende og ansatte i landbruget). I 2000 vil minimumspensionen stige med mellem 5,4 og 16% alt efter, hvilken type pension der er tale om, selv om den gennemsnitligt kun vil stige med en smule over 5,4%. I 2000 er der blevet oprettet en reserve i socialsikringsfonden til løsning af problemet med befolkningens aldring. Fondsreservebeløbet er fra starten på 0,1% af BNP, og der gives tilsagn i det spanske stabilitetsprogram om, at denne fondsreserve vil blive yderligere forhøjet.
F	Efter at de reformer, der var opnået enighed om i 1997, var blevet udskudt, blev der i 1999 fremlagt en rapport, som skulle danne grundlag for en dialog mellem myndighederne og arbejdsmarkedets parter, og denne dialog er nu i gang. Reformene ventes iværksat i 2000 og kan omfatte foranstaltninger til forhøjelse af pensionsalderen, løsning på problematikken om, hvorvidt særpensionsordninger skal bringes på linje med den 'generelle ordning', og en eventuel forhøjelse af en reserve i socialsikringsfonden, som blev oprettet i 1998-budgettet.
IRL	I maj 1998 skitserede regeringen sine planer for oprettelse af et fuldt udbygget pensionssystem. I forbindelse med 1999-budgettet vil der blive foretaget en årlig hensættelse på 1% af BNP med det formål at forhåndsfinansiere de fremtidige udgifter til statslige pensioner. Denne hensættelse blev suppleret med dele af indtægterne fra privatiseringen af det statslige teleselskab. En del af indtægterne blev også anvendt til at finansiere statens fremtidige pensionsforpligtelser over for de af de ansatte, der var beskæftiget i teleselskabet inden privatiseringen.
I	En række reformer i 1990'erne, den seneste i 1997, har medvirket til at stabilisere forholdet mellem pensionsudgifterne og BNP på mellemlang sigt, men det er fortsat højt. De største svagheder ved de tidligere reformer er de alt for lange overgangsperioder, den 'for store' generøsitet og usikkerheden omkring de fremtidige reformer. Der blev ikke gennemført nogen reformer i 1999.
L	Der blev gennemført reformer i 1998 med det formål at bringe pensionsordningen for nye offentligt ansatte i overensstemmelse med pensionsordningen for ansatte i den private sektor.

NL	Eftersom en stor del af pensionerne i forvejen er bidragsfinansierede, søges virkningen af befolkningens aldring løst via nedbringelsen af den offentlige gæld og foranstaltninger til forøgelse af beskæftigelsesfrekvensen.
A	Store reformpakker blev iværksat i 1993 og senere i 1998. Sidstnævnte reform omfattede foranstaltninger vedrørende incitamenterne til at lade sig førtidspensionere, strammede kravene for at få invaliditetspension og bragte pensionsordningen for offentligt ansatte på linje med den generelle ordning. Desuden blev der indført en årlig tilpasningsformel, som giver mulighed for budgetmæssigt at tage højde for den længere forventede levealder. Denne blev dog suspenderet i 1998 og 1999 og skal tages op til revision i 2000.
P	En ny rammelov blev fremlagt af den nye regering i slutningen af 1999 som reaktion på en hvidbog fra 1999. Der ventes derfor iværksat reformer i 2000. Disse skal bl.a. omfatte indførelse af en lovpligtig bidragsfinansieret pensionsordning under søjle 2 og løsning af førtidspensioneringsproblematikken.
FIN	I 1999 nåede arbejdsmarkedets parter til enighed om en række foranstaltninger, hvorved førtidspensionering blev udskudt, og den erhvervsaktive periode blev udvidet. Dette vil sammen med et stort overskud på primærsaldoen gøre det lettere at betale de øgede aldersrelaterede udgifter i de kommende år. Der stilles dog fortsat spørgsmålstegn ved de eksisterende offentlige pensionsordningers bæredygtighed på lang sigt, og der vil sandsynligvis blive behov for yderligere reformer for at løse problemet med uligevægte ved kilden.
S	De reformer, der blev vedtaget i 1998, er for øjeblikket ved at blive iværksat i praksis. De indebærer, at antallet af bidragsfinansierede pensionsordninger øges. De etablerer også en tættere sammenhæng mellem det bidrag, der betales, og den ydelse, der modtages, og indekseringsklausulerne blev justeret.
UK	Fremskrivninger fra 1999 viser, at den langsigtede stilling i UK's offentlige finanser i det store og hele er bæredygtig. Der blev fremlagt forslag til omfattende reformer i slutningen af 1998, og de blev iværksat i 1999. De omfatter en 'mindstelønsgaranti' og erstatter SERPS ("state earnings related pension scheme" (statslig lønrelateret pensionsordning)) med endnu en pension baseret på faste ydelser.

Boks 3: Skattereformer i EU-landene					
	Socialsikringsbidrag	Personlige indkomstskatter	Selskabs- og kapitalsskatter	Forbrugsafgifter	Andre (energi- og miljøafgifter)
B	Nedsættelse af socialsikringsbidragene, særligt for lavtlønnede.			Nedsættelse af momsen på arbejdskraftintensive tjenesteydelser.	
DK¹⁾	Det midlertidige bidrag til ATP gøres permanent.	Nedsættelse af marginalsskattesatserne for lave indkomster.	Forenkling af beskatningsreglerne for private aktiebesiddelse. Der er indført en 5% skat på aktieafkast for pensionsfonde. Gradvis nedsættelse af skattefradraget for renteudgifter på realkreditlån (1999-2001).		Forhøjede energifgifter.
D²⁾	Nedsættelse af socialsikringsbidragene til pensionssystemet med 0,8 procentpoint.	Generel nedsættelse af indkomstskatterne. Mindste marginalsskattesats ned fra 25,9% til 19,9%; højeste ned fra 53% til 48,5%. Skattefri bundgrænse vil blive hævet.	Selskabsskattesats nedsat til 25% (fra 40% og 30% for henholdsvis ikke-udlodtet og udlodtet overskud). Ingen kapitalvindingskat, når kapitalandele sælges mellem virksomheder.		Der blev indført økoafgifter i 1999, som gradvis vil blive forhøjet for at finansiere nedsættelserne af socialsikringsbidragene.
EL	Nedsættelse af arbejdsgivernes socialsikringsbidrag (50%) for nyansatte.	Skattenedsættelser for lavtlønnede.	Skattelettelser for venturekapital.		
E	Målttede nedsættelser af socialsikringsbidragene for fastansatte (0,2 procentpoint for arbejdsgivere, 0,05 procentpoint for arbejdstagere (2000)).	Nedsættelse (8 procentpoint) af marginalsskattesatserne i toppen. Forhøjelse af skattefri bundgrænse (1999).	Ingen kildeskat af værdipapirer. Skatteincitament for venturekapital.		
F	Arbejdsgivernes socialsikringsbidrag nedsat i den lave ende af lønskalaen.		Skatteincitament for nystartede innovative virksomheder.	Nedsat moms på mindre reparationer og tjenesteydelser.	Forhøjelse af økoafgifter for at finansiere nedsættelse af arbejdstiden.
IRL		Nedsættelse af højeste marginal-	Skattelettelser og nedsat kapital-	Forhøjelse af tobaksafgifter.	

		skattesats (46 til 44%) og af standardskattesatsen (24 til 22%). Forhøjelse af skattefri bundgrænse.	vindingsskat for venturekapital.		
I	Nedsat socialsikringsbidrag for nye job og i den lave ende af lønskalaen.	Skattesats på andet skalatrin nedsat med 1 procentpoint (fra 27 til 26%).	Flere incitamenters til kapitalisering af overskud. Incitamenters for risikovillig kapital.	Nedsat moms på arbejdskraftintensive tjenesteydelser.	
L				Nedsat moms på visse arbejdskraftintensive tjenesteydelser.	
NL³⁾	Nedsættelse af socialsikringsbidragene i den lave ende af lønskalaen.	Forhøjelse af skattefri bundgrænse. Nedsættelse af skatten på arbejdsindkomst (2001).		Nedsat moms på visse arbejdskraftintensive tjenesteydelser. Momsforhøjelse (1,5 procentpoint - 2001).	
P	Harmonisering af socialsikringsbidragene for selvstændige og ansatte.				
A		Forhøjelse af familietillæg. Nedsættelse af skattesatserne i bunden og midten.			
FIN⁴⁾	Nedsættelse af socialsikringsbidragene.	Skattesatser nedsat med 1,5 procentpoint i 1997-99. Nye nedsættelser planlagt for 2000-2003.	Skattesatser forhøjet fra 28 til 29% i 2000.		Forhøjelse af energi- og miljøafgifter i 1999.
S		Nedsættelse af indkomstskatter i 1999 og 2000. Yderligere nedsættelser planlagt for 2000-2001.	Selskabsskatter nedsættes i 2000. Skattelettelser 2000-01. Kupon-skat på udbytte til udenlandske selskaber delvis afskaffet.		Forhøjelse af energiafgifter i 2000.

UK	Nedsættelse af socialsikringsbidragene i bunden. Nedsættelse af arbejdsgivernes socialsikringsbidrag med 0,3% (2001).	Forhøjelse af skattefri bundgrænse for arbejdstagere og garanteret mindsteløn ("Working Families Tax Credit").			Klimaændringsafgift til finansiering af nedsættelser af socialsikringsbidragene.
1) Dette henviser til den såkaldte "pinsepakke" fra 1998, som blev vedtaget i juni 1998 og indføres gradvis i perioden 1999 - 2002. 2) Skattelettelsesloven 1999/2000/2002. En yderligere lempelse af skattetrykket er planlagt i 2003 via en nedsættelse af basisskattesatsen til 17% og af den højeste marginalsattesats til 45%. Grundfradragene vil også blive forhøjet. 3) Ifølge det nederlandske stabilitetsprogram (den opdaterede udgave for 1999) planlægges en skattereform senest i 2001. 4) Nedsættelserne af de personlige indkomstskatter skal efter planen delvis finansieres af højere kapital- og selskabsskatter samt energi- og miljøafgifter. Kilde: Kommissionens tjenestegrene.					

Boks 4: Landespecifikke henstillinger for 1999 for strukturreformer på produktmarkederne

Belgien: (1) Forbedring af resultaterne med gennemførelse af direktiverne om det indre marked, specielt inden for telekommunikation og transport. (2) Yderligere liberalisering af netværksindustrierne: telekommunikation, postvæsen, energi og transport.

Danmark: (1) Styrkelse og mere håndfast anvendelse af de gældende konkurrenceregler. (2) Indførelse af konkurrencebaseret udbud af offentlige serviceopgaver. (3) Snarlig gennemførelse af reformer i elsektoren. (4) Yderligere fremskridt med liberaliseringen af butiksåbningstiderne.

Tyskland: (1) Forbedring af gennemførelsen af foranstaltningerne for det indre marked inden for offentlige indkøb. (2) Fortsat nedbringelse af statsstøtten. (3) Forstærket indsats med liberalisering af tjenesteydelser, herunder også i detailsektoren. (4) Øget tempo i selskabsregistreringsprocedurene med henblik på etablering af SMV.

Grækenland: (1) Forbedrede resultater med gennemførelsen af lovgivningen vedrørende det indre marked, især inden for offentlige indkøb. (2) Videreførelse af indsatsen med at privatisere de statsejede foretagender. (3) Yderligere lettelse af de administrative byrder ved registrering af nye selskaber. (4) Stimulering af erhvervslivets F&U-udgifter.

Spanien: (1) Yderligere fremskridt med gennemførelsen af lovgivningen vedrørende det indre marked, især inden for transport. (2) Nedsættelse af den sektorspecifikke statsstøtte. (3) Deregulering af detailsektoren. (4) Reduktion af antallet af procedurer og tidsforbruget ved selskabsregistrering. (5) Fortsættelse af indsatsen for at fremme industriel innovation. (6) Styrkelse af konkurrencepolitikken.

Frankrig: (1) Forbedring af gennemførelsen af direktiverne om det indre marked, især inden for telekommunikation. (2) Reduktion af rednings- og omstrukturingsstøtten og øget vægt på horisontale foranstaltninger. (3) Hurtigere fremskridt med liberalisering af netværksindustrierne, især inden for energisektoren. (4) Tæt overvågning af foranstaltningerne til forenkling af formaliteter og fremme af innovation.

Irland: (1) Øget tempo i indhentningen af efterslæbet med gennemførelse af lovgivningen vedrørende det indre marked, specielt inden for transport. (2) Overdragelse af beføjelse til konkurrencemyndigheden til at håndhæve EF-traktatens artikel 81 og 82. (3) Overvejelse af initiativer til fremme af konkurrence inden for telekommunikation, el- og gasforsyningen og den indenlandske og internationale transport. (4) Fremme af venturekapital, lokal F&U og statslig deltagelse til forbedring af F&U-resultaterne.

Italien: (1) Yderligere fremskridt med gennemførelsen af lovgivningen vedrørende det indre marked, især inden for områder som transport og offentlige indkøb. (2) Nedsættelse af statsstøtten til andre sektorer end landbruget og forbedring af støttens generelle sammensætning. (3) Intensivering af liberaliseringen af transportsektoren. (4) Reduktion af antallet af procedurer og tidsforbruget ved selskabsregistrering.

Luxembourg: (1) Øget tempo i gennemførelsen af lovgivningen vedrørende det indre marked, især inden for telekommunikation og transport. (2) Vurdering af behovet for og effektiviteten i regionalstøtte. (3) Overvejelse af afskaffelse af prisreguleringssystemet og omstilling til en mere aktiv konkurrencepolitik.

Nederlandene: (1) Øget tempo i gennemførelsen af lovgivningen vedrørende det indre marked, især inden for transport. (2) Nøje overvågning af gennemførelsen af foranstaltninger til skærpelse af konkurrencen og fjernelse af reguleringsmæssige hindringer for start af nye virksomheder. (3) Øget tempo i liberaliseringen af den offentlige transport. (4) Vurdering af arealplanlægningsforskrifternes indvirkning på effektiviteten i detailsektoren.

Østrig: (1) Øget tempo i gennemførelsen af direktiverne om det indre marked inden for transport og offentlige indkøb. (2) Øget tempo i reformen af kartelloven fra 1988 og oprettelse af en uafhængig kartelmyndighed. (3) Fortsat reform af de offentlige serviceydelser og øget tempo i dereguleringen af de offentlige forsyningsvirksomheder. (4) Overvejelse af yderligere liberalisering af butiksåbningstiderne. (5) Fortsatte og udbyggede initiativer til forenkling af procedurene i forbindelse med start af nye virksomheder. (6) Opfyldelse af målsætningen om at hæve F&U-udgifterne.

Portugal: (1) Øget tempo i gennemførelsen af lovgivningen vedrørende det indre marked, især inden for offentlige indkøb, telekommunikation og transport. (2) Reduktion af omstrukturingsstøtten og støtten til specifikke sektorer. (3) Harmonisering af antitrustlovgivningen med EU-lovgivningen. (4) Yderligere liberalisering af netværksindustrierne. (5) Nyvurdering af loven, der begrænser tildelingen af licens til store varehuse. (6) Reduktion af de administrative byrder i forbindelse med stiftelse af virksomheder. (7) Øget innovativ aktivitet.

Finland: (1) Overdragelse af beføjelse til nationale myndigheder til håndhævelse af EF-traktatens artikel 81 og 82. (2) Nøje overvågning af områder, hvor offentlige og private virksomheder konkurrerer, og videreførelse af indsatsen for at skabe konkurrencebaserede vilkår på disse områder.

Sverige: (1) Overdragelse af beføjelse til den svenske konkurrencemyndighed til at håndhæve EF-traktatens artikel 81 og 82. (2) Effektivisering af den offentlige sektor. (3) Yderligere foranstaltninger til skærpelse af konkurrence, forhindring af markedsdominans og fremme af nye udbydere inden for forsyningssektoren. (4) Revision af reglerne, der begrænser konkurrencen inden for detailsektoren.

Det Forenede Kongerige: (1) Forbedring af resultaterne med gennemførelse af lovgivningen vedrørende det indre marked, især inden for transport. (2) Streng anvendelse af ny lovgivning, som udvider beføjelserne hos Office of Fair Trading. (3) Tilpasning af skattestrukturen til fordel for SMV.

Boks 5: Forskelle i prisniveauet i EU-medlemsstaterne

Prisspredningen mellem medlemsstaterne (som målt ved prisvariationskoefficienten) indsnævredes i opløbet til virkeliggørelsen af det indre marked fra 20,1% i 1985 til 16,2% i 1993. I perioden 1993-1997 skete der en opbremsning i denne priskonvergens, hvilket til dels kan skyldes valutakursudsving. I 1997 lå prisspredningen på 14,8%. Dette tal afspejler de relative prisniveauer inklusive moms og punktafgifter. Det tilsvarende tal for de relative prisniveauer eksklusive indirekte skatter lå på 13,7%, hvilket er højere end den prisspredning på 11%, der kan noteres for USA.

I 1997 var prisniveauet generelt højt i de nordiske lande, Tyskland, Frankrig og Luxembourg, men relativt lavt i de sydlige lande (se tabellen nedenfor). Makroøkonomiske faktorer som valutakursudviklingen, levestandarden og niveauet i den indirekte beskatning kan medvirke til at forklare disse forskelle i prisniveauet. Dog kan andre og i højere grad mikroøkonomiske faktorer som åbningen over for international konkurrence og tidlig liberalisering af de offentlige forsyningsvirksomheder også spille en rolle. For at borteliminere indvirkningen fra nogle af de makroøkonomiske faktorer viser grafen nedenfor en regressionsanalyse af prisniveauet i 1997 før skat i forhold til BNP pr. indbygger i medlemsstaterne. Landene over den skønnede regressionslinje havde et prisniveau før skat, der ligger over det niveau, man ville forvente i betragtning af deres levestandard. Dette er mest åbenlyst tilfældet i Sverige og Finland. Det modsatte gælder for de lande, der ligger under regressionslinjen.

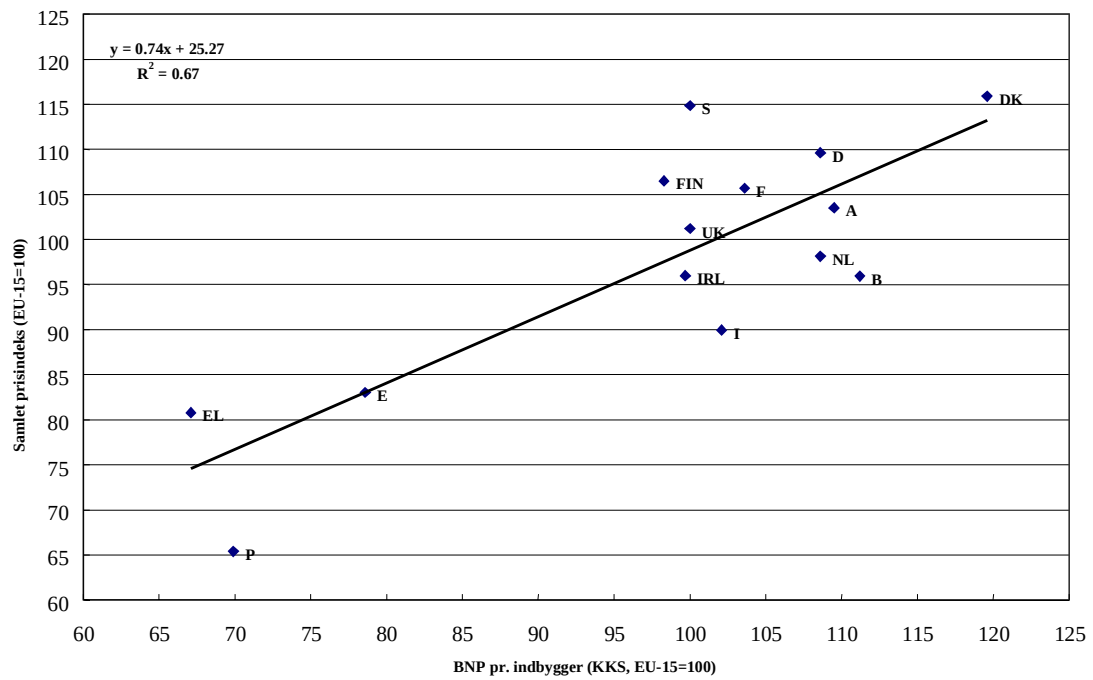
Relative prisniveauer i EU-medlemsstaterne (1997, EU-15=100)

	Samlet prisniveau inklusive skat	Samlet prisiniveau ekskklusive skat	BNP pr. indbygger i løbende markeds- priser (PPS)
B	98	96	111
DK	121	116	120
D	108	110	109
E	81	83	79
EL	80	81	67
F	108	106	104
IRL	96	96	100
I	90	90	102
L	108	111	168
NL	98	98	109
A	104	104	110
P	65	65	70
FIN	109	106	98
S	120	115	100
UK	100	101	100
EU-15 prisspredning ¹	14,8%	13,7%	Ikke relevant

¹ Som målt ved koefficienten for variationen i prisindekserne.

Kilde: Kommissionens tjenestegrene

Det samlede prisniveau (eksk. skat) og levestandarden (1997)

Boks 6: Liberalisering af elmarkedet

Elsektoren i Fællesskabet tegner sig for ca. 2% af BNP og for en femtedel af den endelige energiefteerspørgsel (næsten halvdelen, hvis transportsektoren ikke medtages) og har en omsætning på 165 mia. EUR.

Liberaliseringen af Fællesskabets elmarked i henhold til direktiv 96/92 blev indledt i februar 1999. Grækenland blev undtaget i to år, medens to medlemsstater - Belgien og Irland - blev undtaget et år, og derfor nu er begyndt at åbne deres markeder. Som følge af forsinkelser i omsætningen af direktivet til national lovgivning fik både Frankrig og Luxembourg en *de facto*-undtagelse.

Direktivet kræver, at der gradvis indføres konkurrence for en stigende del af det indenlandske elforbrug, nemlig fra ca. 26% i 1999 til 30% i 2000 og omkring 35% i 2003. Kommissionen vil undersøge situationen nærmere i de kommende år og eventuelt foreslå, at der liberaliseres yderligere fra 2006. I praksis er mange medlemsstater allerede gået videre end direktivets minimumskrav: i Tyskland, Finland, Sverige og Det Forenede Kongerige kan alle kunder frit vælge elleverandør. I de tre sidstnævnte lande var liberaliseringen iværksat, inden fællesskabsreglerne blev vedtaget.

Liberaliseringen af Fællesskabets elmarked har fundet sted på baggrund af flere års prisfald, der er knyttet til faldende energiomkostninger og teknologiske forbedringer i produktionen. Elprisernes faldende tendens fortsatte i første halvår 1999 på trods af en stigning i oliepriserne: i de fleste medlemsstater faldt de gennemsnitspriser, som erhvervslivet skulle betale, med mindst 3% i forhold til 12 måneder tidligere. Selv om det er for tidligt at foretage en definitiv vurdering af liberaliseringens virkninger på forbrugerpriserne, kan erfaringerne i Det Forenede Kongerige give et fingerpeg om, hvad der kan forventes: da markedet var fuldt liberaliseret i 1999, satte alle distributionsvirksomheder deres priser ned for at tiltrække nye kunder.

Erfaringerne i Det Forenede Kongerige viser også, at frykten for, at billigere elektricitet vil medføre større forurening, måske er ubegrundet. CO₂-emissionerne faldt kraftigt, da nye gasfyrede kraftværker kom på markedet og erstattede de ældre mere forurenende kulfyrede kraftværker. Det er ikke liberaliseringen, men snarere regeringens indsats for at beskytte resterne af den nationale kulindustri, der har været skadelig for miljøet. Kommissionen vil dog fortsat føre tilsyn med liberaliseringens miljømæssige konsekvenser og har iværksat en undersøgelse af de sandsynlige virkninger, herunder følgerne af Fællesskabets udvidelse.

Der må gøres yderligere fremskridt med hensyn til fastsættelsen af transmissionsafgifter, især for den grænseoverskridende elektricitetsforsyning, før der kan opstå et egentligt fælleseuropæisk elmarked. Kommissionen vil fortsat samarbejde med nationale elreguleringsmyndigheder og -operatører inden for rammerne af European Regulatory Forum i Firenze for at nå frem til en tilfredsstillende aftale om dette spørgsmål.

Boks 7: Transport

Selv når man ser bort fra den store mængde transport, der gennemføres af virksomheder og privatpersoner, har transportsektoren i EU en årlig omsætning på godt 500 mia. EUR (jf. tabellen). Dette tyder på store uudnyttede muligheder for økonomiske effektivitetsforbedringer, da en stor del af sektoren fortsat er stramt reguleret. Ikke desto mindre skrider liberaliseringen og forbedringen af det indre marked langsomt fremad.

Vejtransporten kan stort set betragtes som liberaliseret med en betydelig konkurrence på tværs af grænserne, da de sidste restriktioner på cabotage trafik er blevet ophævet. I Grækenland, Italien og Spanien begrænses konkurrencen dog af prisrestriktioner på den indenlandske transport. Den omstændighed, at den grænseoverskridende transport får stadig større betydning, gør det desuden mere presserende at nedbringe potentielt skadelig skattekonkurrence i form af forskellige dieselafrgifter, som anført i Kommissionens energiafgiftsforslag. Dette blev bevist, da Det Forenede Kongerige opgav sine automatiske brændstofforhøjelser på grund af klager fra vejtransportvirksomhederne. Det må også undersøges, hvorvidt arbejdstidsreguleringer og afgifter inden for lastbiltransport skal harmoniseres nærmere.

Omsætning for hver transportform i 1995 (mia. EUR)

	Jernbaner	Anden land-transport	Vand-transport	Luft-transport	Hjælpe-transport	Transport i alt
B	1.54	8.49	1.60	2.46	12.59	26.68
DK	1.05	2.98	4.42	1.37	3.71	13.53
D	10.20	35.80	3.78	7.78	49.42	106.98
E	2.40	14.00	2.00	6.00	13.00	37.40
EL	0.10	4.41	4.15	1.53	3.13	13.32
F	8.00	30.30	3.24	9.96	24.22	75.72
IRL	0.50	1.50	0.20	0.40	0.32	2.92
I	6.40	22.70	3.46	9.37	23.48	65.31
L	0.08	0.40	0.04	0.50	0.25	1.27
NL	2.36	8.91	4.05	5.04	7.67	28.03
A	1.52	6.02	0.22	1.41	8.15	17.32
P	0.29	2.37	1.30	1.63	4.93	10.52
FIN	0.54	3.30	1.69	1.15	3.00	9.68
S	1.30	7.56	2.72	2.04	9.59	23.21
UK	9.07	24.57	4.44	15.06	32.09	85.23
EU-15	45.35	173.31	37.31	65.60	195.55	517.12

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Inden for *den offentlige bytransport* udbyder de lokale myndigheder i stigende omfang driften af deres transportnet i licitation. Dette har givet mulighed for betydelige omkostningsbesparelser og formindskelse af subsidier, f.eks. i Det Forenede Kongerige og Danmark (jf. tabellen). I nogle tilfælde har en snæver fokusering på budgetrestriktioner dog medført højere billetpriser og færre passagerer.

Lufttransportsektoren vokser fortsat hurtigt. Priserne er faldet en del på grund af de fortsatte justeringer i etableringen af det indre marked for luftfart i april 1997. Lufttransport til tredjelande reguleres dog fortsat ved bilaterale aftaler, der mindsker fordelene ved det indre marked. Især er EU i en særdeles svag forhandlingsposition, når det gælder adgang til det store amerikanske marked, fordi medlemsstaterne har foretrukket at forhandle bilateralt med USA. Disse aftaler om fri konkurrence i luftrummet fordrejer den interne konkurrence mellem Fællesskabets flyselskaber.

og bringer det egentlige indre marked i fare. Desuden giver de normalt ikke ret til flyvninger i det andet land, men giver ubegrænset ret til flyvninger mellem det andet land og tredjelande. Som følge af de meget forskellige andele i indenrigs- og udenrigsflyvninger er aftalerne om fri konkurrence i luftrummet generelt ufordelagtige: Amerikanerne får adgang til ca. 80% af det europæiske marked, mens europæerne kun har adgang til 20% af det amerikanske. Kommissionen har anlagt sag ved EF-Domstolen mod 8 medlemsstater, som den mente havde indgået sådanne aftaler i strid med EU's konkurrenceret. Desuden er lufttrafikreguleringen endnu ikke integreret og derfor årsag til stadig større forsinkelser. Til trods for at lufttransportsektoren selv betaler for sin infrastruktur, er det klart, at den nyder godt af en kunstig skattemæssig særbehandling i forhold til andre transportformer, da den i vid udstrækning er fritaget for særlige transport- eller miljøafgifter (såsom brændselsafgifter) eller for generel beskatning (som f.eks. moms). Nogle medlemsstaters skattemæssige forskelsbehandling mellem indenrigsflyvninger og flyvninger mellem Fællesskabets medlemsstater, når det gælder moms, er også problematisk. Det første skridt hen imod harmonisering blev dog taget med afskaffelsen af de afgiftsfrie indkøb, der fungerede som en indirekte støtte til luftfartssektoren.

Udviklingen i *jernbanetransporten* halter fortsat bagefter udviklingen i andre transportsektorer, og sektoren mister fortsat markedsandele. Den er præget af en betydelig ineffektivitet, sen indførelse af ny teknologi og en trafik, der stadig næsten udelukkende planlægges og gennemføres nationalt. Medlemsstaterne forsøger at gøre jernbanedriften mere erhvervsorienteret og mindske støtten, og dette giver sig især udslag i omkostningsbesparelser, der medfører betydelige personalenedskæringer. Jernbanerne er dog fortsat statsejede undtagen i Det Forenede Kongerige.

Der blev taget et stort skridt fremad på transportministrenes møde i Rådet i december 1999, hvor medlemsstaterne vedtog en pakke med foranstaltninger vedrørende jernbanesektoren. Denne pakke omfatter en række spørgsmål om regulering af jernbaneinfrastrukturen og udvider adgangsretten, således at virksomheder fra andre lande kan udføre international jernbanegodstransport på et transeuropæisk banegodstransportnet, inklusive anvendelse af infrastruktur, der giver adgang til de endelige forbrugere.

Boks 8: Landespecifikke henstillinger om strukture reformer på kapitalmarkederne i 1999

Grækenland: Fremme oprettelsen af nye virksomheder gennem en yderligere udvikling af markederne for risikovillig kapital og en udvidelse af aktiemarkedet.

Irland: Fortsætte med at træffe foranstaltninger, som skal skabe incitament til fremme af risikovillig kapital og lokal F&U.

Østrig: Træffe foranstaltninger til at udvide og lette adgangen til risikovillig kapital.

Portugal: Skabe et marked for risikovillig kapital og forbedre innovationsaktiviteten.

Det Forenede Kongerige: Justere skattestrukturen til fordel for SMV og ændre insolvens- og konkurslovene for at sikre, at en større andel af den risikovillige kapital går til nystartede virksomheder.

Boks 9: Landespecifikke henstillinger om strukturreformer på arbejdsmarkedet i 1999

Belgien: (1) Sætte større fokus på aktivering af ledige voksne. (2) Nyvurdere varigheden af retten til dagpenge og kravene om at stå til rådighed. (3) Overveje den strenge lovgivning om tryghed i ansættelsen for funktionærer. (4) Lette muligheden for regionale klausuler i lønftaler.

Danmark: (1) Øge udbuddet af arbejdskraft, f.eks. via dagpengereformer. (2) Evaluere skattereformen med henblik på at reducere den høje skattebyrde. (3) Tage orlovsordningerne op til fornyet overvejelse.

Tyskland: (1) Revidere dagpenge- og bistandsordningerne. (2) Fortsætte reduktionerne i indkomstskatten og de ikke-lønrelaterede arbejdsomkostninger, navnlig i den laveste ende af lønskalaen. (3) Vurdere lovgivningen om tryghed i ansættelsen for SMV.

Grækenland: (1) Styrke den præventive fremgangsmåde og ændre uddannelsessystemet. (2) Fremme anvendelsen af nye typer deltidskontrakter og mere fleksible arbejdstider.

Spanien: (1) Skifte fra passive til aktive arbejdsmarkedspolitikker med særlig vægt på uddannelse. (2) Fortsætte bestræbelserne på at reducere skattebyrden på arbejdskraft og begrænse førtidspensionering. (3) Styrke de seneste aftaler om at reducere udgifterne i forbindelse med afskedigelse. (4) Tilpasse lønudviklingen, så den afspejler produktivitetsskellene.

Frankrig: (1) Revidere arbejdsløshedsdagpengeordningerne og lovgivningen om tryghed i ansættelsen. (2) Fortsætte politikken med skattereduktioner i den nedre ende af lønskalaen og fremme arbejdspladser i servicesektoren. (3) Overvåge indførelsen af 35-timers arbejdsugen.

Irland: (1) Anvende en afbalanceret fremgangsmåde, der indebærer såvel præventive som aktive foranstaltninger, øge de langtidslediges og lavtuddannedes deltagelse i uddannelsesprogrammer. (2) Sikre en fortsat løntilbageholdenhed gennem overholdelse af den sociale pagt. (3) Undgå de potentielle negative virkninger af at minimumslønnen fastsættes for højt.

Italien: (1) Øge omfanget af aktive arbejdsmarkedspolitikker. (2) Fortsætte bestræbelserne på at flytte skattetrykket væk fra arbejdskraften. (3) Ændre understøttelsesordningerne med henblik på at reducere antallet af personer, der overføres til pensioner og andre ordninger. (4) Fremme tidlig aktivering og tilstrækkelige arbejdsløshedsdagpenge med henblik på at sikre et øget udbud af arbejdskraft og større mobilitet blandt arbejdskraften. (5) Revidere lovgivningen om tryghed i ansættelsen. (6) Fremme lokale trepartsaftaler i Syditalien, hvorved der indføres lønfleksibilitet i overensstemmelse med arbejdskraftens produktivitet.

Luxembourg: Koncentrere reformen om den lave beskæftigelsesgrad blandt kvinder og ældre arbejdstagere ved blandt andet at øge mulighederne for jobrelateret uddannelse i virksomhederne og skabe yderligere børnepasningsfaciliteter.

Nederlandene: (1) Fortsætte bestræbelserne på at reducere det samlede skattetryk på arbejdskraften, særligt for de lavtlønnede. (2) Gøre en yderligere indsats for at sikre, at dagpenge- og bistandsordningerne rummer tilstrækkelige incitamenter til at tilskynde de arbejdssøgende til at tage imod jobtilbud.

Østrig: (1) Nyvurdere betingelserne for førtidspensionering, styrke incitamentet til at arbejde og modernisere arbejdets tilrettelæggelse. (2) Opmærksomheden bør navnlig rettes mod lavtuddannede og lavtlønnede arbejdstagere.

Portugal: (1) Ændre dagpengesystemet for at sikre, at der er passende incitamenter til at tage imod jobtilbud og til at deltage i aktive foranstaltninger. (2) Videreføre de seneste politikker for at øge fleksibiliteten på arbejdsmarkedet.

Finland: (1) Reducere det samlede skattetryk på arbejdskraften. (2) Øge rådigheden for arbejdsmarkedet, gøre jobsøgningen mere effektiv og øge dagpengesystemets incitamenter til, at ledige tager imod jobtilbud. (3) Revidere betingelserne for førtidspensionering.

Sverige: (1) Reducere det samlede antal deltagere og målrette de aktive arbejdsmarkedspolitikker mere nøjagtigt, samtidig med at der sker en højere grad af erhvervsuddannelse på arbejdsmarkedet. (2) Gennemføre yderligere nedsættelser af skatterne på arbejdskraften, primært de lavtlønnede og mellemindkomsterne. (3) Foretage yderligere omlægninger af ydelses- og bistandsordningerne.

Det Forenede Kongerige: (1) Fortsætte bestræbelserne på at sænke den effektive marginalsat for de lavtlønnede. (2) Løse problemerne med regionale forskelle i ledigheden og tage fat på spørgsmålet om social integrering.

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN

**om gennemførelsen af de overordnede retningslinjer for den
økonomiske politik**

STATISTISK BILAG

INDHOLDSFORTEGNELSE

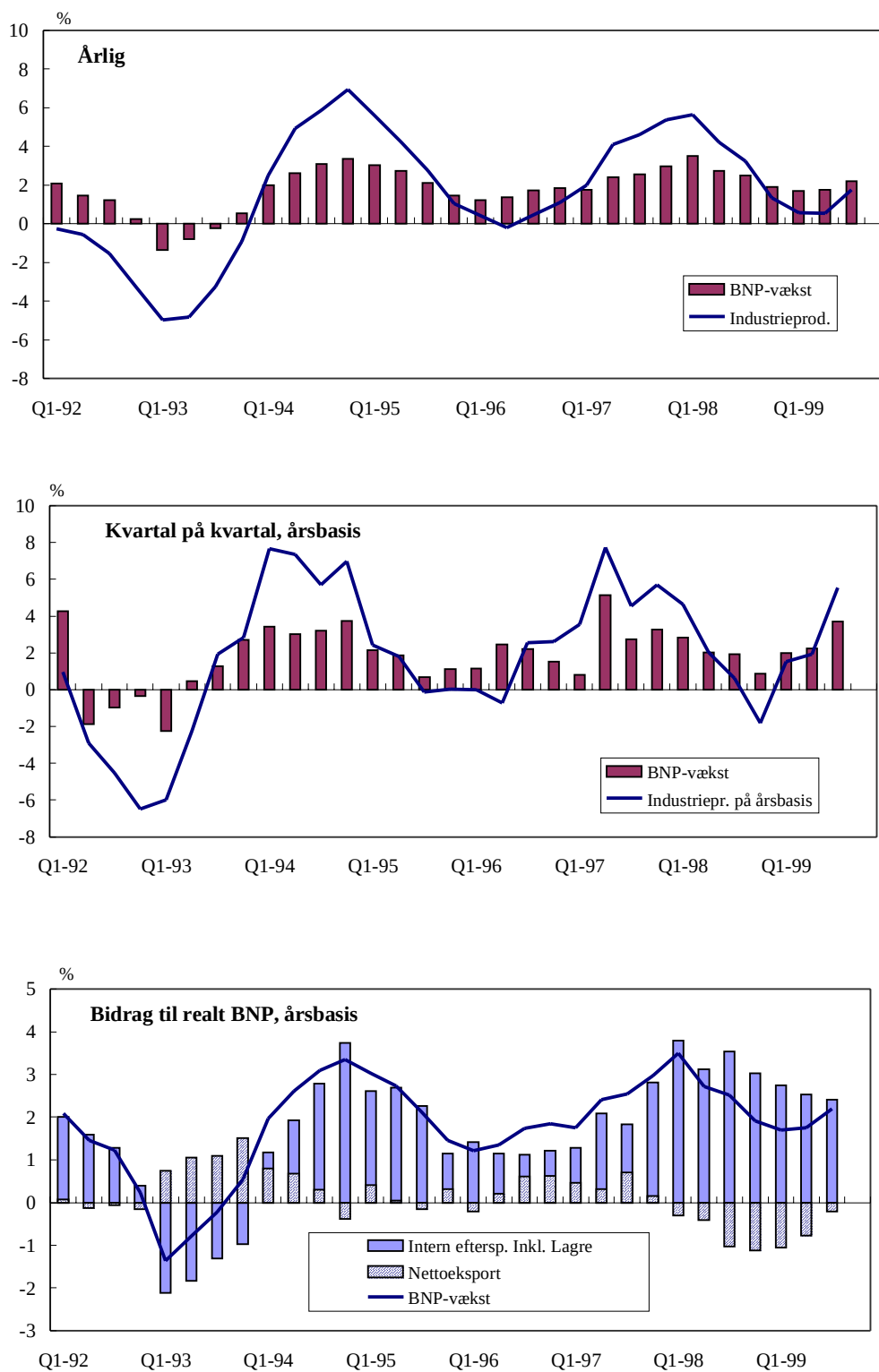
FIGURER

1. Seneste trends i den økonomiske aktivitet, EU-15.....	49
2. Beskæftigelse og arbejdsløshed, EU-15.....	50
3. Inflationsudvikling, euroområdet.....	51
4. Policy-mix, euroområdet.....	52
5. Monetære og finansielle indikatorer, euroområdet.....	53
6. Monetære og finansielle indikatorer, "pre-in"-lande.....	54
7. Investeringer, EU-15.....	55
8. Arbejdsløsheds- og beskæftigelsesrate i medlemsstaterne.....	56
9. Vækst og arbejdsmarkedsudvikling, 1995-1999.....	57
10. Langtidsarbejdsløshedens andel af den samlede arbejdsløshed, 1998.....	8

TABELLER

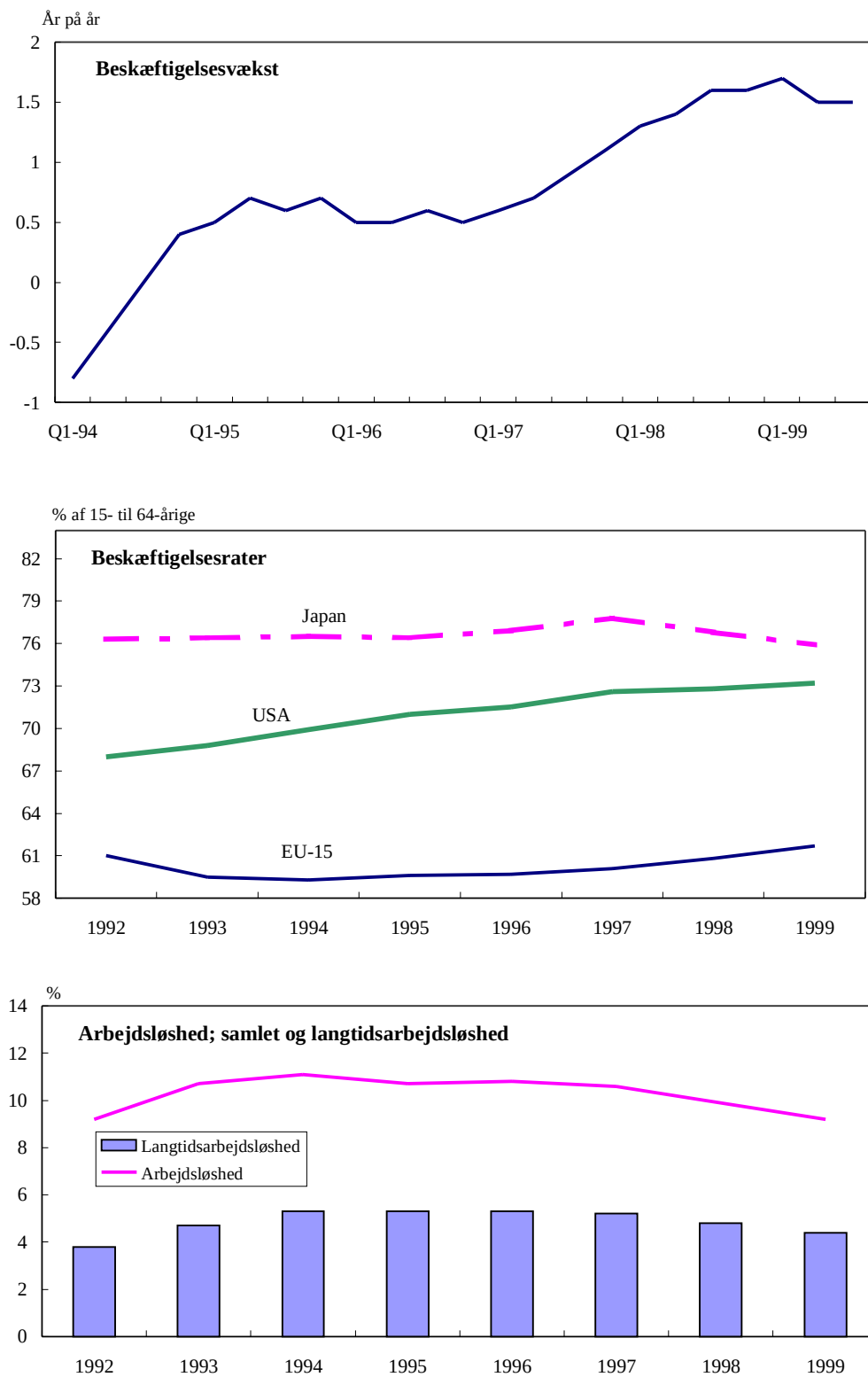
1. Makroøkonomisk udvikling i EU.....	59
2. Inflation.....	60
3. Udvikling i skønnene over budgetstillingerne i 1999.....	61
4. Ændring i faktiske og konjunkturkorrigerede budgetsaldoer i 1999.....	62
5. Fremskrivninger af offentligt overskud (+)/underskud (-).....	63
6. Offentlig gæld i de opdaterede stabilitets- og konvergensprogrammer.....	64
7. Indirekte lønomkostninger og skattebyrde på arbejdskraft.....	65
8. Lønudvikling i 1999.....	66
9. Udsættelse for international konkurrence, 1993-1998.....	67
10. Gennemførelse af direktiverne om det indre marked.....	68
11. Telekommunikation - markedsstruktur og prisudvikling.....	69
12. F&U-udgifter og internetopkoblinger.....	70
13. Arbejdsløshedsydelsers varighed og krav om at stå til rådighed for arbejdsmarkedet.....	71

Fig. 1: Seneste trends i den økonomiske aktivitet, EU-15

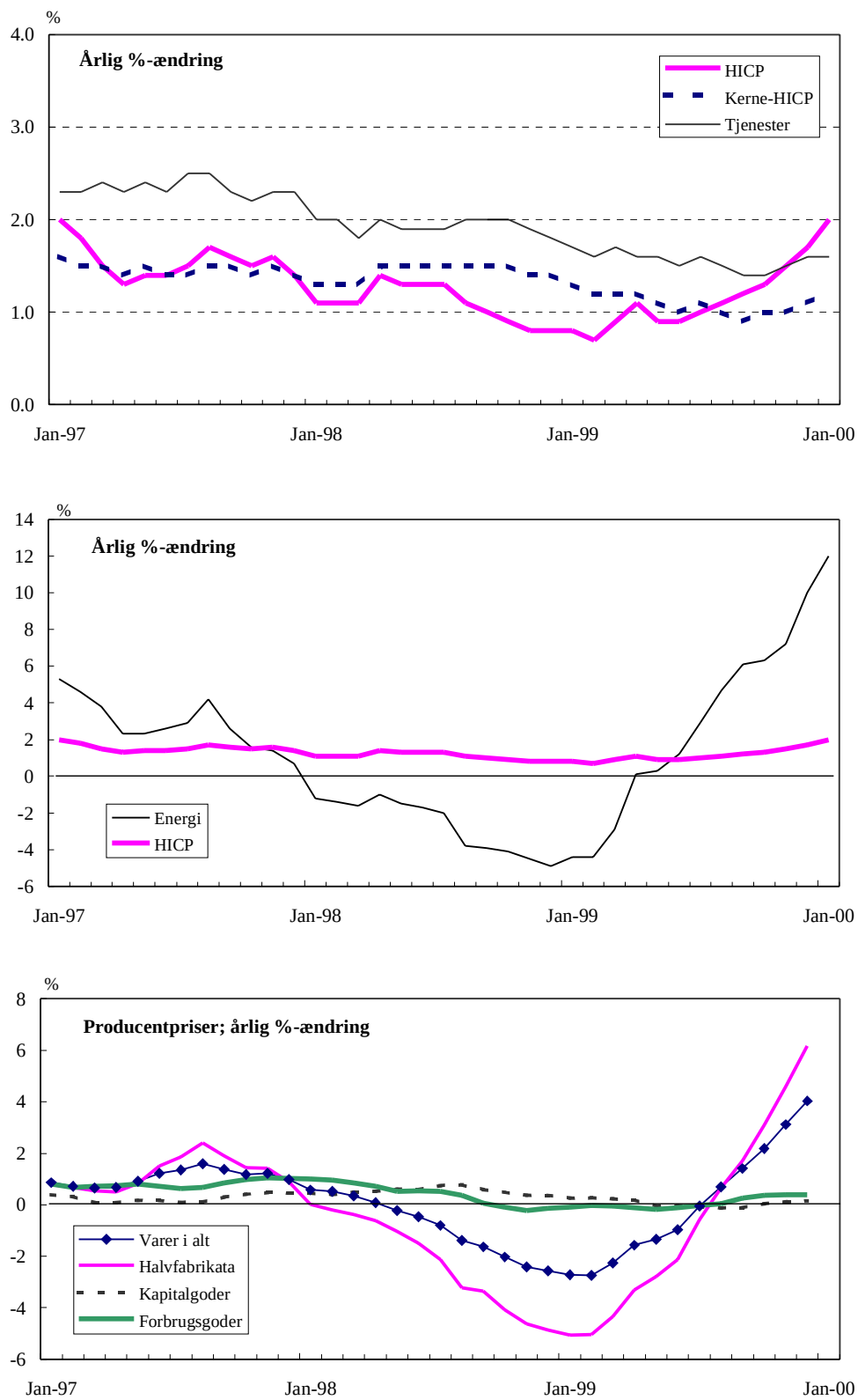
Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Fig. 2: **Beskæftigelse og arbejdsløshed, EU-15**

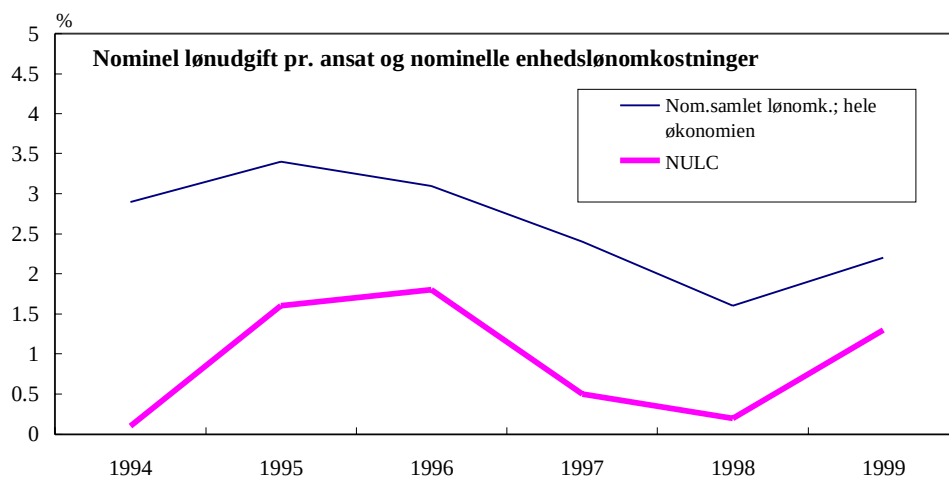
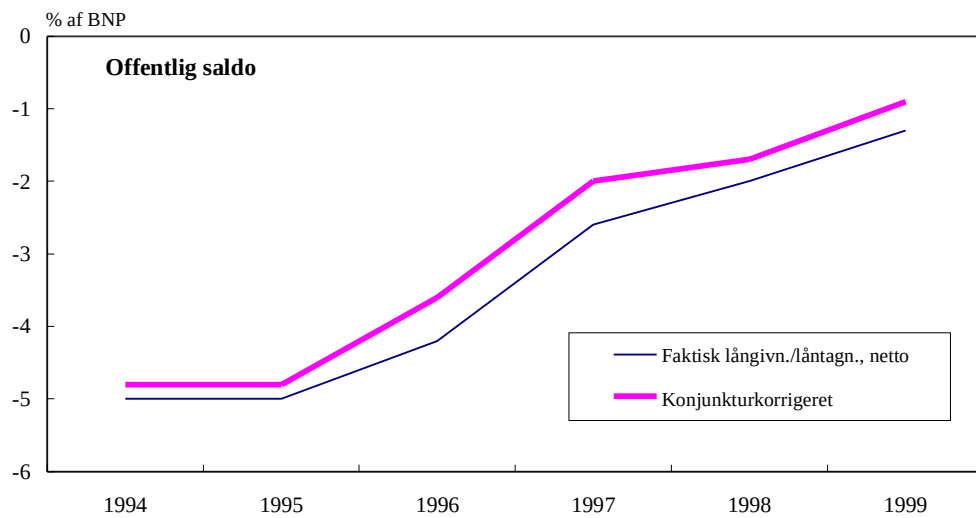
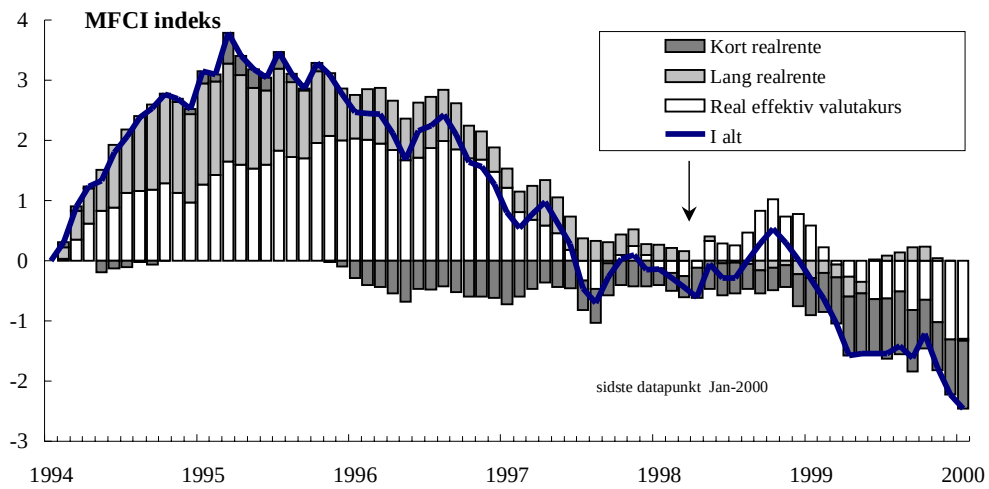
Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Fig. 3: Inflationsudvikling, euroområdet

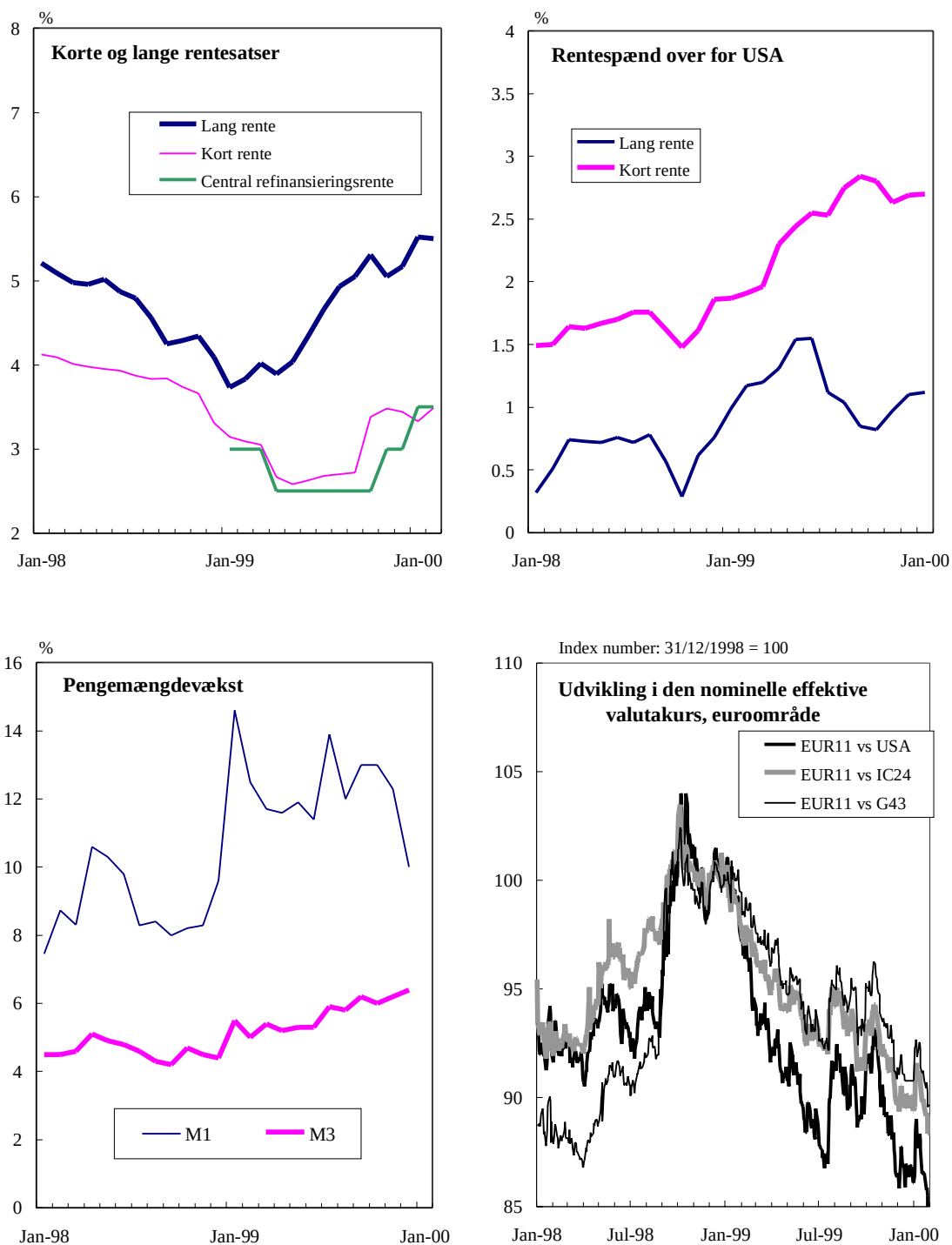
* HICP ekskl. uforarbejdede fødevarer og energi.
Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Fig. 4: Policy-mix, euroområdet

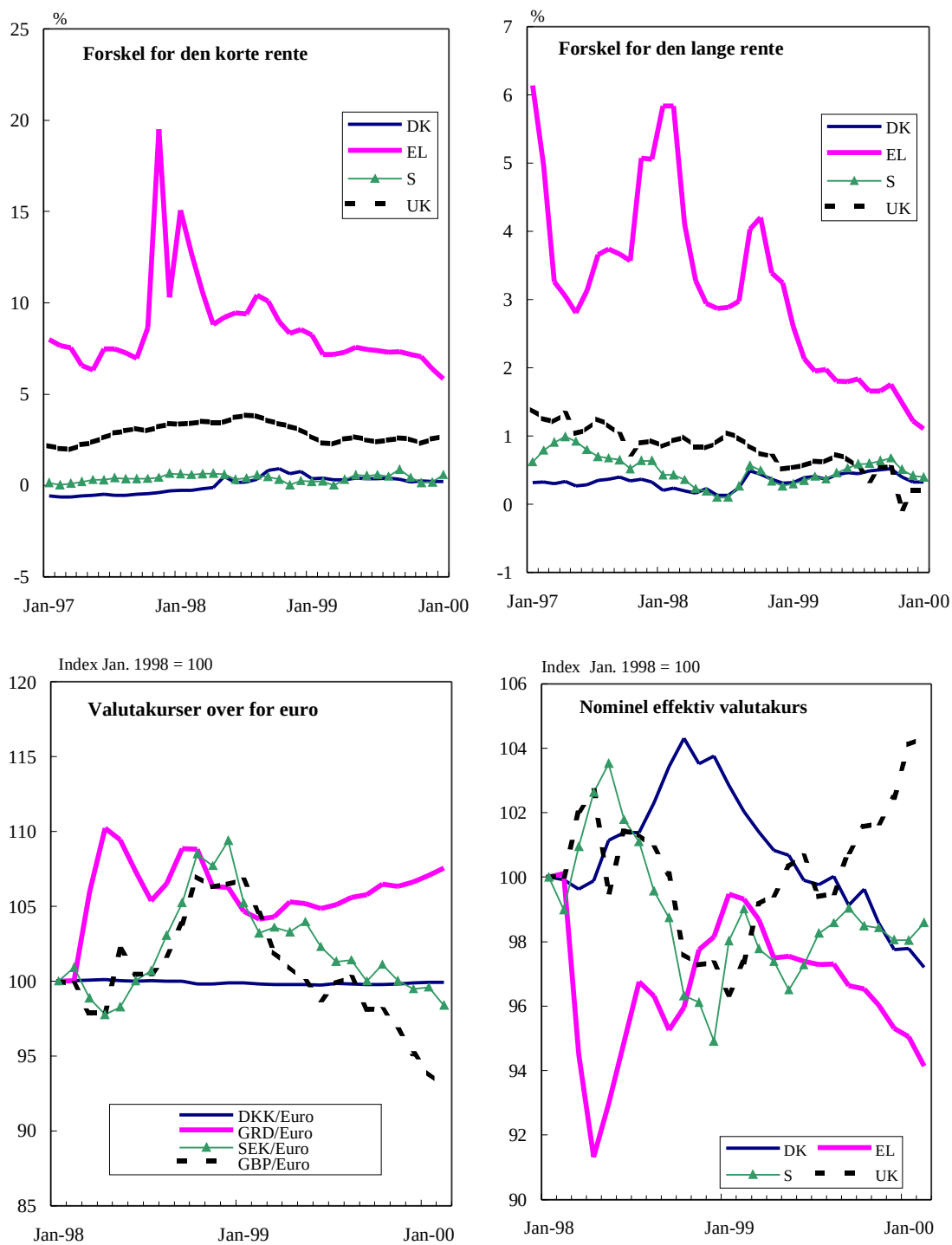
Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Fig. 5: Monetære og finansielle indikatorer, euroområdet

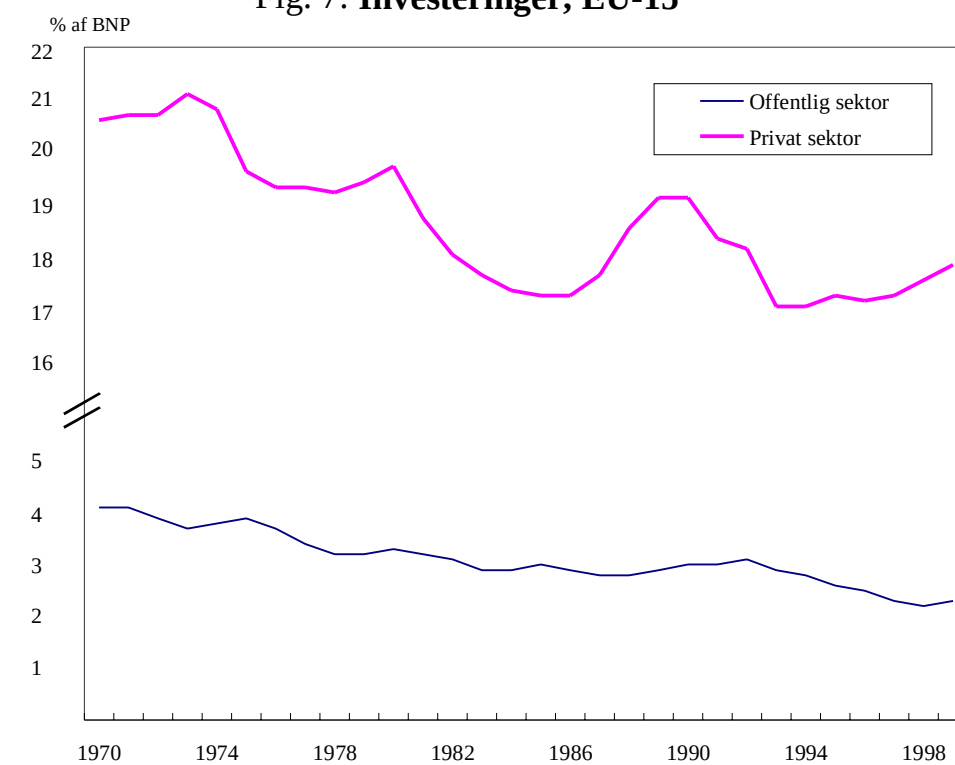
Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Fig. 6: Monetære og finansielle indikatorer
 ("pre-in"-lande i sammenligning med euroområdet)

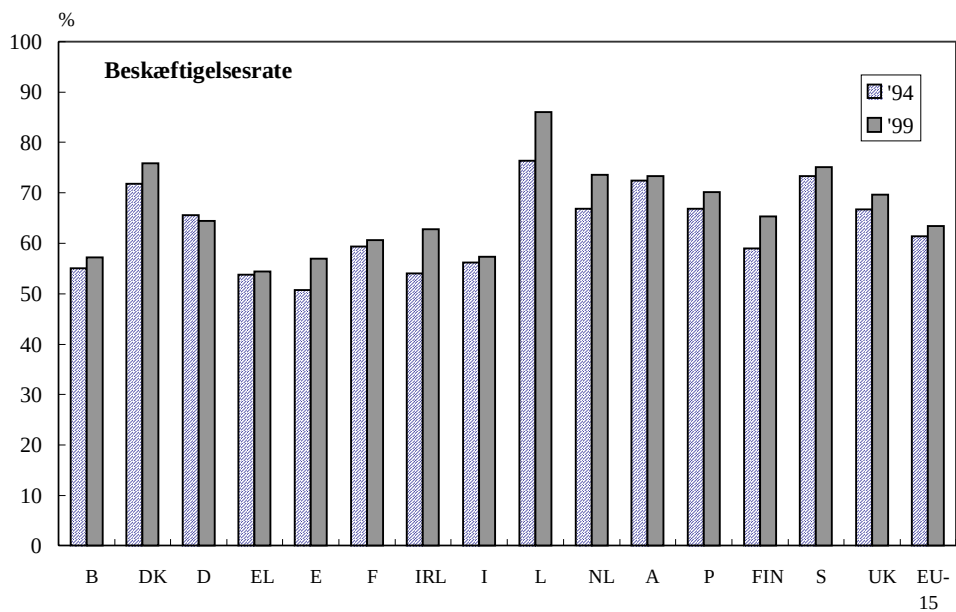
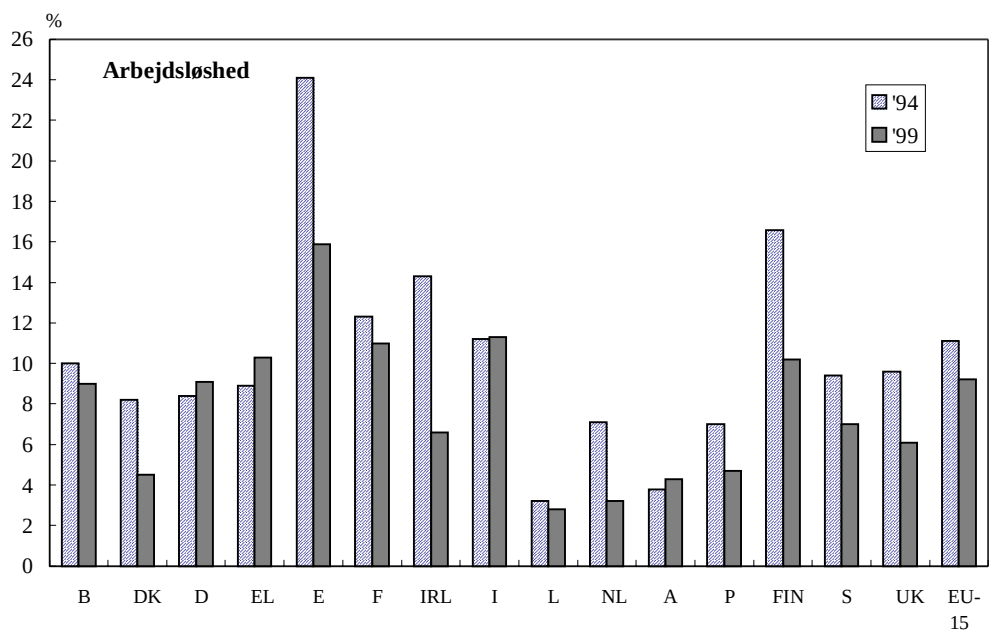
Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Fig. 7: Investeringer, EU-15

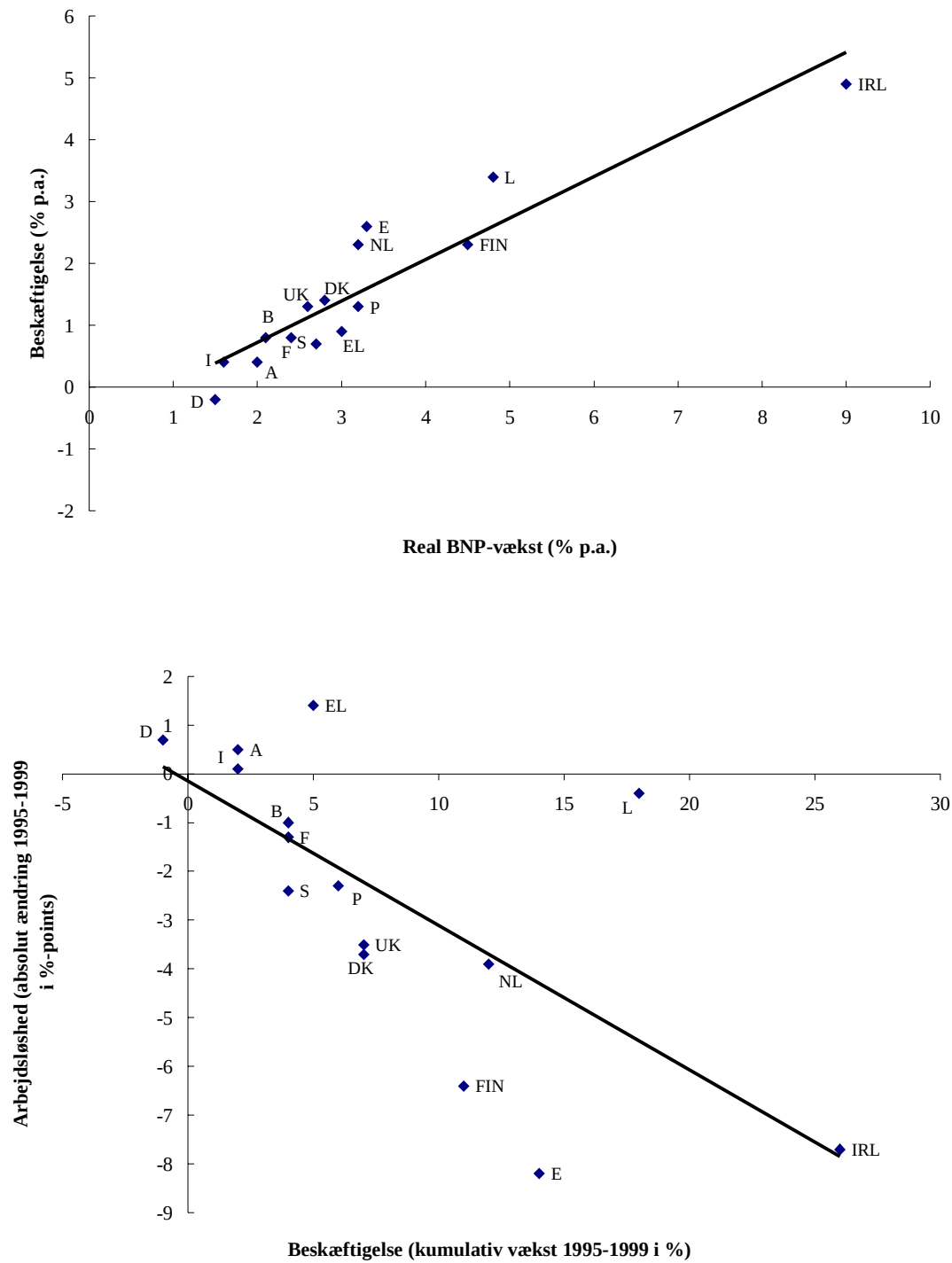
Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Fig. 8: Arbejdsløsheds- og beskæftigelsesrate i medlemsstaterne

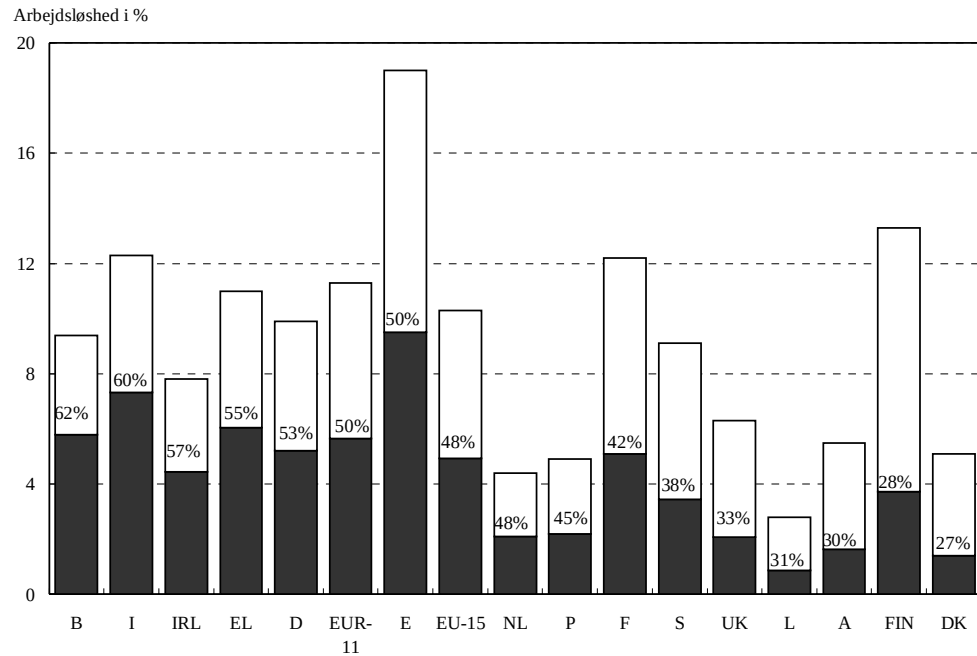
Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Fig. 9: Vækst og arbejdsmarkedsudvikling, 1995-1999

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Fig. 10: Langtidsarbejdsløshedens andel af den samlede arbejdsløshed, 1998

Kilde: Labour Force Survey 1998, undtagen Irland, som er 1997.

Tabel 1: Makroøkonomisk udvikling i EU
(årlig %-ændring med mindre andet er anført)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	
							Forårs- prog- nose 1999	Foreløbigt resultat*
<i>Den reale økonomi</i>								
BNP-vækst	-0.4	2.8	2.4	1.6	2.5	2.6	2.1	2.2
Privat forbrug	-0.4	1.7	1.8	1.9	2.0	3.0	2.6	2.7
Offentligt forbrug	1.1	1.0	0.6	1.8	0.3	1.3	1.7	1.6
Investeringer	-5.9	2.6	3.3	1.9	3.2	5.6	3.7	4.8
- bygge/anlæg	-3.1	1.9	0.1	-0.7	0.8	1.8	3.5	3.7
- maskiner m.v.	-10.7	3.8	8.1	4.8	6.2	10.0	3.8	5.9
Lageropbygning	-0.4	0.2	0.5	0.0	0.3	0.7	1.0	0.5
Eksport (varer og tjen.)	1.4	9.0	8.3	4.8	9.6	5.6	3.5	3.9
Import (varer og tjen.)	-3.1	7.8	7.3	4.1	9.0	8.6	4.7	5.5
<i>Vækstbidrag</i>								
Indenlandsk eftersp. ¹⁾	-1.7	2.4	2.1	1.3	2.2	3.5	2.4	2.8
Nettoeksport	1.3	0.4	0.3	0.3	0.3	-0.8	-0.4	-0.5
<i>Arbejdsmarked</i>								
Beskæftigelse	-1.7	0.0	0.7	0.4	0.8	1.3	0.8	1.3
Beskæftig.grad (%) ²⁾	59.5	59.3	59.6	59.7	60.1	60.8	61.3	61.7
Beskæftig.grad (%) ³⁾	57.1	55.8	55.4	55.4	55.2	55.3	i.o.	i.o.
Arbejdsløshed (%)	10.7	11.1	10.7	10.8	10.6	9.9	9.6	9.2
Arbejdsproduktivitet	1.6	2.8	1.7	1.3	1.8	1.3	1.3	1.0
RULC ⁴⁾	-0.7	-2.3	-1.4	-0.5	-0.9	-1.0	-0.1	0.3
<i>Inflationsudvikling</i>								
HICP ⁵⁾	3.4	2.8	2.8	2.4	1.7	1.3	1.2	1.2
BNP-deflator	3.5	2.7	3.0	2.5	2.0	2.0	1.7	1.5
Samlet lønomkostning pr. ansat	4.3	3.1	3.4	3.3	2.9	2.4	2.9	2.8
NULC ⁶⁾	2.7	0.3	1.6	2.0	1.0	1.0	1.6	1.8

* Baseret på Kommissionens foreløbige forårsprognose 2000.

1) Indenlandsk efterspørgsel inkl. lageropbygning.

2) Benchmark serie.

3) Fuldtidsækvivalent.

4) RULC = Real unit labour costs = Reale enhedslønomkostninger.

5) Forbrugerprisindeks indtil 1996.

6) NULC = Nominal unit labour costs = Nominelle enhedslønomkostninger.

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Tabel 2: Inflation (HICP)
(årlig %-ændring)

	Samlet inflation		Kerneinflation ¹⁾	
	1998	1999	1998	1999
B	0.9	1.1	1.2	1.1
D	0.6	0.6	1.1	0.4
E	1.8	2.2	2.1	2.4
F	0.7	0.6	0.9	0.7
IRL	2.1	2.5	2.4	2.3
I	2.0	1.7	2.3	1.8
L	1.0	1.0	1.3	0.9
NL	1.8	2.0	1.9	1.9
A	0.8	0.5	1.2	0.7
P	2.2	2.2	1.5	2.5
FIN	1.4	1.4	1.5	1.4
EUR-11	1.1	1.1	1.4	1.1
DK	1.3	2.1	1.4	1.6
EL	4.5	2.3	5.3	2.7
S	1.0	0.6	1.1	0.5
UK	1.6	1.3	1.9	1.2
EU-15	1.3	1.2	1.6	1.2
<i>Spredning i euroområdet</i>				
Min	0.6	0.5	0.9	0.4
Max	2.2	2.5	2.4	2.5
Interval	1.6	2.0	1.5	2.1
Standardafvigelse	0.61	0.73	0.51	0.76

1) HICP ekskl. uforarbejdede fødevarer og energi.

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Tabel 3: Udvikling i skønnene over budgetstillingerne i 1999
(offentlig sektors långivning/låntagning, netto)

	Det oprindelige stabilitets/konvergens-program*		Foreløbigt resultat**		Difference	
	Real BNP-vækst (%-ændr.)	Budget-saldo (% af BNP)	Real BNP-vækst (%-ændr.)	Budget-saldo (% af BNP)	Real BNP-vækst (%-ændr.)	Budget-saldo (% af BNP)
B	2.4	-1.3	2.3	-0.9	-0.1	0.4
D	2.0	-2.0	1.4	-1.2	-0.6	0.8
E	3.8	-1.6	3.7	-1.1	-0.1	0.5
F	2.4	-2.3	2.8	-1.8	0.4	0.5
IRL	6.7	1.7	8.3	2.0	1.6	0.3
I	2.5	-2.0	1.4	-1.9	-1.1	-0.1
L	3.4	1.1	5.0	2.4	1.6	1.3
NL	2.3	-1.3	3.3	0.5	1.0	1.8
A	2.8	-2.0	2.1	-2.0	-0.7	0.0
P	3.5	-2.0	3.0	-2.0	-0.5	0.0
FIN	4.0	2.4	3.6	2.3	-0.4	-0.1
EUR-11	2.6	-1.8	2.2	-1.2	-0.4	0.6
DK	1.7	2.5	1.4	3.0	-0.3	0.5
EL	3.7	-2.1	3.5	-1.6	-0.2	0.5
S	2.2	0.3	3.7	1.9	1.5	1.6
UK	1-1½	-0.3 ¹⁾	1.9	1.2	0.8	1.5 ²⁾
EU-15	2.4	-1.4	2.2	-0.7	-0.2	0.7

* Efter ENS-79.

** Efter ENS-95

1) Finansår.

2) Har kun en orienterende værdi, da der er tale om en sammenligning mellem tal for finansår og kalenderår

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Tabel 4: Ændring i faktiske og konjunkturkorrigerede budgetsaldoer i 1999
(% af BNP)

	Faktisk underskud	Ændring i underskud 98/99	Ændring i underskud på grund af:			Ændring i underskud på grund af:		Ændring i konjunkturkorrig. budgetsaldo på grund af:	
			Ændr. i indtægter	Ændr. i primære udgifter	Ændr. i rente-udgifter	Ændr. i konjunktur-komp.	Ændr. i konjunktur-korrig. budget-saldo	Ændr. i rente-udgifter	Ændr. i primær konjunktur-korrig. budget-saldo
	1	2 = 3-4-5 = 6+7	3	4	5	6	7 = -5+9	8	9
B	-0.9	+0.1	-0.1	+0.2	-0.4	-0.2	+0.4	-0.4	-0.1
D	-1.2	+0.5	+0.7	+0.2	-0.1	-0.3	+0.8	-0.1	+0.7
E	-1.1	+1.5	+0.4	-0.4	-0.7	+0.2	+1.3	-0.7	+0.6
F	-1.8	1.0	+0.8	0.0	-0.2	+0.2	+0.8	-0.2	+0.6
IRL	1.4	-0.6	+0.7	+1.6	-0.3	+0.3	-0.9	-0.3	-1.2
I	-1.9	+0.9	+0.4	+0.7	-1.3	-0.1	+1.0	-1.3	-0.3
L	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
NL	0.5	+1.2	+1.0	+0.1	-0.4	0.0	+1.2	-0.4	+0.8
A	-2.2	+0.2	+0.3	+0.4	-0.3	-0.1	+0.3	-0.3	0.0
P	-2.0	-0.5	+3.0	+3.0	-0.2	0.0	-0.5	-0.2	-0.6
FIN	2.6	+1.3	+0.5	-0.6	-0.3	-0.1	+1.4	-0.3	+1.1
EUR-11	-1.3	+0.6	+0.5	+0.3	-0.4	-0.1	+0.7	-0.4	+0.3
DK	3.1	+2.2	+0.6	-0.6	-0.6	-0.9	+3.1	-0.6	+2.5
EL	-1.5	+1.0	+0.7	+0.1	-0.4	+0.2	+0.8	-0.4	+0.4
S	1.9	-0.4	-1.1	-0.3	-0.5	+0.9	-1.3	-0.5	-1.8
UK	1.2	+0.9	+0.3	-0.2	-0.4	-0.3	+1.2	-0.4	+0.8
EU-15	-0.7	+0.7	+0.5	+0.1	-0.4	-0.1	+0.8	-0.4	+0.3

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Tabel 5: **Fremskrivninger af offentligt overskud(+)/underskud(-)**
(% af BNP)

		1999	2000	2001	2002	2003
		Stabilitetsprogrammer				
B	SP98	-1.3	-1.0	-0.7	-0.3	
	UD99	-1.1	-1.0	-0.5	0.0	0.2
D	SP98	-2.0	-2.0	-1.5	-1.0	
	UD99	-1.2	-1.0	-1.5	-1.0	-0.5
E	SP98	-1.6	-1.0	-0.4	0.1	
	UD99	-1.3	-0.8	-0.4	0.1	0.2
F	SP98	-2.3	-2.0	-1.6	-1.2	
	UD99 ¹⁾	-2.1	-1.7	-1.3	-0.9	-0.5
IRL	SP98	1.7	1.4	1.6		
	UD99	1.4	1.2	2.5	2.6	
I	SP98	-2.0	-1.5	-1.0		
	UD99	-2.0	-1.5	-1.0	-0.6	-0.1
L	SP98	1.1	1.2	1.3	1.7	
	UD99	2.3	2.5	2.6	2.9	3.1
NL	SP98	-1.3			-1.1	
	UD99 ¹⁾	-0.6	-0.6	-1.3	-1.1	
A	SP98	-2.0	-1.7	-1.5	-1.4	
	COM	-2.2	-2.6	-2.4		
P	SP98	-2.0	-1.5	-1.2	-0.8	
	UD99	-2.0	-1.5	-1.1	-0.7	-0.3
FIN	SP98	2.4	2.2	2.1	2.3	
	UD99	3.1	4.7	4.2	4.6	4.7
EUR-11	SP98	-1.8	-1.6	-1.1	-0.8	
	UD99	-1.4	-1.1	-1.0	-0.6	-0.3
		Konvergensprogrammer				
DK	CP98	2.5	2.8	2.6		
	UD99	2.9	2.1	2.2	2.3	2.5
EL	CP98	-2.1	-1.7	-0.8		
	UD99	-1.5	-1.2	-0.2	0.2	
S	CP98	0.3	1.6	2.5		
	UD99	1.7	2.1	2.0	2.0	
UK ²⁾	CP98	-0.3	-0.3	-0.1	0.2	
	UD99	0.3	0.2	0.2	-0.1	-0.4
EU-15	SP98	-1.4	-1.2	-0.8	-0.5	
	UD99	-0.9	-0.7	-0.7	-0.4	-0.1

CP = konvergensprogram; SP = stabilitetsprogram; UD = opdateret stabilitets/konvergensprogram;
COM = Kommissionens efterårsprognose 1999.

1) Baseret på et forsigtigt vækstscenario.

2) På finansårsbasis, 1999 = finansår 1999/2000.

Kilde: Nationale stabilitets- og konvergensprogrammer og Kommissionens tjenestegrene.

**Tabel 6: Offentlig gæld i de opdaterede
stabilitets- og konvergensprogrammer**
(% af BNP)

	1999	2000	2001	2002	2003	2002 ¹⁾
B	114.9	112.4	108.8	105.0	101.3	106.8
D	61.0	61.0	60.5	59.5	58.5	59.5
E	63.5	62.8	60.6	58.1	55.8	59.3
F	60.3	59.4	59.0	58.4	57.7	58.3
IRL	52.0	46.0	40.0	36.0	i.o.	43.0 (2001)
I	114.7	111.7	108.5	104.3	100.0	107.0 (2001)
L	4.3	i.o.	i.o.	i.o.	i.o.	i.o.
NL	64.3	62.3	61.8	61.0	i.o.	64.5
A	i.o.	i.o.	i.o.	i.o.	i.o.	60.0
P	i.o.	57.1	55.2	53.3	51.0	53.2
FIN	46.6	42.9	40.7	38.0	35.2	43.2
EUR-11	72.4	71.1	69.7	67.9	66.0	68.3
DK	52.8	50.1	47.5	44.6	41.6	49.0 (2001)
EL	104.2	103.3	99.5	98.0	i.o.	99.8 (2001)
S	66.1	58.8	54.1	52.0	i.o.	58.0 (2001)
UK ²⁾	44.9	43.1	41.3	39.9	38.8	42.0
EU-15	67.7	65.9	64.2	62.5	60.6	63.5

1) Målet for 2002 i sidste års SP/CP.

2) Finansår.

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Tabel 7: Indirekte lønomkostninger og skattebyrde på arbejdskraft

	Indirekte lønomkostninger ¹⁾ (% af bruttoløn)			Effektiv lønskattesats for den samlede beskæftigelse ²⁾		
	1995	1999	Ændring	1995	1999	Ændring
B	26.3	27.0	0.7	42.7	44.1	1.4
DK	4.5	5.6	1.1	43.7	44.8	1.1
D	30.5	31.7	1.2	42.4	43.7	1.3
EL	21.1	22.0	0.9	26.2	28.0	1.8
E	21.0	22.0	1.0	29.6	29.9	0.3
F	34.8	31.6	-3.2	41.0	40.8	-0.2
IRL	11.9	11.3	-0.6	24.3	23.3	-1.0
I	25.4	23.5	-1.9	38.3	37.2	-1.1
L	i.o.	19.0	i.o.	i.o.	i.o.	i.o.
NL	28.3	27.8	-0.5	38.8	36.3	-2.5
A	25.7	26.3	0.6	38.8	41.5	2.7
P	17.9	20.9	3.0	25.2	28.5	3.3
FIN	25.8	23.7	-2.1	46.2	44.1	-2.1
S	23.8	22.0	-1.8	46.4	47.6	1.2
UK	12.0	11.9	-0.1	24.3	24.5	0.2
EU-15	26.0	24.7	-1.3	37.7	37.2	-0.5

1) Indirekte lønomkostninger og forholdet mellem socialsikringsbidrag og samlede lønomkostninger.

2) Den effektive lønskattesats for den samlede beskæftigelse er forholdet mellem socialsikringsbidrag plus personlige indkomstskatter på arbejdsindkomst og bruttoløn.

Kilde: Kommissionens tjenestegrene og OECD.

Tabel 8: Lønudvikling i 1999
(Foreløbigt resultat)

	Nominel sam- let lønomk. pr. ansat	Realløn ¹⁾	Arbejdspro- duktivitet	NULC ²⁾	RULC ³⁾
B	2.4	1.6	1.2	1.1	0.3
D	1.9	0.9	1.1	0.8	-0.1
E	2.4	-0.3	0.4	2.0	-0.6
F	1.9	1.5	1.4	0.5	0.0
IRL	7.0	3.3	4.0	2.9	-0.7
I	1.8	0.2	0.4	1.3	-0.2
L	1.9	0.9	0.5	1.4	0.3
NL	3.7	2.0	1.1	2.6	1.0
A	2.8	1.8	1.1	1.7	0.7
P	5.4	2.4	1.2	4.1	1.2
FIN	2.9	1.9	0.3	2.6	1.6
EUR-11	2.2	0.9	1.0	1.3	0.0
DK	4.6	1.9	0.8	3.7	1.1
EL	4.8	1.4	2.2	2.5	-0.8
S	3.5	2.8	1.5	2.0	1.3
UK	5.0	2.3	0.8	4.1	1.4
EU-15	2.8	1.3	1.0	1.8	0.3

1) Nominel lønomkostning justeret med BNP-deflator.
2) Nominelle enhedslønomkostninger.
3) Reale enhedslønomkostninger.
Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Tabel 9: Udsættelse for international konkurrence, 1993-1998

	Gennemsnit af import + eksport i % af BNP	Indgående udenlandske direkte investeringer i % af BNP	Grænseover- skridende fusioner og virksomheds- overtagelser i % af BNP
B	i.o.	i.o.	2.6
BLEU	59.0	5.2	i.o.
DK	26.7	1.7	0.8
D	20.8	0.6	0.6
E	18.7	1.2	0.3
EL	16.1	i.o.	0.1
F	19.4	1.0	1.1
IRL	57.7	i.o.	1.9
I	18.6	0.6	0.4
L	i.o.	i.o.	6.8
NL	46.1	5.0	2.0
A	27.9	i.o.	0.3
P	27.1	1.5	0.3
FIN	28.0	2.2	3.0
S	29.3	4.2	2.5
UK	21.9	2.8	1.4
Gennemsnit for de store medlemsstater	20.1	1.1	0.8
Gennemsnit for de små medlemsstater	37.6	3.4	1.7
EU-15 gennemsnit	23.7	1.6	1.0
<i>Kilde:</i> Kommissionens tjenestegrene.			

Tabel 10: **Gennemførelse af direktiverne om det indre marked**

	Gennemførelsesunderskud Nov. 1999	Antal begrundede udtalelser Sep. 1998-Aug. 1999	Udbud offentliggjort i EFT i % af samlede offentlige indkøb i 1998
B	3.5	27	27.3
DK	1.3	2	15.1
D	2.9	24	7.6
E	2.2	23	13.9
EL	6.2	26	44.7
F	5.6	43	18.8
IRL	4.4	10	18.9
I	3.9	33	12.3
L	5.7	7	22.7
NL	2.8	8	10.0
A	3.7	6	8.4
P	4.9	13	15.5
FIN	1.7	4	11.3
S	2.1	3	15.3
UK	2.8	9	13.8
EU-15 ¹⁾	12.6	238	13.1

1) For EU-15 angiver dette tal den procent af direktiverne om det indre marked, der endnu ikke er gennemført for Unionen som helhed.

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Tabel 11: **Telekommunikation - markedsstruktur og prisudvikling**

	Langdistanceopkald (200 km; 10 min.)		Internationale opkald til USA (10 min.)		Digitalt mobilmarked
	Antal operatører 1999	Samlet pris- variation i % 1997-1999	Antal operatører 1999	Samlet pris- variation i % 1997-1999	Antal operatører 1999
B	10	-23	9	-21	4
DK	11	-36	11	-30	3
D	47	-36	47	-67	4
E	10	-18	10	-27	4
EL	1 ¹⁾	-25	1 ¹⁾	-16	3
F	31	-29	31	-55	3
IRL	6	-54	8	-37	3
I	12	-28	12	-50	4
L	6	i.o.	7	-63	4
NL	24	-33	24	-89	2
A	20	-41	20	-34	2
P	1 ²⁾	-34	1 ²⁾	-49	5
FIN	19	3	14	-32	3
S	22	-39	22	0	4
UK	26	-10	66	0	4
EU-15 ¹⁾	n.a.	-27	n.a.	-38	n.a

1) Grækenland har en undtagelse frem til 2001 med hensyn til liberaliseringen af det nationale marked.

2) I Portugal er der hidtil udstedt 4 licenser for det offentlige net, men operatørerne var ikke i stand til at udøve kommerciel virksomhed før 1. januar 2000 som følge af Portugals undtagelse med hensyn til liberaliseringen af det nationale marked.

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Tabel 12: F&U-udgifter og internetopkoblinger

	Bruttoudgifter til F&U i % af BNP 1998 ¹⁾	Internetopkoblinger pr. 1000 indbyggere Juli 1999
B	1.6	36.6
DK	1.9	73.9
D	2.3	25.6
E	0.9	16.2
EL	0.5	8.1
F	2.2	22.8
IRL	1.4	29.9
I	1.0	12.7
L	i.o.	39.0
NL	2.1	57.2
A	1.6	35.5
P	0.7	8.1
FIN	2.9	123.2
S	3.9	96.5
UK	1.9	44.1
EU-15	1.8	42.0

1) 1998 eller det sidste år, der foreligger oplysninger for.

Kilde: Kommissionens tjenestegrene og OECD.

Tabel 13: Arbejdsløshedsydelsers varighed og krav om at stå til rådighed for arbejdsmarkedet

	Arbejdsløsheds- forsikring 1997	Arbejdsløsheds- understøttelse 1997	Krav om at stå til rådighed for arbejdsmarkedet
	måneder ¹⁾	måneder ¹⁾	indeks ⁴⁾
B	ingen grænse ²⁾		3.2
DK	60		2.8
D	12 ³⁾	ingen grænse	2.6
EL	12 ²⁾	ingen grænse	..
E	24 ²⁾	6	..
F	60 ^{2) 3)}	ingen grænse	2.8
IRL	15	ingen grænse	1.8
I	12		..
L	12		4
NL	60 ^{2) 3)}	24	3.7
A	12 ³⁾	ingen grænse	2.3
P	30 ³⁾	10	2.9
FIN	23 ³⁾	ingen grænse	2.8
S	10 ³⁾	5	3.8
UK	6	ingen grænse	2.6

1) For en 40-årig enlig arbejdstager med lang tids beskæftigelse.

2) Afhænger af beskæftigelsens længde.

3) Afhænger af, i hvilken alder arbejdstageren bliver arbejdsløs.

4) Indekset er et vejet gennemsnit af points fra 1 til 5 for 8 kategorier af kriterier for at stå til rådighed for arbejdsmarkedet. 5 point gives til de strengeste krav.

Kilde: OECD (1999) og Finansministeriet, Danmark (1998).